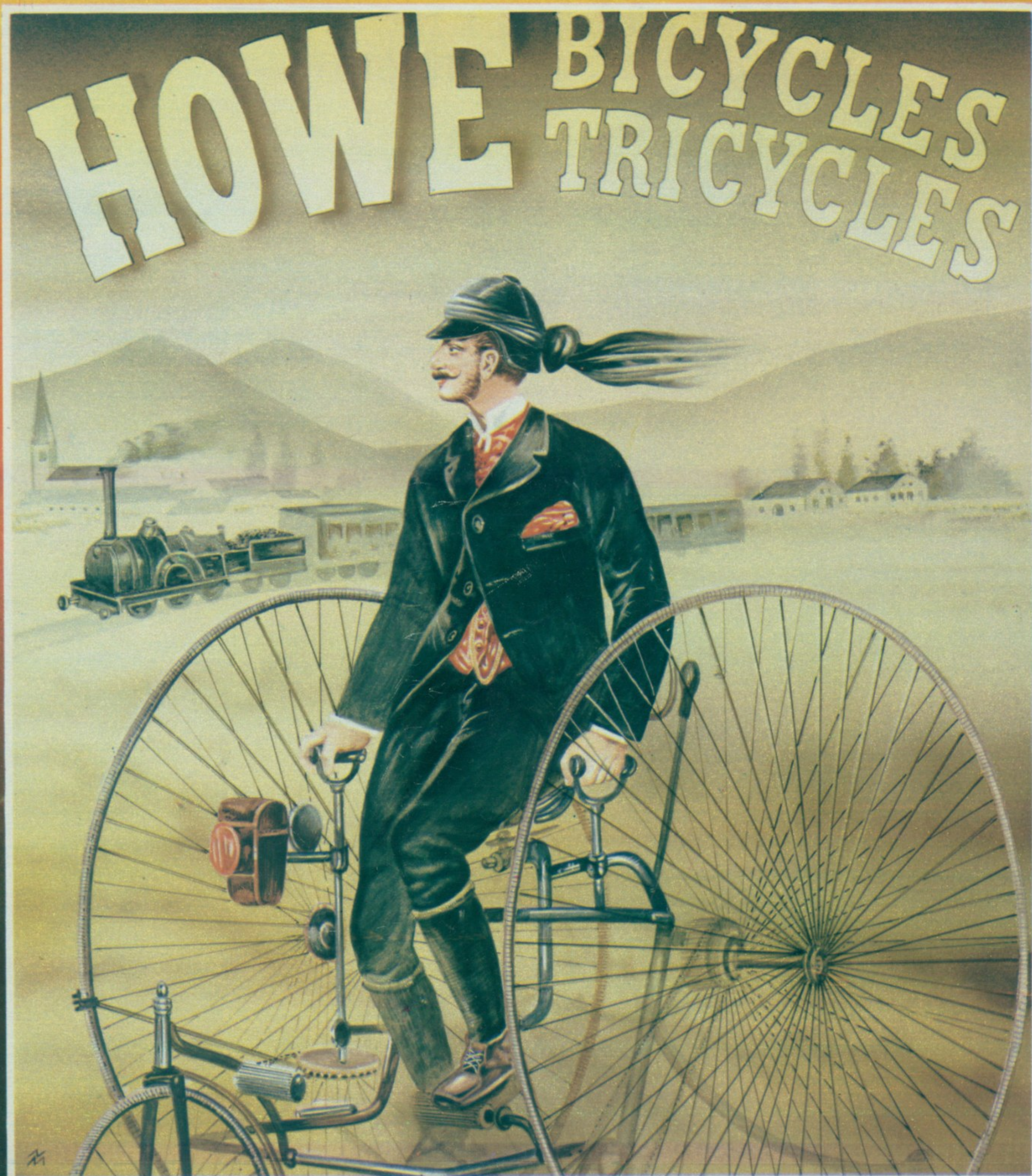


ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК



15. 8. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1807



ИЗ ИСТОРИЈЕ ТУРИЗМА: ИДЕМ НА КРАЈ СВЕТА, НИШТА МИ НЕ СМЕТА!

Фирма

Веровати или не!



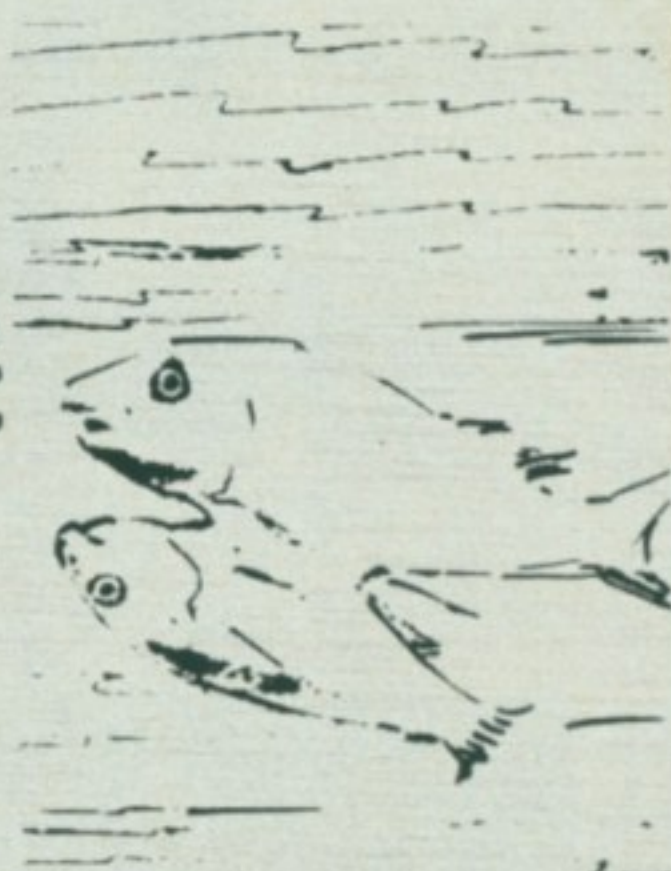
ЕРУПЦИЈА ВУЛКАНА

КОЈА СЕ 1883. ГОДИНЕ ДОГОДИЛА НА ОСТРВУ КРАКАТАУ (ИЗМЕЂУ СУМАТРЕ И ЈАВЕ), БИЛА ЈЕ ТОЛИКО СНАЖНА ДА СЕ ЧУЛА НА УДАЉЕНОСТИ ОД 4800 КИЛОМЕТРА.



РИБЕ - СИЈАМСКЕ БЛИЗНАКИЊЕ

ЧУВА У СВОМ АКВАРИЈУМУ ЧАРЛС СТРИДЕР ИЗ БРОКТОНА (САД).



ТАБЛО ПИКАСО

ПОЗНАТИ ШПАНСКИ СЛИКАР, ОД 85. ДО 90. ГОДИНЕ ЖИВОТА ИЗРАДИО ЈЕ ВИШЕ ОД 400 УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА.



БИЉКА АКАЦИЈА

ИМА ЖУТЕ ИЛИ БЕЛЕ ЛИСТОВЕ ОД КОЈИХ ИТАЛИЈАНИ И ФРАНЦУЗИ ПРАВЕ УШТИПКЕ.

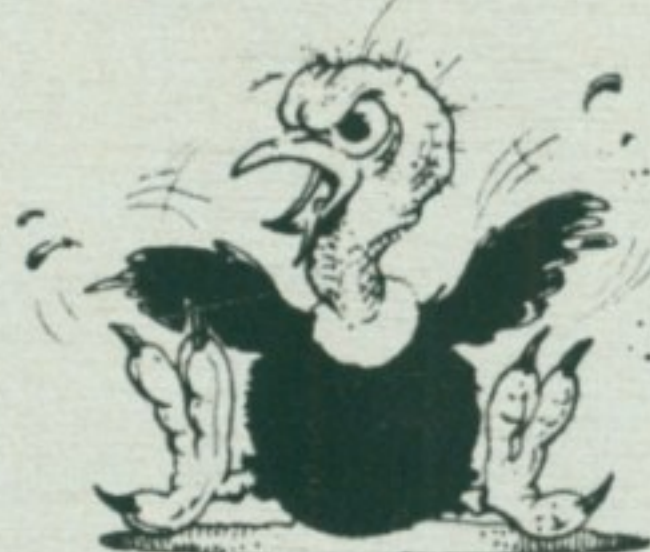


ИСТРАЖИВАЧИ МОРСКИХ ДУБИНА

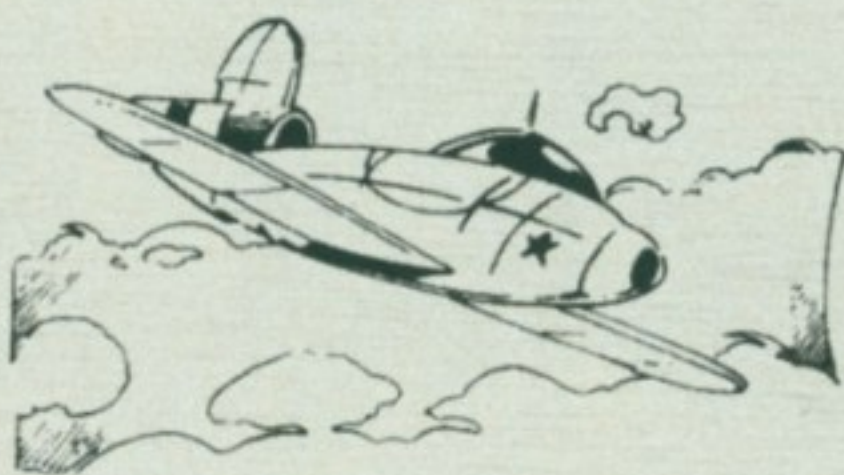
ПОЧЕТКОМ XX. ВЕКА КОРИСТИЛИ СУ ПОДМОРНИЦУ НАЛИК НА САНКЕ КОЈЕ ЈЕ ПО ДНУ ВУКАО БРОД.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

у зоолошком врту у Хавани излегао се мали кондор. Мама и тата бебе дошли су у овај зоолошки врт из Чилеанских Анда. Срећни догађај веома је изненадио орнитологе јер се зна да је постојбина ових птица на планинама високим од две до пет хиљада метара и да им тропска клима уопште не одговара. Птић је за сада добро и постао је мезимца посетилаца.



СУ-26 је први авион од пластике, а конструисала га је група младих совјетских стручњака из експерименталног бироа „Павер Сујол“. Једино су мотор (360 КС), костур и стајни трап од метала, а све остало је од пластичних материјала спо-



јених нарочитим лепком. Ову летелицу испробали су многи спортски пилоти и установили да може да развије брзину од 300 километара на сат и да има велике могућности маневрисања.

сан многих који се одушевљавају роботиком и научном фантастиком је да израде робота са људским ликом. Ме-



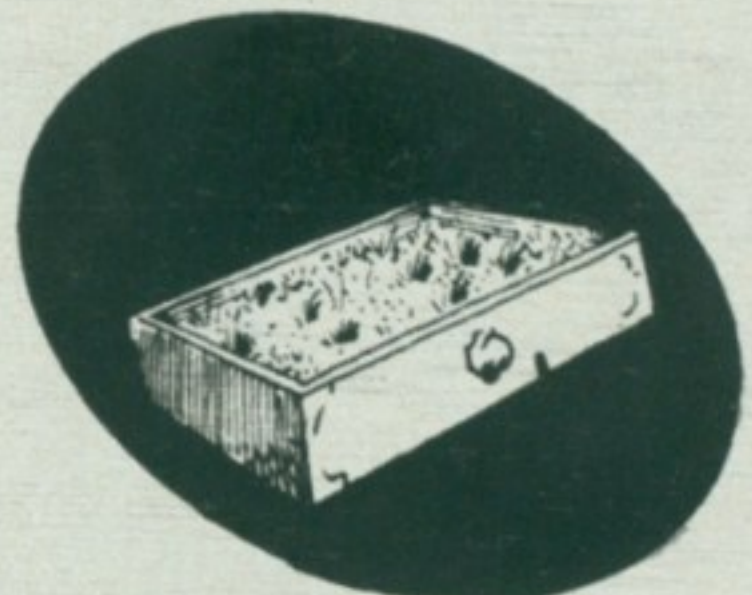
ђутим, немачки сликар Герхард Фритоса људима даје изглед робота. Они који то желе могу да оду у Фритосин атеље и он ће им својом четкицом и бојама на кожи нацртати безброј жичица, сијалица и других делова робота.



У Еквадору има 256 вулкана, а највише их је у Андима. Становници ове земље стално живе у страху од ерупције. Главном граду Киту, решимо, прети вулкан Гуагуа Пичинча удаљен свега девет километара од овог милионског града. Ако би опет прорадио вулкан Котопакси,

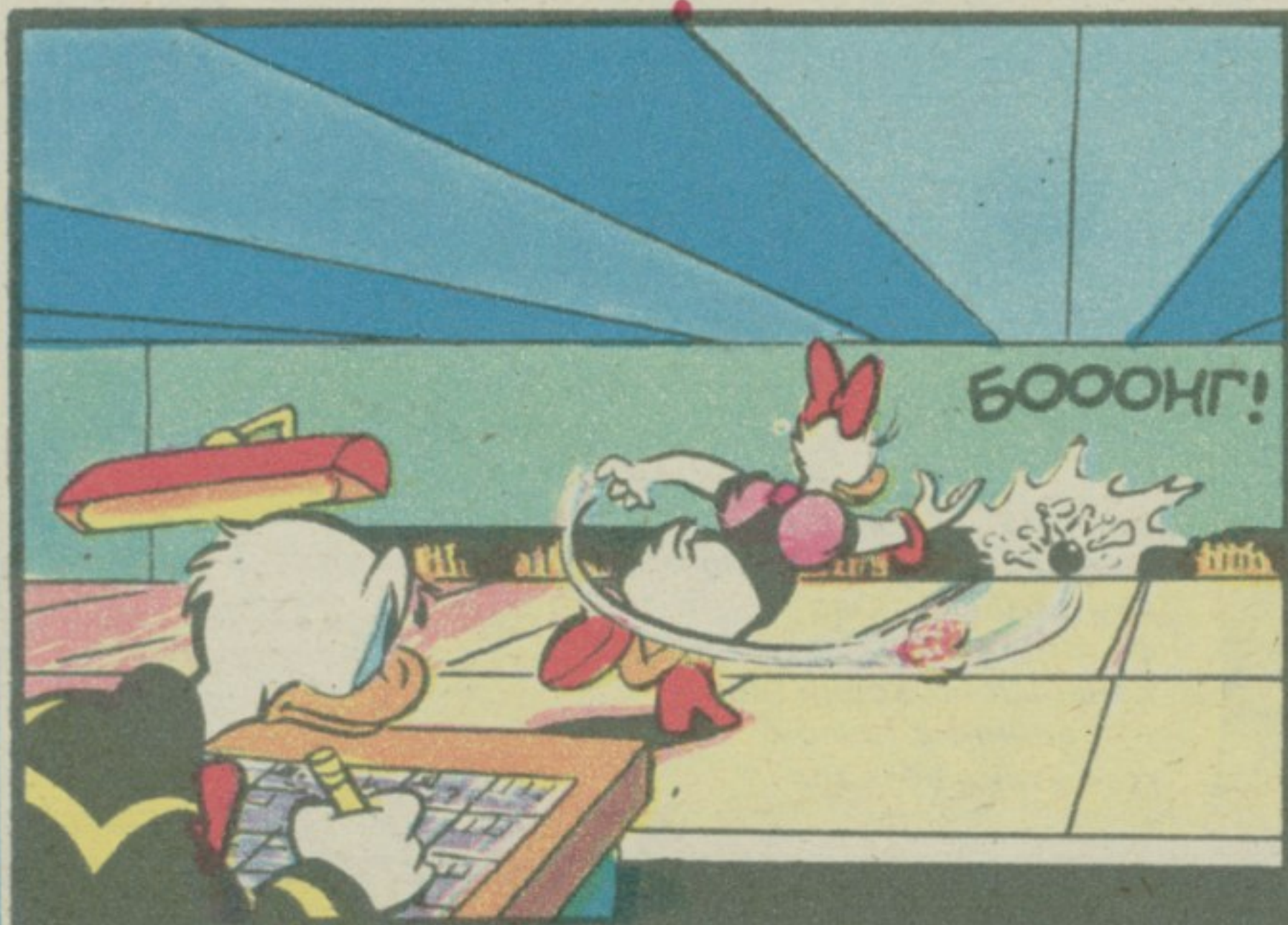
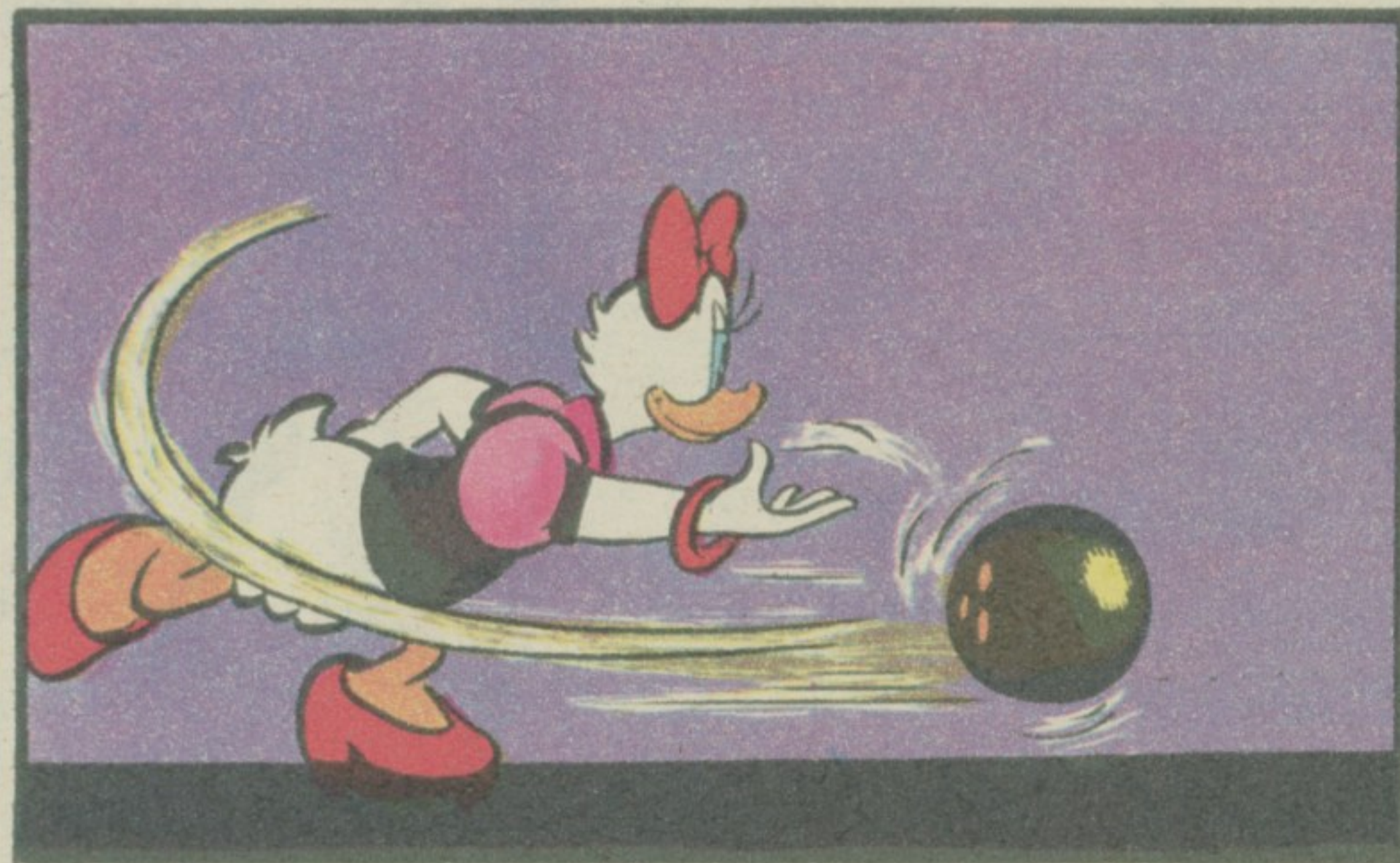
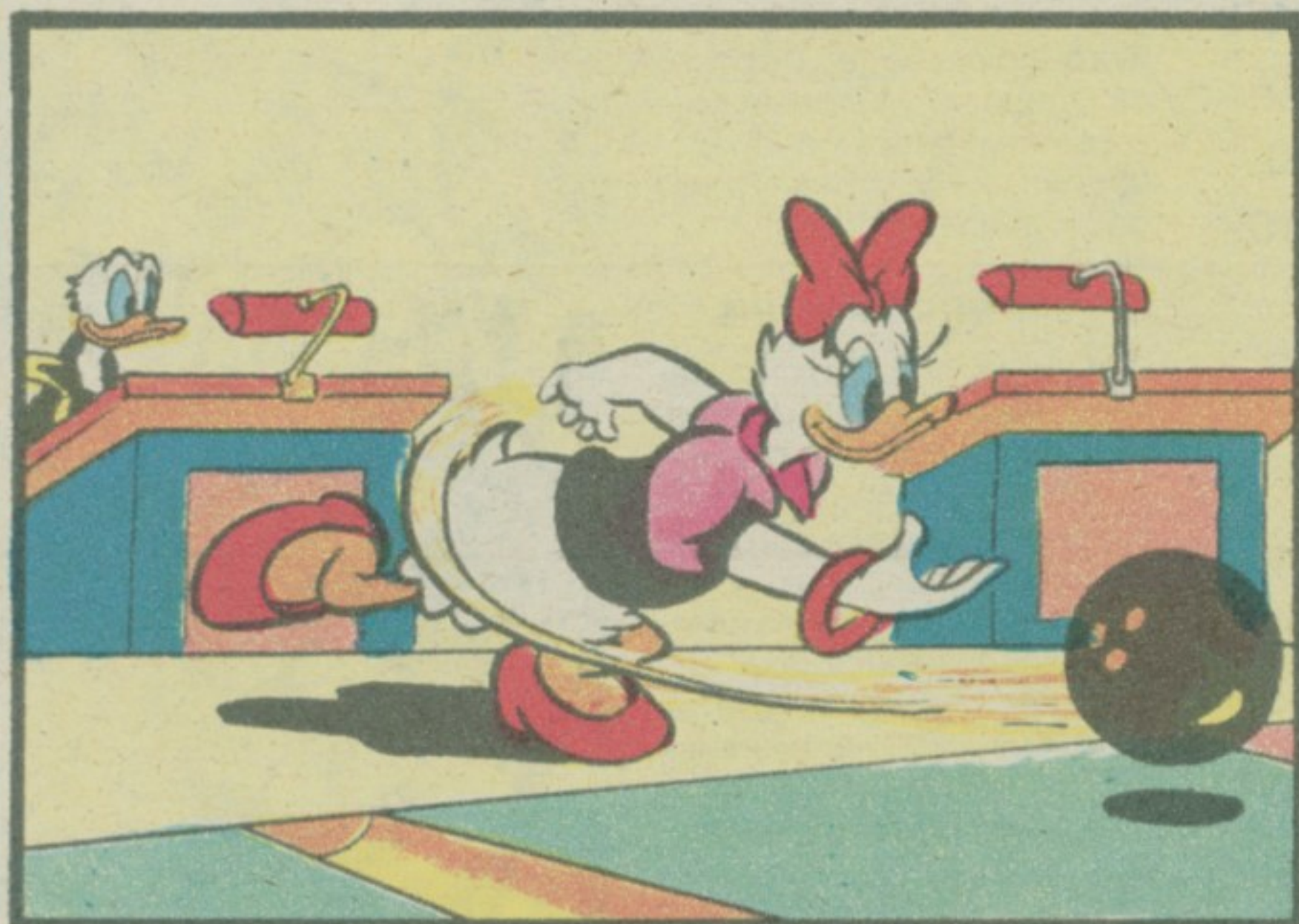
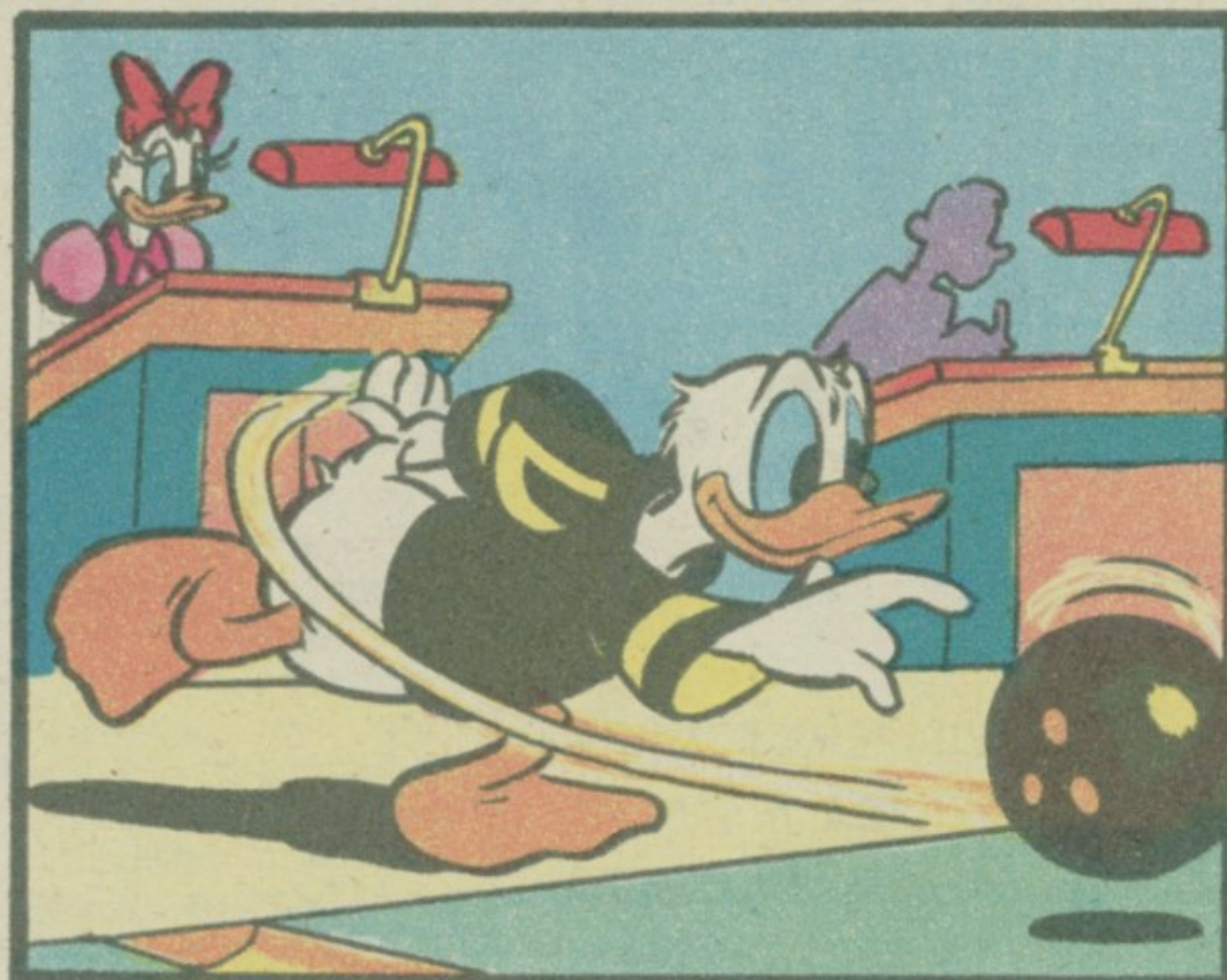
рачуна се да би се истопило преко 1128 милиона кубних метара снега и леда. Река блата потпуно би прекрила градове Латакија и Санголки у којима живи више од сто хиљада становника.

енглеска фирма „Хидролен“ из Корбија усавршила је нови систем производње траве за сточну исхрану. Тако сада са „живе“ величине 3 x 3 x 11 метара може да се добије тона сточне хране која иначе изникне на ливади од десет хектара. Трва се заправо засејава у неку врсту полице са фиокама у којима нема земље већ се све неопходне хранљиве материје добијају из воде. Температура и влажност су под сталном контролом, а аутоматска косилица у стању је да покупи траву за један и по сат.



WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК



КАД СУ ЦВЕТАЛЕ
ЛИПЕ, ЈУЛА 1941.

РЕЧ САМ ДАО,

Цветале су липе у Гусињу. Шећо Хоџић из своје обућарске радње безуспешно је покушавао да удахне њихов мирис. Лепак је био јачи. Повремено би изишао на улицу, попричао с неким од пролазника и поново се прихватио алата. Посла је много, помоћника само два. А муштерије стално навраћају, време несигурно па људи, бар, обућу да осигурају.

Југославија је капитулирала још у априлу. Сад, у јулу, безвлашће. Италијани су повремено навраћали, тек да се зна да су они сад „газде“. У међувремену су из суседне Албаније упале наоружане групе, пљачкале што би стигле и натраг. Многе црногорске фамилије напустиле су варош и склониле се на сигурније, ако је тада ишта било сигурно.

Сунце је добро одскочило кад су с периферије вароши од 2.500 душа одјекнули пуцњи помешани с галамом. Испред Шећове радње хитро су промицале прилике намерне да заклон потраже иза зидова својих домова. Дакле, поново стижу пљачкаши. Обућар је истрчао напоље и видео како се према центру ваља гомила од стотинак и више разуларених бојовника. С белим капицама.

Масакр на улицама

Пуцњи су се мешали с вриском, кукњавом. Бандити су улазили у куће и на силу извлачили људе. Све

који нису Албанци. Мртви су остајали на улици. Иза кућа, преко башта, допирало је табанање бегунаца. И пуцњи праћени циком прогонитеља. Котао је прокључао (Гусиње на албанском значи котао).

Шећо Хоџић био је згранут. Досад су пљачкали, убиства су била ретка, а и она из потаје. Ово је покољ недужних чија је једина кривица што нису Албанци. Јаков Куч, један од Шећових помоћника, скупљив се у углу радње и дрхтури. Вреба прилику да и он покуша да умакне преко башта. А можда неће смети у радњу Шећа Хоџића, угледног Гусињанина?! Можда је то спас?!

Плима белих капица, разуларене гомиле пијане од крви, размилела се Гусињем. Педесет трогодишњи обућар ретко кад је осетио такав страх. Руља не поштује никакве, ни људске ни било које друге законе. Можда ће у његову кућу, а он, Шећо, одговоран је за двадесет четворо чланова фамилије. Старији брат Бећо, кираџија, одавно је послом отишао у свет. Шећо је сад глава.

Зовнуо је Јакова Куча, замандалио врата радње и одјурили су до куће. И они преко башта. Пре него што је погледао да ли су сви укућани на броју, скрио је Јакова у трап поред кромпира. За сваки случај, можда и њега траже. Таман је кренуо напоље да провери стање око куће и на улици, кад преко зида,

РАЗУЛАРЕНА ГОМИЛА
УПАЛА ЈЕ ИЗ
АЛБАНИЈЕ, ЗАПОСЕЛА
ВАРОШИЦУ ГУСИЊЕ
И ОТПОЧЕЛА ПОКОЉ
СВИХ КОЈИ НИСУ
АЛБАНЦИ. ШЕЋО
ХОЏИЋ НИЈЕ ТАКО
МИСЛИО...

унезверен, у авлију ускочи Милован Вујошевић, општински деловођа.

Неколико тренутака су се ћутке гледали и онда му Милован, кад је повратио дах, рече да га разбојници јуре. Први је на њиховом списку, није побегао на време кад остали, тек кад су му упали у двориште и почели да одводе стоку. Као без главе појурио је, да га не виде, преко баште. Закуцао на неколико врата и сва су се, досад, само закратко одшкринула и поново замандалила.

Шећо му је руком дао знак да ћути, провирио кроз капију, затворио је и повео Милована у кућу.

— Док је иједно од нас у животу, нико у нашој кући

не сме да те дирне! — рекао је мукло.

У дворишту породице Хоџић цветала је липа. У кући мук. Није се чак чуо ни глас неке од једанаесторо деце. Бећових и Шећових. Жене су кроз кућу ходале на прстима. Пуцњи и галама као да су, на изглед, царевали у неком другом свету и времену. Проћи ће, ваљда, и ово чудо, покушао је Шећо да се утеши. С Милованом је углавном повремено прозборио неку о изгледима овогодишње летине.

Барка са снахом

И онда је допрло лупање о капију. Прво рукама, па кундацима. Све гласније и све чешће. Шећо је пришао прозору и дуго, непомичан, посматрао. Около се окупљала гомила. Ал' капија је била јака. Лупаће па ће отићи. Неће. Неколицина наоружаних преко башта је стигла у двориште и отворила капију. Маса је покуљала. И пуцњи, засад, у ваздух.

— Шећо Хоџићу, знамо да у кући кријеш Милована Вујошевића! — чуо је глас из гомиле. — Дај нам га па да ти више не терамо живину по авлији.

Обућар је изишао на врата и гласом који је подрхтавао од узбуђења обратио се маси:

— Дао сам реч, Милована не дам! Он је сад под заштитом моје куће. Зато, боље је да се разиђете и вратите откуд сте и дошли.

Међу гомилом тишина. Онда се неколицина људи, очигледно предводника, сакупило у круг. Неколико тренутака тихо су већали и кренули према вратима куће Хоџића.

— Шећо Хоџићу, боље ти је да нам га сам предаш него да ми сами долазимо по њега — поново се чуо исти глас.

— Чујете ли, дао сам реч... — покушао је да их уразуми.

Јул 1941. у Гусињу слика није забележила, остао је у памћењу. Ово је фотографија из поратних дана, Шећо Хоџић (лежи у средини) с групом гусињских обућара.



МИЛОВАНА НЕ ДАМ!



Илустровао Брана Јовановић

Узалуд. Десетак људи већ је било на вратима. Реза није много помогла. У ходнику је почело гушање помешано с плачем деце које је допирало из једне од пет соба. Голоруки. Шећо, прва му жена Нурка и брат од стрица Зећо телима су штитили пролаз.

— Говори, где је Милован? Говори, да у твојој кући не падне крв! — сиктали су нападачи.

Снага бранилаца била је на измаку. Онда је Шећо, црвен од напора, изустео:

— Ту је, у соби иза нас... Ал', тамо ми се управо порађа снага... — досетио се у последњем тренутку.

Нападачи су застали, немо се згледали. Један од њих му је тада рекао да даје два сата времена да им преда Милована. Иначе, запалиће кућу и све у њој.

Шта је, кукавице?!

Гомила напољу се једно време, испод липе у цвату, умирила. Ишчекивање. У кући, Шећо је чврсто одлучио да не преда Милована. Ако треба, сви ће изгорети. Он је дао реч. Друга жена Раба, мајка његове деце, неколико пута се онесвестила. У једном тренутку Милован је кренуо да се сам преда, двадесет четири живота фамилије

Хоџић су у питању. Шећо га је, грубо, вратио у собу.

Време је неумољиво текло. У ретким тренуцима свести Раба је молила мужа да бар децу изведе, она ће се вратити. Нурка је ћутке ишла по кући најчешће боравећи у соби с децом. Смиривала их је ратлуком. Она ће како Шећо каже. Човек је дао реч.

Гомила је почела да се комеша. Пристизали су нови, шенлучећи. Вероватно су се докопали главе још неког. Нестрпљење је расло како је време протицало. Сунце је почело да клоне западу кад се из групе издвојило пет-шест људи. Понудили су Шећу Хоџићу да из куће изведе жене и децу. Одговор је остао исти: сви остају.

Запаљене су прве буктиње. Од граје напољу укућани нису једни друге чули. Шећо је извадио две бомбе. Чим баце буктиње на кров, једном ће Милован разнети један део куће, другом други део он. Да не изгоре као пси. У последњем тренутку Шећо се сетио да је у крајњој соби Ибрахим Челић. Рањен и у буну. Већ је ту два дана. У једном окршају стигао га је метак и било је опасно понети га до куће, удаљених катунa. Бар он да спасе главу.

На једвите јаде га је пробудио из дубоке невести и рекао му да мора да иде, бандити хоће да запале кућу. Зашто? Дуго се Шећо нећкао да му каже. Знао је да су Ибрахим и Милован у свађи, да је први обећао другом да ће га убити због давнашње увреде.

Ибрахим је ћутећи саслушао Шећу, зграбио пушку уз коју је лежао и, тетурajući, изишао из собе. Да не би пао, рањеник се ухватио за довратак разваљених врата. Сачекао је мало да поврати снагу и раздрљивши кошуљу на грудима, по старом Дукађинијевом закону, викнуо:

— Ко сме и ко је јунак нек' прво удари на мене... Ајдете, шта чекате, кукавице?

Изненађена, маса се ускомешала и умирила. Многи су на вратима куће препознали Ибрахима Челића. Знали су да његова фамилија под оружјем има четрдесет мушкараца. И да досад ником нису опростили увреду. А куд ћеш веће увреде него убити рањеника.

— Шта је, кукавице, страх вас је!? — опет се чуо глас Ибрахимов.

Поново се неколицина њих одвојила на већање. Сасвим кратко. Прво су они покупили оружје и тихо, погнутих глава, напустили двориште куће Шећа Хоџића. За њима и остали.

У кући је Раба безгласно плакала. Ибрахим се, уз Шећову помоћ, довукао до постеље и стропштао. Из трапа се извукао и Јаков Куч. Кад је пао мрак, Милован је отишао. До италијанске команде, да их не би изненадила заседа, отпустили су га Шећо, Нурка и Зећо. А у Гусињу су цветале липе.

□□□

Тог дана у варошици испод Проклетија убијено је једанаесторо људи. Ово је једини случај да су бандити знали где се скрива човек с њиховог списка и да га се нису докопали. Главни учесници догађаја више нису живи. Причу смо чули од пензионера Саке Хоџића из Титограда. Шећовог сина који је у време догађаја имао дванаест година.

Петар Милатовић

НУРКА, ЖЕНА КОЈЕ НЕМА

Окућили се Шећо и Нурка Хоџић. Пуна кућа, ал' без деце к'о да ништа немају. Неколико година Нурка никако да затрудни. Тешио је Шећо, без много успеха. И онда, без знања мужа, оде Нурка у кућу Муртагића, такође Гусињана. Дочекају је пријатељски, како и доликује. А Нурка седи ли, седи. Раскомотила се, скинула ферецу. По неписаном правилу, дошла по неку услугу.

Узмивали се укућани. Ишчекују. Тек ће, на крају, Нурка:

— Не питате ме што сам дошла?

— Па сама ћеш ваљда рећи.

— Дошла сам да испросим девојку... За мог Шећа...

Као да је у кућу Муртагића пала бомба. Мук. Само стари Муртагић брзо увлачи димове са чибукa. Жене побегле.

— Немамо ти ми, богме, девојку за удају — рече стари Муртагић кад се мало прибрао.

— Немој да мислиш да сам луда — брзо ће Нурка. — То је зато што волим свог човека, па нећу да останем без порода, да га под старост ћушкају рођаци... А чуће се да Муртагићи нису хтели да Хоџићима дају девојку.

Тек се сад укућани узмиваше. Брука ће и срамота ако одбију просца. Дадоше Нурки мараму, знак да прихватају просидбу, а жена оде мужу. Дуго Шећо није могао да верује у оно што му је Нурка испричала.

У кућу Хоџића убрзо је доведена тринаестогодишња Раба Муртагић. Изродила је дванаест синова и једну кћи. Нурка се о деци бринула као права мајка, до смрти 1943.

КАКО

ПРВИ ЧОВЕК

ПОСЛЕДЊЕ ОАЗЕ

СЕ

ЧИТА

МОЧВАРА



**– ЈА НИСАМ ЧИТАО
ДАРВИНА, ВЕЋ ОВЕ
ШУМЕ И ВОДЕ! –
УВЕК НАПОМИЊЕ
ЈОСИП МАЈИЋ, ЧОВЕК
КОЈИ ЈЕ ПРЕКО
ЧЕТРДЕСЕТ ГОДИНА
ПРОВЕО У КОПАЧКОМ
РИТУ. ИАКО ИМА
САМО ЧЕТИРИ
РАЗРЕДА ОСНОВНЕ
ШКОЛЕ, УВАЖЕНИ
ПРОФЕСОРИ ИЗ ЦЕЛЕ
ЕВРОПЕ
ОСЛОВЉАВАЈУ ГА СА
„ДОКТОР“**

**– Мене су храниле
дивље патке, а сад ја
храним њих – каже
Јосип Мајић**

Као да се човек чудом
Кобрео у препотопском
времену: стоји, сам, у зе-
леном бескрају, очекујући
сваког часа да се из полу-
таме непроходне шуме по-
јави диносаурус, узлети
праптица, засикће давно
изумрли гмизавац. Ситан и
немоћан, не обзирајући се
на најезду комараца, осети
у себи зебњу и страхопош-
товање пред тајанственим
и немерљивим силама
Природе у њеној изворној
појави.

Оне животињске врсте
које могу да се виде још
само у уџбеницима зооло-
гије или живе у сећањима
стarih лугара, ловаца и ри-
бара, овде, у Копачком ри-
ту, слободно лете и лове,
кликћу, цвркћу и ричу,
носе јаја, и рађају младе.
Убијају се међусобно, а
живе ипак у чудесној сло-
зи. Овде је заиста „све
живо и природно!“. И рек-
ло би се да је у том цар-
ству лептирова и јелена,
дивљих свиња и сомова,
птичјих јата, дивљих мача-
ка и свакојаких буба, људ-
ска појава страна и не-
пожељна. Међутим, из за-
таласаних топола и трске,
шевара и старих врба,
прво се појављује зелен
ловачки шеширић шерет-
ски накривљен на једну
страну, а онда два ситна,
ведра, плава ока на насме-
шеном, младоликом лицу.
Затим се, нечујно попут Ин-
дијанца, ту одједном ство-
ри Јосип Мајић, лично.

**Испливати из живог
блата**

Откад је снимио вели-
чанствену „Последњу оа-
зу“, прославивши тим фил-
мом и њу и себе, Петар
Лаловић нам је често го-
ворио:

– Ако хоћете занимљиву
репортажу о несвакидаш-
њем човеку, ено вам Маји-
ћа. Тешко бих ја ишта сни-

мио из животињског света
да ми није било њега...

У речима искусног реди-
теља и истинског заљуб-
љеника у природу осећају
се истовремено и захвал-
ност, и пажња, и љубав.

Међутим, где и како на-

ћи тог Јосипа Мајића? До-
бро, наводно станује у
Осијеку, Горичка 9, али он
у ствари већ преко четр-
десет година живи у –
мочвари. И за мочвару,
уверимо се. Дакле, пра-
вац – Копачки рит. А
тражити једног човека у
троуглу између Драве и
Дунава, на површини од
преко седамнаест и по хи-
љада хектара, у том не-
прегледу језера и ритова,
шума и мртваја, не пред-
ставља ништа друго него
добру прилику да се изгу-
бимо. (Не бисмо били ни
први ни последњи, и то ће-
мо сазнати ускоро.)

Срећом, свевидеће очи
седамдесет трогодишњег
Јосипа Мајића спазе и
много ситније и хитрије
створове у „последњој оа-
зи“ него што су новинари.
Чак је издалека погодио
ко смо и да тражимо упра-
во њега.

Ускоро седимо у Зоо-
лошком музеју Барање,
усред села Копачева, у ус-
танови какву би оберучке

прихватиле многе европ-
ске престонице и за коју су
из Женева тражени пода-
ци да би била уврштена у
светски каталог. Около
близу хиљаду препарира-
них животиња, јаја, гнезда
и легала – све у природ-
ном амбијенту и све дело
самоуког доктора природ-
них наука Јосипа Мајића.

Не, није грешка: научна
елита из целе Европе ос-
ловљава Јосипа са „др“.
Орнитолози, ихтиолози, зо-
олози и други зналци
животињског света, за ко-
је је прашумски Копачки
рит више него драгоцен,
не могу да схвате да Јосип
Мајић има само четири
разреда основне школе.
Уверени да су у питању
скромност и шала, седоко-
си професори белосвет-
ских универзитета и био-
лошких института упорно
адресирају своју стручну и
пријатељску преписку на
Др Јосип Мајић. Он је у
почетку био запео да об-
јасни господи велеученој
да он није никакав доктор

зоологије, већ обично сељаче из Босне и, истина, деценијама необични, својеволни и тврдоглави заточеник просторства где слободно живе шуме, воде и животиње. Наравно, није успео да их разувери: па тај Мајић о птицама, сисарима, рибама и инсектима Барање зна дословце све, неупоредиво више од многих њихових колега, простудирао је тај сигурно сву литературу, од Дарвина до најновијих научних радова...

— Ма какви! — одмахује руком Мајић смешећи се, да би се тренутак касније његово лице уозбиљило, а очи засјале продорније и одлучније. — Ја нисам читао Дарвина; ја сам читао МОЧВАРУ!

ву кравицу као једино породично благо. Преживео је захваљујући управо тој Старачи где се, борећи се с комарцима и пијавицама, хранио јајима дивљих пака. Шта све доцније није радио да би се одржао и опстао! А онда се обрео у овој мочвари, и она се упила у цело његово биће као у давно напуштено речно корито.

— Први пут сам ушао у мочвару крајем четрдесет пете, код „Чинге Линге“ чарде — сећа се Јосип своје давне љубави „на први поглед“. — Пробијао сам се муком кроз густиш и рогоз око петсто метара: даље се није могло. Али, мени више није било мира, иако ни сам нисам поуздано знао шта ме то тамо мами и зове. Некако сам ис-

ша учене разговоре, учи. Тада почиње, сам и на своју руку, да прстенује птице. („А све је увек радио некако на своју руку, и све му је успевало!“ кажу они који га добро познају.) До сада је прстеновао јато од десет хиљада крилатих житеља мочваре!

— Видим да птице нестају, проређују се јата и врсте — објашњава Мајић.

— Ако је од неких, можда, остао само један пар: сабљарка модрикаста, морска утва, ражањ блистави, плава ворана, мали корморан, златар тропрсти...

Свима су била мета и сви су у њих пуцали немилице: и ловци, и шумари, и рибари, и лопови. Корморани и чапље су убијани да, наводно, не поједу рибу. Ло-

своје птичурине! — говорили су подругљиво гледајући га с мртвим птицама у наручју. — Наумио човек да направи ништа мање него музеј, к'о да је Копачево Пешта или Беч! Свашта ли се људима усели у главу!

Али, шездесетих година, након дугог обијања ко зна колико важних прагова, он некако тихо, али без поустајања, доби битку и музеј постаде стварност. Истина, у почетку је то била једна скромна соба у Бељу, у дворцу Еугена Савојског, да би га затим селили ништа мање него двадесет седам пута. Најзад га прихвати општина Бели Манастир и Мајићеве „птичурине“ и звери скрасише се у напуштеном здању копачевског задружног дома. А кад ту нагрнуше посетиоци из разних крајева Југославије и Европе, од обичних туристичких знатижељника до научника од имена, укупно око 25 хиљада годишње, да би се гласно дивили пернатом и крзеном благу Мајићеве збирке, ућуташе се и „неверне Томе“.

Пешачећи и сада по 40-50 километара дневно, Мајић је успео да напише и неколико научних радова и постане цењени сарадник „Ларуса“. До сада је био стручни сарадник у петнаестак документарних филмова Петра Лаловића који су снимљени у Копачком риту и освојили највеће светске награде. Сетимо се и Балефара, Мрава, Крпеља. Последње оазе. И као што поуздано говори о животињама, час непогрешиво сипајући латинске називе, а час причајући лирски топло као о драгим бићима, Мајић исто тако зналачки говори о сценарију, кадрирању, микро и макроплану, тешкоћама при снимању већ незаборавних сцена из мочваре.

— Ех, мајстор је Лале — смеши се мислећи на свог дугогодишњег „јарана“ Петра Лаловића. — Али, највећи је мајстор коморан, бар међу овдашњим птицама. Јер он може да рони, плива, лети, има пловне коже на ногама, а вере се уз дрво као ворана! Та птица ме задивљује целог живота. Исто тако се увек чудим како су јелен и вепар лоши очеви, а њихове женке мајке за поштовање.

Као да се снебива, Јосип прича како га увек обрадују шарени, пругасти дивљи прасићи.

— Видим једном тако чопор прасића, не мислећи где су им мајке. Јер, кад имају младе, дивље свиње често живе у великим заједницама. Пришуњам се и ухватим једно. Али, оно

удари у дреку и на мене се из густиша устреми седам крмача одједном. Пустим прасенце, па беж' на прво дрво, а његова мајка за мном покушавајући да ме дохвати за ноге. Спустио се већ и мрак, свињски подмладак увелико спава, ја укочено седим на дрвету, а госпођа Свиња још љутито рокће у тами испод мене као да не мисли да оде. Растасмо се тек у глуво доба ноћи...

Црна родо, црно ти се пише!

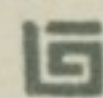
Кад Мајић прича о „својој“ мочвари, разговору као да се не назире крај. Рећи ће да је мочвара заносно лепа у свако доба године и дана, али истовремено, попут многих великих лепота, опасна по живот. Налазио је он испране кости људске оних који су бесповратно залутали и које је мочвара заувек заробила. Затицао је људе на самрти који су, жељни авантуре или јевтине ловине, а не познајући законе ове дивљине, захваљујући спасењу званом Јосип Мајић по други пут крочили у живот.

Рећи ће Јосип и то да човек може свашта да припитоми сем дивљих мачића. Дуго ће те пругасте лопте од меког крзна да се понашају као да су заиста прихватиле начин живота својих домаћих рођака, а онда ће одједном да искористе отворена врата, неку рупу у кавезу или несмотреност домаћина и да — шмугну. „А, богме, и волим кад побегну, јер знам да је из њих проговорила Природа!“

— Ено, видите оног младог мужјака роде у гнезду на бандери испред Музеја — показује руком Мајић на дрвени стуб, један од више које је својеручно подигао само за роде. — Он је девета генерација која долази овде. Знам му оца, деду, прабабу... А чини ми се као да и они препознају мене.

Растајемо се и као да склапамо шарену и мудру Мајићеву књигу о мочвари. Уместо поздрава Мајић има примедбу:

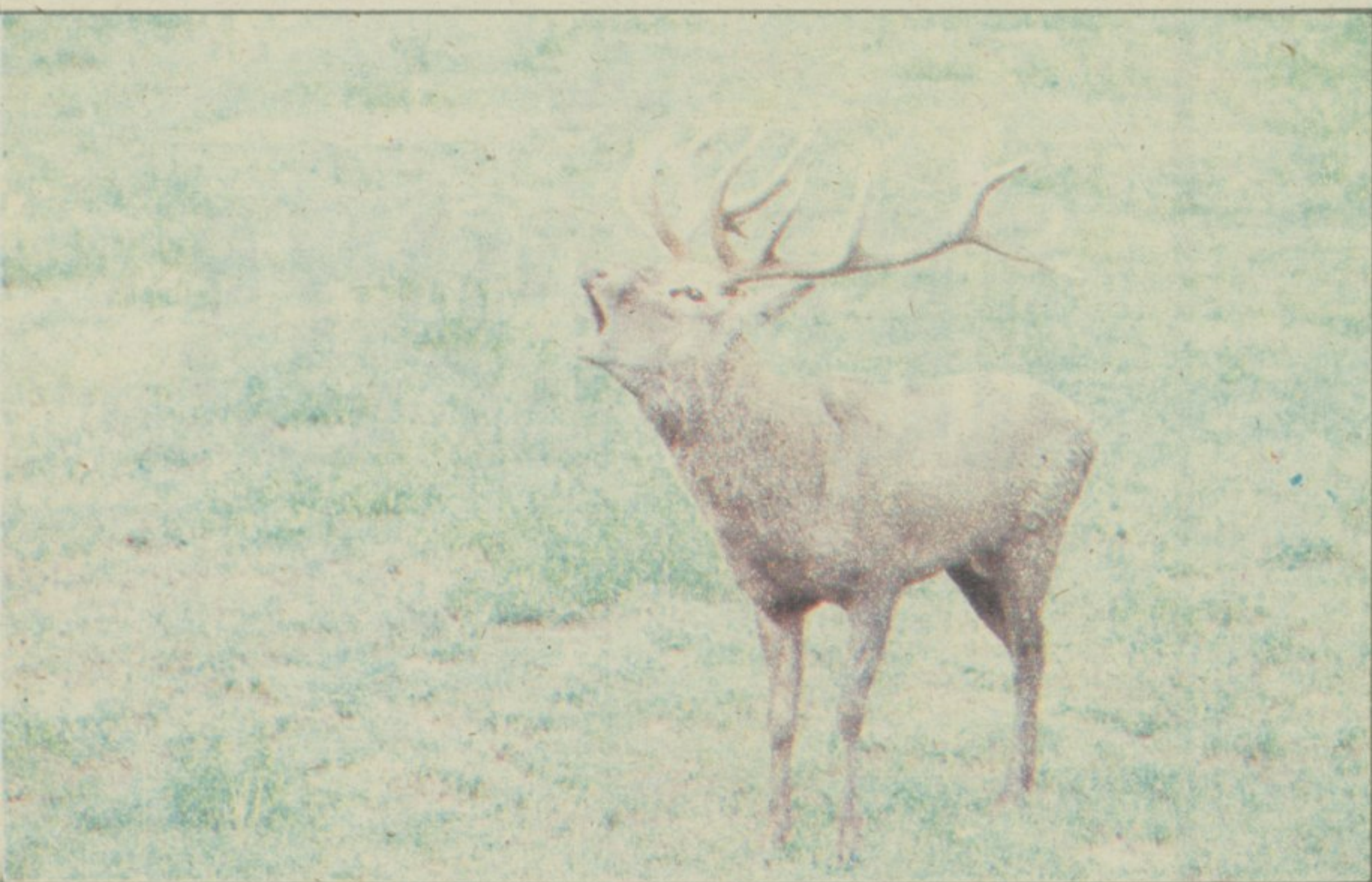
— Написали сте у једном тексту да је вук подмукао. Не бих се баш сложио с тим: за подмукао је потребно размишљање, свест, намера. А зна се ко то и у каквој глави носи...



У Копачком риту некад су биле бројне данас врло ретке црне роде. Поубијали су их људи јер се од њихових пера праве цењени пловци за риболов!

Иван Лончар

Снимано: Зоран Секуловић



Ко зна због чега, али Јосип Мајић увек кад говори о Копачком риту у којем је провео више од пола живота и даровао му исто толико, понавља за њега једини назив: МОЧВАРА. Изговорена његовим језиком, заносом, искуством и знањем, та реч има мирис и укус неизвесних даљина, носи у себи велику тајну Природе и страхопоштовање према знаном и незнаном, у њој је онај чудесни зов пустиловине. („Вала, и цели живот личи ми понекад на мочвару, па ко исплива из њеног живог блат...“, отеће му се у једном часу нешто као признање.)

Награда за — убијање

Син обалског радника на Сави, из Пруда код Босанског Шамца, који је од свега што тај живот нуди имао само парче водоплавне земље и петоро деце, Јосип је као дечкић утоваривао с оцем мокри шљунак у вагоне и у мочвари Старачи чувао мрша-

пословао чамац и успео да допрем до прве колоније чапљи и корморана. Кад сам их угледао, свестан да сам им од људског рода ја најближи, осетио сам како су све везе са до садашњим животом гласно попуцале и да ми више повратка нема. Тако је у мени, већ зрелом човеку који је толико претуррио преко главе, сасвим изненада букнула она далека дечачка љубав према птицама коју сам носио у себи кад сам чувао ону кравицу у Старачи. Од тог тренутка, чини ми се, кроз моје жиле струји мочвара...

Пре тридесетак година Мајић као ненадмашни зналац Копачког рита постаје званични водич за све стручњаке који су желели да испитују овај резерват — највеће мрестилиште риба у Југославији, где живи око 270 врста птица и преко 50 врста сисара и где се пут неба уздижу стабла с пречником већим од два и по метра! Прати их у стопу, ћути, слу-

вачко друштво је давало чак и награде: за кљун корморана или чапље три метка и још новац! Увидевши да је на помолу невиђена катастрофа, осећајући да сачма погађа и мене право у срце, седнем и 1958. напишем опширан и документован извештај надлежнима да тако више једноставно не може. Тад сам успио да издејствујем забрану лова на угрожене врсте птица. Понесен и радостан, а знајући да зло у човеку не мирује, почео сам да маштам о — музеју.

Поштујмо маму свињу...

Не поверавајући се ни коме, Јосип одлази у Загреб где је за двадесет дана и ноћи научио да препарира животиње, и то тако вешто да данас препарате код њега наручују из целе Европе. Међутим, некако се дознаде шта смера „онај Мајић“, па се јавише неретке злуранице:

— Ено га, опет носи оне



Први пројекат „веспе“ који је 1945. изradio инжењер Д'Асканио

СИМБОЛ ПРВОГ ПОСЛЕРАТНОГ ЕКОНОМСКОГ УЗЛЕТА БИЛО ЈЕ ВОЗИЛО САСВИМ НОВОГ ИЗГЛЕДА.

ЗАМИШЉЕНО ЈЕ КАО ПРЕВОЗНО СРЕДСТВО ЗА ОНЕ КОЈИ НИСУ ВОЛЕЛИ МОТОЦИКЛ И ЗА ОНЕ КОЈИ НИСУ МОГЛИ ДА КУПЕ АУТО

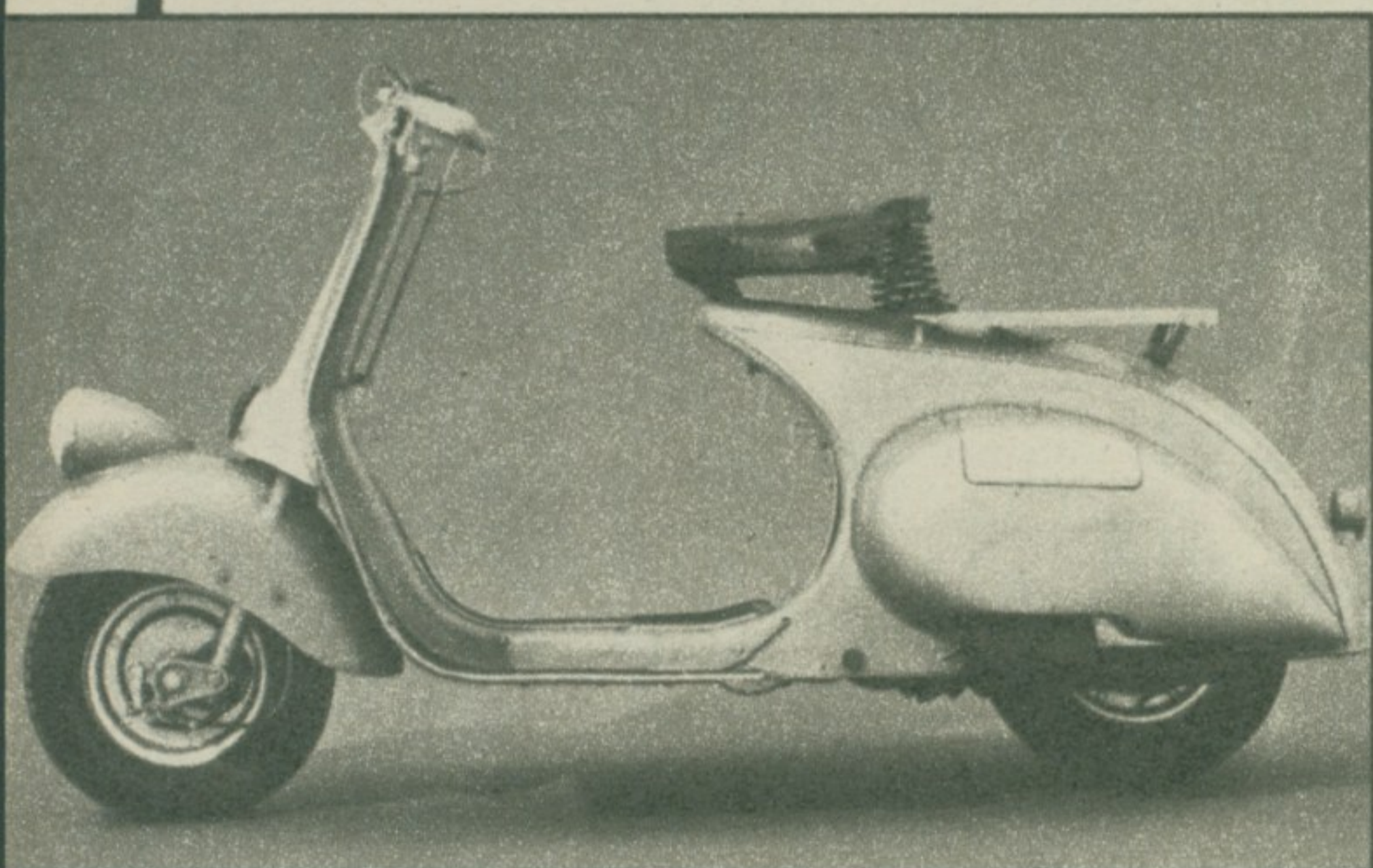
ВЕСПА НАПУНИЛА 40 ГОДИНА

ЈЕДАН МОТОР,

ДВА ТОЧКА

+

ДВА СРЦА



Ово је прототип „веспе“



Група акробата „весписта“ изводи тачку. Једна друга акробатска група успевала је да на овај мотор смести 30 својих чланова

Непосредно по завршетку рата, 1945. године, индустријалац Енрико Пијађо позвао је инжењера Корадина Д'Асканија у Биелу, где је преселио остатке своје фабрике из Понтедере. Фабрика је страдала приликом бомбардовања, а и немачке рације су је опустошиле. Индустријалац је имао страшну жељу да учини нешто велико, да поврати углед који је имао. У фабрици склепаној од остатака пређашње, правио је алуминијумске шерпе, што је донекле вређало његов понос. Д'Асканио је и раније успешно сарађивао с Пијађом, а у свету је био познат као конструктор неколико летелица, између осталог и првог хеликоптера који је успевао да лети (1931). Био је, све у свему, генијалан проналазач, превасходно на пољу аеронаутике. Пијађо се баш спремао да лансира на тржиште његов хеликоптер, када је избио рат.

Д'Асканио је за собом оставио детаљан опис сусрета са Енриком Пијађом 1945. године: „Крећући у Биелу, питао сам се шта хоће од мене. Знао сам да је спао на то да производи шерпе. Нисам се заваљавао: о авионима и хеликоптерима није могло бити ни помена. Примео ме је пун одушевљења и рекао ми: „Желим возило које ће целу Италију ставити на два точка, али да то не буде уобичајени мотоцикл.“ Показао ми је неколико мотоцикала који су се тада могли наћи у радњама, али су се слабо продавали. То је учинио тек да би ставио до знања шта неће да направим. Ја се у мотоцикле нимало нисам разумео. А уз то, нису ми се уопште допадали. Никад у животу

на њих нисам ни сео. Покушавао сам да некако изврдам, али ми Пијађо није за то дао прилику. Хтео је одмах то ново превозно средство. Правилно је наслућивао да би, ако жели да изађе из послератне немаштине, просечан Италијан морао да преброди још једну огромну тешкоћу: како да се превезе. Дакле, да има сопствено возило. Схватио је да од његове помоћи зависи будућност индустрије.“

Авионски точкови и мотор

Корадино Д'Асканио је непосредно пред своју смрт 1981. године испричао једном италијанском новинару како је дошао на идеју да направи „веспу“:

— Пошто ништа нисам знао о мотоциклима, имао сам све услове да створим нешто сасвим ново. Пијађо је с тим и рачунао. Док сам размишљао шта би то могло да буде, стално сам имао у виду оне који, као и ја, не воле мотоцикле. Једне недеље, сећам се као сад, одједном ми је синула идеја. Најважније је било да на то возило може лако и удобно да се седне, као на женски бицикл. Затим, и управљање је требало да буде што једноставније. Возило је било предвиђено за град, што значи да га је требало возити и мењати брзине, а да се руке не скидају са управљача. Како то ускладити? Једноставно: поставио сам мењач на ручицу. И још нешто: прљање руку и одеће није долазило у обзир. Због тога је моје возило морало да има покривен мотор, одвојен од управљача. Направио сам пренос без ланца.

Још нешто је било неопходно:

резервни точак. Сетио сам се колико сам пута видео мотоциклисте крај пута како беспомоћно стоје са пробушеном гумом. Желео сам да мој возач има бар нешто зајед-

раде. Постојала је огромна жеља да се дигнемо из рушевина рата, да се учини нешто корисно за народ а не само за газду. Сви су подсвесно осећали да учествују у



Индустријалац Енрико Пијађо у фабрици међу својим „веспама“

ничко са онима који возе ауто. До тада сам се држао гесла старог Хенрија Форда: „Све оно чега нема неће се ни покварити. Међутим, овога пута сам од тога одустао.“

Било је много потешкоћа на које смо наилазили, али све смо превазишли уз велики ентузијазам који је данас незамислив. Имао сам неколико сарадника са којима сам годинама радио, раднике који су схватили значај тог возила и били решени да добро и брзо

стварању будућности. У Биели се догодило право чудо: од почетка рада на пројекту до израде првих прототипова прошло је свега три месеца. „Веспа“, која је у почетку имала „Саксов“ мотор, била је испробана 1945.

Први точкови су били авионски као и мали пропулзиони мотори који су служили за покретање великих авионских мотора. Пијађови магацини били су их пуни. Тако се макар причало. У пролеће 1946. „веспе“ су почеле да силазе

са монтажне траке фабрике у Понтедери. У „Коријере д'Информационе“, у недељу 31. марта, појавио се следећи оглас: „Спа Пијађо и Ком. представља „лаки економични мотор Веспа“ 98 кубика, двотактни мотор, три брзине, максимална брзина 60 километара на час, потрошња 1 литар на 50 километара. Максимални нагиб 20 одсто. Прва испорука у априлу. Од данас је можете испробати и резервисати код...“

Новине су тада излазиле на само једном листу, а овај оглас био је на два ступца, висок само три центиметра. Италија се тада будила. Владала је општа беда. Баш тог априла објављено је да се због несташице пшенице порција хлеба смањује на 50 грама дневно. Црна хроника је сваким даном бивала све већа. Током рата су породице које су живе у граду избегле у села због бомбардовања. Њихов повратак био је успорен и због недостатка возила. Стићи сваког јутра до фабрике или канцеларије био је прави подухват. Сећам се да су у мом родном Ливорну тролејбусе замењивала возила савезничке војске и разбучани аутобуси који су милели. Кретало би се рано ујутро и враћало касно увече.

У таквој ситуацији појавила се „веспа“ као предзнак неке нове ере. Наравно, није „веспа“ решила тешкоће око транспорта, али је наслутила ослобађање од ропске везаности за немогућ градски превоз. „Веспа“ је отворила нову страницу у историји моторних возила. Учинила је и жене и мушкарце слободнијим и подстакла Италијане свих друштвених сталежа да се моторизују.

9 милиона комада

„Веспа“ није требало да освоји спортисте и љубитеље брзе возње, него, пре свега, људе као што је био Д'Асканио. Оне који су мрзели мотоцикле или нису имали новца да купе аутомобиле. Била је згодна и за младе и за старије, за све оне који су желели да се превезу а да не возе брзо.

Сећа се тог доба и Танкреди Ди Ђанбатиста, управник заступничког друштва „Гициони“:

— Био сам повратник са афричког фронта, вратио сам се из пакла. Наша жеља за радом била је огромна. Нисмо гледали на сате, на недеље. На тржишту је недостајало неко мало возило, јевтино, али брже од бицикла. Енрико Пијађо нас је позвао да видимо његов нови мотор и одмах смо пожурили у Понтедери. Фабрика је још била полуразрушена. На прозорима није било стакла. Пијађо нас је сачекао огрнут војничким ћебетом...

У првом тренутку „веспа“ је на нас оставила лош утисак, зато што смо сви у глави имали слику мотоцикла. Један инжењер ми је понудио да је мало провозам по канцеларији. У тренутку сам променио мишљење. Одмах ми је постало јасно да то возило може да задовољи потребе за индивидуалним превозом. Схватио сам колико је генијално решење тај мењач на ручици, јединствена каросерија, покривен мотор, резервни точак, могућност да док се возите ноге држите скупљене.

После оног огласа у новинама сви су похрлили да је испробају. Пред нашим заступништвом се направио ред. Тада је коштала 98.000 лира. Била је то значајна сума. Али одобравали смо кредит са ратама од две-три хиљаде лира месечно. Био је то потпун успех. „Веспа“ је уистину била прво чудо на италијански начин.

Под паролем, „Толико је лака, као да не постоји“, „веспа“ је мењала италијанске обичаје.

Прича о „веспи“ и освајању иностраних тржишта слична је многим другим. Своје поновно рођење доживела је са кризом нафте. Поред тога постала је и филмска дива. Играла је 1953. са Одри Хепберн у филму „Римско пролеће“. Била је у Фелинијевом филму „Сладак живот“. Стизала је на тржишта целог света, копирали су је чак и Совјети (њихова се звала „вијатка“). Никада није изашла из моде и представља први степен ка озбиљној и мирној моторизацији. До данас је у свету произведено 8.850.000 комада. Они који су били млади педесетих година сетиће се романтичног слогана: „Један мотор, два точка, два срца.“

М. И. Ш.

10 × 10 или ПРОНАЂИТЕ ГРЕШКЕ ЛЕП КАО АДИДАС

1. Редовно читам ваш лист и преплашен сам од првог броја.

☐

2. На једном много нижем нивоу, где о разуму и интелигенцији нема ни говора, делују институти.

☐

3. Болница ће се проширити, повећаће се број лекара и биће више обољења.

☐

4. На челу болнице биће доктор Н. један од ветеринара наше медицине.

5. Ако залутате у шуми, идите само право: увек постоји неки патуљак који ће вас одвести до насеља.

☐

6. Грци су за њега говорили да је снажан као Херкул и леп као Адидас.

☐

7. Римски сенат је знао да се Цезаровом успону може супротстављати само један човек — Попај.

☐

8. Он има ону отвореност и неспретност које су ознака сваког правог ТВ водитеља.

У свакој реченици слагач је непажљиво сложио по једну реч... Покушајте да исправите његову омашку.



9. Овог писца нарочито занимају необучене женске судбине.

☐

10. По броју перверзних путника железница је на првом месту.

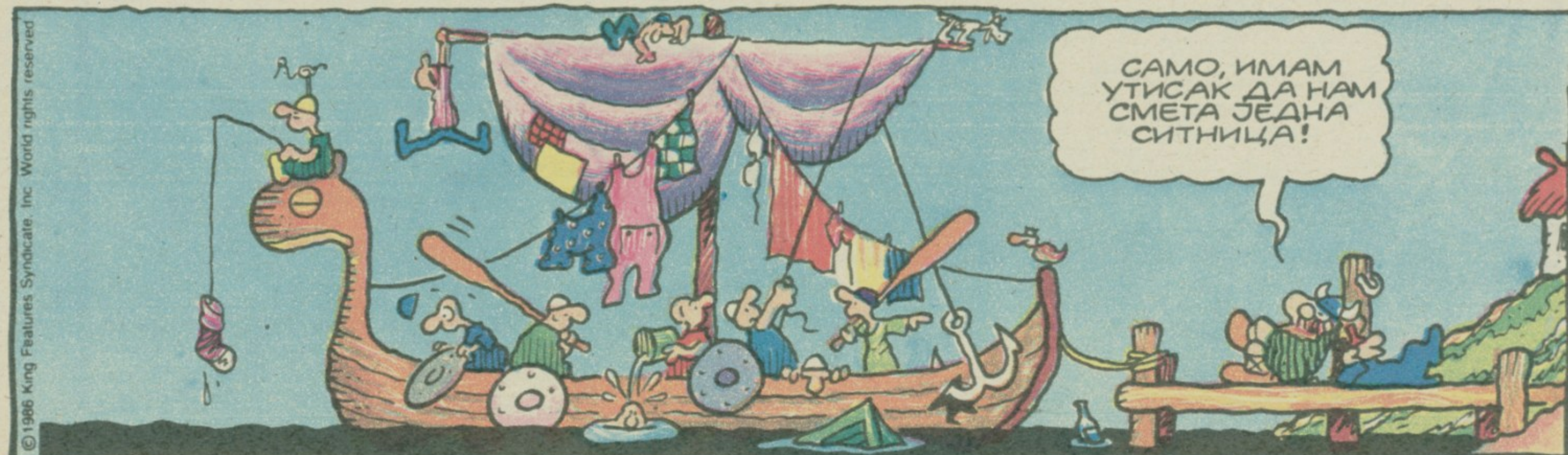
☐

РЕШЕЊА: 1. преплашен, 2. институти, 3. обољења, 4. ветеринар, 5. путника, 6. Адидас, 7. Помпеј, 8. неспретност, 9. необучене, 10. превеза.

Илустровао: Димитрије Костић

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ



КОЛ'КО ИМА САТИ:

ШВАЈЦАРСКА

УЗВРАТА

УДАРАЦ

Пре пет година швајцарска индустрија сатова била је у великој невољи. Око 45.000 радника било је отпуштено а следило је укидање још 15.000 радних места. Будућност је, чинило се, била обезбеђена једино за произвођа-



че луксузних сатова: Piaget, Audemars Piguet и Vacheron Constantin. Они су наставили да испоручују своја ремек-дела начичкана дијамантима. Продавали су их шеицима који су ретко питали за цену, а износила је 120.000 долара. Број становништва по градовима подно планина Јура, центра часовничарске производње, почео је да опада. Нешател, један од најбогатијих кантона, током шездесетих година стигао је, по швајцарским стандардима, на праг сиромаштва.

Но, времена су се сад променила. И то много брже него што је већина у овој индустрији уопште смела да се нада. Разлог је Swatch, јефтин пластични електронски часовник. Они који држе до традиције прогласили су његовог „кума“ Ернста Томкеа за гробара швајцарског часовничарства. По њима, идеја о часовнику који, углавном, производе роботи граничила се са светогрђем.

Али, успех новог часовника ускоро их је ућуткао. Од 1983. продато је 15.5 милиона швајцарских сатова – само прошле године 8.5 милиона. То је оживело индустрију. Прошле године, први пут после 15 година, швајцарско часовничарство забележило је пораст броја запослених. Такође 1985. Швајцарска је држала десет одсто светског тржишта сатова по обиму, али 45 одсто по оствареном доходу.

Базелски часовничарски сајам, одржан у априлу, представља годишњи састанак посленика ове индустрије, смотру коју Швајцарци строго контролишу. Али, ове године, први пут, домаћини су били толико самопоуздани да су дозволили долазак страних излагача. И то не само произвођача јефтиних сатова из Хонгконга, Јужне Кореје или Тајвана него, што је још значајније, и Јапанаца који држе 35 одсто светског тржишта, како по обиму тако и по вредности. Сајам је догађај који озбиљни произвођачи сатова не смеју да пропусте пошто се, према признању многих компанија, за осам дана, колико траје, склопи од трећине до половине годишњих послова.

Удружење ривала

Швајцарска индустрија сатова је крајње исцепкана – има око 630 компанија. Од њих, 260 су или састављачи или мануфактурци. Састављачи чине видљиву карику у ланцу дуж којег неколико стотина специјалистичких фирми производи и испоручује делове састављачу (званом *tablisser*). Посао састављача је да сатове дизајнира, саставља и шаље на тржиште. Неки делови могу да се производе искључиво према захтевима одређеног састављача, други су, опет, заједнички за више њих. Године 1970. било је двоструко више састављача него што их је данас. Број испоручилаца делова смањено се још више.

За разлику од њих, „мануфактурци“ све раде сами – од делова до кутије украшене драгим камењем.

Своч и после
три године
суверено влада.
Носе га и стари
и млади
с тим што
клинци воле
да их имају
по неколико
одједном.

у
домовини
највећег
броја часовника
својеврсну
малодушност смењује
блага раздраганост.
СТИГАО ЈЕ СПАС.
Зове се **swatch®**

За швајцарску индустрију сатова освешћење је наступило пре неколико година кад су, због низа лоших потеза и закаснеле примене електронике, две водеће часовничарске фирме запале у финансијске невоље. Некадашњи ривали – Allgemeine Schweizerische Uhrenindustrie (ASUAG) и Société Suisse pour L'Industrie Horlogère (SSIH) – покушали су најпре да се спасу спајањем, али безуспешно. Године 1983. контролу су преузеле банке упумпавајући милијарду франака. Прошлог лета уједињеном предузећу дато је ново име – Корпорација микроелектронске и часовничарске индустрије. Септембра 1985. група приватних инвеститора откупила је већину акција од банака чиме су и најтрадиционалнијом од свих швајцарских делатности коначно завладали закони савременог пословања. То је, дабome, подразумевало затварање појединих фирми и отпуштања, што је за Швајцарску до тада било нечувено.

На другој страни, најважнија промена било је коначно прихватање кварца. Премда је електронски часовник измишљен у Швајцарској, домаћа индустрија му је одмах окренула леђа углавном зато што је изгледало да је изум у супротности са деликатним механизмима који су били понос швајцарског сајциства. Данас осамдесет одсто швајцарских часовника ради на кварц. Само ексклузивни врх остао је веран механици. Међутим, попуштају полако и они. Чак је и Rolex почео невољно да уграђује кварц.

Свеједно, сложени механизми и даље чарсто „држе“ како часовничаре тако и муштерије које себи могу да их приуште. Audemars Piguet је, рецимо, управо произвео аутоматску верзију врхунског механизма из 18. века званог tourbillon (вртлог) који је све толико одушевио да је целокупна производња за 1986. разграбљена пре званичног пуштања у промет.

Друго подручје на ком кварцни часовници нису прихваћени су земље у развоју – јефтине електронске часовнике нико није умео да оправда, а цена резервних батерија достигала је цену новог часовника. Часовничарска компанија Aubry то је добро искористила. Њен модел West End познат је од афричког рога до Тибета као сиротињски „ролекс“. Читавих 99 одсто од 550.000 комада прошлогodiшње производње свих сатова отишло је у земље у развоју, а чак 85 одсто чине класични аутомобили или сатови на навијање.

Када се 1983. на тржишту појавио Swatch (своч) неки су стручњаци били убеђени да је за Швајцарску лоше што испоручује јефтине пластичне сатове, поуздане, отпорне на воду, по цени од само 50 франака за већину модела на домаћем тржишту. Испоставило се супротно. Swatch је подстакao целокупну швајцарску индустрију и данас више није усамљеник – добро се продају Tiq, M-watch, Video Clip („биоскоп на вашој руци“) и још сијасет сличних. Успех ових копија указује на следеће: да часовник више није нешто што се купује и поклања, да траје читав живот и да више нису само бога-

таши „претплаћени“ на више часовника.

У земљама Европске економске заједнице човек, у просеку, поседује 2,5 часовника. Продаја и даље расте. Године 1974. на сваких 1000 Британаца продато је 274 часовника, док данас 1000 Британаца купи годишње чак 370 часовника. Пре десет година на хиљаду Американаца продавало се по 240 сатова, данас 425. Деведесет одсто те продаје чине јефтине електронски часовници – мада не искључиво швајцарски.

Кућни лопов

Познати модни креатори такође су се озбиљно упустили у производњу и продају часовника. Кристијан Диор, рецимо. Почео је тек пре четири године, 1982, продавајући само 8.000 својих сатова а 1985. чак 100.000. Готово сви ови часовници су кварцни и углавном се продају по вишим средњим ценама, ретко који дизајнер употребљава драгоцене метале. Разлике између електронских часовника више се односе на стил (на цену ће, рецимо, утицати колико је часовник танак) него на ситне разлике између појединих делова „машине“. Баш као што је шик носити потпис чувеног креатора на одећи, тако је и име дизајнера на средње скупом часовнику још један вид статусног симбола.

Два су начина да кућа високе моде уђе у часовничарски бизнис: да се купе готови сатови и накнадно им се утисне име престижа, односно неколико ексклузивних детаља или да се направи властити дизајн а онда нађу произвођачи. Страх од конкуренције иде све до поседовања алата као што је случај са Диором, а то значи: осигурати да се они којима је израда поверена не праве истоветне моделе. Но, то није гаранција против копирања или фалсификата – годишње се у свету прода око 10 милиона фалсификованих швајцарских сатова, у неким случајевима и више од оригиналних производа.

Упркос задивљујућем оздрављењу, швајцарска индустрија сатова још има тешкоћа. Једна је (заједничка за сав швајцарски извоз) пад долара у ситуацији кад је платежна моћ америчког тржишта још највећа. Други проблем је релативни неуспех Swatcha у Јапану, где су већу зараду забележили само врхунски модели Швајцарског часовничарства.

Најзад, швајцарска индустрија сатова треба да прегрми и једну жртву. Омега, својевремени оснивач поменутог Société Suisse pour L'Industrie Horlogère у последњих 15 година прошла је кроз ко зна колико реорганизација да је то помало смешно. Али, Омега је за Швајцарску оно што је Ролс-ројс за Британију – симбол чији би нестанак изазвао националну жалост. То се можда неће догодити и у том смислу предузети су значајни кораци. У сваком случају, фирма је успела до данас да преживи упркос лошем пословању и понекад заиста лудој срећи, попут оне када је њихов овлашћени представник у Шпанији организовао продају фалсификованих „омега“!

Игор Багинз

1001 НАЈ ОВОГ СВЕТА

НАЈСТАРИЈИ ЖИВИ МАЈМУН налази се у Филаделфијском зоолошком врту. Горила Маса има 53 године. Време је оставило трагове и на овом мајмунском метузалему. Крзно му је сасвим посивело. Има само три зуба. Једе мекану храну. Пати од костобоље. Овај мајмун је за 28 година надмашио просечну старост своје врсте.



НАЈДУЖЕ писмо је арапско. Има 83 знака. Веома је тешко јер зависно од тога да ли се налази на почетку, у средини или на крају речи један исти глас има други знак.



НАЈНЕОБИЧНИЈА збирка разгледница чува се у музеју сатова у Вуперталу (СР Немачка). Збирка се састоји од 3500 разгледница са истим мотивом. Све су послате из различитих крајева света. На полеђини сваке од разгледница налепљене су лепе поштанске марке. Ево и решења загонетке: сваком странцу посетиоцу музеја поклоњена је разгледница са молбом да у својој земљи налепи најлепшу марку и разгледницу пошаље у Вупертал.



НАЈКРАЋА железничка пруга у Европи налази се у Берну (Швајцарска). Становници јој тепају „Марзили-пругица“. Дугачка је 105 метара и пење се на висину од 32 метра.



НАЈСКУПЉИ часовник на свету поседује један љубитељ сатова из Токија (Јапан). Овај сат направљен је од платине и 286 дијаманата. Процењен је на 20 милиона марака. Часовник је направљен у Швајцарској, и на изложби у Токију био је у центру пажње.

НАЈВЕЋИ АТЛАС на свету је збирка географских карата из 1664. године. Тешка је 120 килограма. Власништво је Универзитета у Ростку (Источна Немачка).

Странице ове прелепе књиге дугачке су 166, а широке 104 центиметра.

НАЈВЕЋИ број лекара има Швајцарска: на 100.000 становника долази 255 лекара, у Савезној Републици Немачкој толико људи лечи 226 лекара, у САД 210, Шведској 200, Француској 182 и Великој Британији 127...



БРИСАЊЕ ФАЛСИФИКАТОРА ФИЛБЕРТА

Средином 23. века, у већем делу цивилизованог света, смртна казна је замењена такозваним „брисањем“. Осуђени би гурнуо главу у електронску машину названу „кутија заборав“ и за свега неколико минута из његовог мозга би било избрисано свако сећање на оно што је доживео после шестог месеца свог живота. На тај начин би криминалац био враћен у безазлено доба најранијег детињства. Већ дуго је владало уверење да се нико не рађа са злочиначким склоностима, да се оне не наслеђују, већ настају под утицајем средине у којој се појединац развија. „Избрисана беба“ се током година развија у нову одраслу особу. Пошто брисање претвара човека у другу личност, која се не сећа свог претходног живота, ова казна изазива готово исто толики страх као некад смртна казна.

Друга битна промена у правосудном систему састоји се у томе што су све судије и многи адвокати замењени роботима. Само рачунари су кадри да запамте ове детаље закона који су постали изузетно бројни и сложени. Судије работи се брижљиво програмирају да доносе мудре и логичне одлуке. Један судија робот не може да слаже. Ако неко кола у његовом мозгу откаже, па он због тога изрекне лажан исказ, његова се пресуда проглашава неважећом и заказује се ново суђење.

У 23. веку, „лажирање“ научних резултата, однос-

но кривотворење података у научном експерименту, сматра се једним од најгнуснијих злочина, раван убиству или силовању. Научна метода представља светињу и свако кога суд прогласи кривим за лажирање аутоматски бива осуђен на казну брисања.

Филберт 1729 Б ухапшен је зато што је лажирао податке у једном експерименту о пропадању зуба у Робертсовој лабораторији за испитивање болести зуба и десни у Тулси, Оклахома. Филберт није имао довољно новца за скупог адвоката робота. Ангажовао је једног не баш вештог адвоката који му није много помогао. Судија робот прочитао је Филберту коначну пресуду:

— Бићете избрисани у три сата по подне једног од шест дана у следећој седмици, почев од понедељка. О дану извршења казне бићете обавештени тек у 10 сати пре подне на сам дан извршења.

— Али судијо — замолио је Филберт — зар не бисте могли одмах да ми саопштите који ће то дан бити?

— Не. Дан извршења казне још није одређен. Ипак, могу да вам јемчим да ће то бити понедељак, уторак, среда, четвртак, петак или субота следеће седмице. Нећете знати који је то дан све док вас не обавестимо тога јутра.

— Хвала, ваша милости. Пошто тога дана није више било суђења, судија притисну дугме под својим левим пазухом и искључи се до следећег јутра.

Седећи у својој ћелији,

Филберт је грозничаво размишљао о судијиним речима, а онда је наједном узвикнуо и поскочио од радости. Он не може да буде избрисан а да судија при том не испадне лажљивац! Мораће да му закажу ново суђење. Можда ће у међувремену његова жена и пријатељи успети да скупе новац за доброг адвоката робота.

Шта је то Филберт измозгао?

Први одговор

Филберт је расуђивао на следећи начин:

„Претпоставимо да је дан извршења казне субота. У петак ујутру ме нико неће обавестити да је тај дан субота, дакле, у петак по подне поуздано ћу знати да ће ме избрисати у суботу. А судија ми је рекао да нећу знати који је то дан све док он не осване. Из тога следи да ме не могу избрисати у

суботу а да судија не испадне лажљивац.

Размотримо како стоји ствар с петком. Он је такође искључен. Пошто субота никако не може бити дан када ћу гурнути главу у кутију заборав, ако ми ништа не саопште до четвртка у подне, поуздано ћу знати да је брисање заказано за петак. Зашто? Зато што преостају само петак и субота. Субота је искључена, дакле петак је мој црни дан. Али, ако у четвртак будем знао да ће то бити петак, судија је изрекао лаж када је рекао да нећу знати када ћу бити избрисан пре но што дође дан извршења казне.

Дакле, петак и субота не долазе у обзир. Размотримо четвртак. И он отпада из истог разлога! После 12 сати у среду, ако ми дотле ништа не саопште, знаћу да је дан извршења казне четвртак, јер то не могу бити ни петак ни субота. На исти начин могу да искључим и среду, уторак и по-

недељак. Ма који дан да изаберам, ја ћу о томе знати дан раније. Судија је, дакле, слагао и ја имам право на ново суђење.

На први поглед, Филбертово расуђивање је беспрекорно, но у његовој логици се поткрала једна грешка. Није тако лако одредити у чему Филберт греша, али се може лако доказати да он не може бити у праву. Како то?

Други одговор

У четвртак ујутру Филберту су саопштили да ће тога дана после подне над њим бити извршена казна брисања. Пошто Филберт није знао да ће судбоносни дан бити четвртак, та вест је за њега представљала потпуно изненађење. Брисање је извршено у четвртак. Све се одиграло управо онако како је судија рекао.

С.М.



ОДЛИЧНО ВЕШТАЧКО ЈЕ, ЈЕ!

По својој строгој и укоченој фасади четвороспратница на обали реке Шулкил која пресеца амерички град Филаделфију личила би на толике пословне зграде да није улаза... украшеног циновском „скулптуром“ људског носа и уста! Тај неуобичајен детаљ показује и онима који можда не знају енглески да би разумели таблу с називом фирме, како је овде смештена нека установа која се бави дотичним човечијим органима. Међутим, то није клиника за болести уста и носа него:

„Монелов центар за хемијска чула“

Ово је научна установа, тесно повезана са Пенсилванијским универзитетом. А кад се уђе у зграду, пријатни мириси који одспрата запањују посетиоце могли би и да збуне: чоколада, печење, ментол... Хемија? Ипак, овде раде хемичари и биохемичари. Баве се укусима и мирисима, истражују у тој области. Њихова струка, међутим, не учи се на факултету. Њихово занимање има назив који – не постоји у речницима! Они су, могло би се у слободном преводу рећи, „укусари“ – на енглеском „флејвористи“ значи онај ко се бави мирисима и укусима јер реч флејвор (flavor) означава обоје истовремено.

Сувише замршене природне тајне

У целој Америци има једва стотинак „укусара“, а оно што раде у доброј мери је тајна, мада сам посао

није нимало нов. Још пре сто година направљене су добре вештачке замене за скупочене зачине као што су цимет, ванила или каранфилић. А исто толико година прошло је откако је један апотекар са југа Америке смештао прву масу за освежавајући напитак који ће постати симбол ове велике силе: кока-колу! Милиони који је пију широм света и не сањају да такав укус и мирис не постоји нигде у природи. „Флејвор“ кока-кола је чисто синтетичка творевина, а кола-ораси од којих се прави део смесе нису по мирису и укусу ни налик популарном напитку.

Тешко је замислити да ће неко од „укусара“ начинити потпуно нов мирис и укус као што је то била кока-кола а који ће толико запалити свет. Али, не раде они само на томе, па чак ни првенствено. Они настоје да пронађу формуле за што боље замене, за „двојнике“ природних укуса и мириса. Да би то постигли, они покушавају да продру у најзамршеније природне тајне. Како уопште настају мириси и укуси у биљкама и животињама? А затим, како људи осећају те мирисе и укусе.

Сама природа се постарала да те тајне исувише добро закамouflира да би човек могао да их открије, то су мистерије ништа мање од мистерије настанка живота уопште. Један пример: кафа, тај напиток омиљен готово свуда у свету садржи више од осам стотина састојака који чине њен специфичан мирис и укус. Али, није довољно чак ни раставити хемијски кафу на све те састојке,

**КАКО ОД ЈЕФТИНИЈИХ
СИРОВИНА НАПРАВИТИ
СКУПОЦЕНЕ И СВУДА
У СВЕТУ ТРАЖЕНЕ ЗАЧИНЕ
И НАМИРНИЦЕ КАО ШТО
СУ КАФА, ЧОКОЛАДА,
ЛИМУН, БИБЕР?
КАКО НАПРАВИТИ
СУПУ ОД МЕСА, БЕЗ МЕСА?
НА ТОМЕ УВЕЛИКО РАДЕ
МОДЕРНИ АЛХЕМИЧАРИ**

Само неки од њих дају кафи „онај“ мирис и укус. Али, који? И у ком односу? Каква је улога осталих састојака? То још није откривено и ето зашто нема јефтине и одговарајуће замене за кафу!

А слично је и с другим намирницама или зачини-ма.

Мирисање – део посла

Ипак, до сада су „укусари“ постигли и многе успехе. Разне врсте готове хране, цигарете, пића и напаци, па зубне пасте или водиче за уста – све то садржи комбинације „флејвора“ за које се и не зна да потичу из лабораторије! Барем у Америци је тако

Како раде „укусари“? Један од најцењенијих, Чарлс Винер који руководи лабораторијом највеће фирме за производњу укуса и мириса „Флејворс анд Фрагрансиз“, вели да је за овај посао осим дипломе биохемичара потребно имати „њух ловачког пса, склоност за технику и уметност!“

Да би открили састојке неког „флејвора“, што је обично веома тешко, „укусарима“ често није довољно да користе мале количине, јер понекад су за укус и мирис пресудне компоненте које се налазе у изузетно малим сразмерама. Зато, уместо да топе таблу чоколаде, зрно кафе или кашику џема од купина

на свом лабораторијском горионику, они одлазе у одговарајуће фабрике. Стоје и миришу. На тај начин откривају добро закамouflиране компоненте мириса.

Користе се и други начини. Једна научна техника састоји се у томе да се помоћу одређених микроорганизама производи хемијска реакција из које се добијају мириси и укуси неке тражене врсте хране. За ту технику се зна још само то да је веома скупа, а примењује се у лабораторији швајцарског гиганта „Живодан корпорације“ у којој су на тај начин добили „флејворе“ различитих врста меса – из природних материја које с месом немају никакве везе!

Људи као пацови

С укусима и мирисима увелико експериментишу и генетичари. Тако америчка фирма „DNAP корпорација“ која се бави генетским инжењерингом у пољопривреди најављује да ће ускоро избацити на тржиште – суперпарадајз. И само име овог плода већ значи „рајска јабука“, а тек кад му се дода ово „супер“... Биће, кажу, неколико пута јачег укуса. Користиће се највише за прављење супа и парадајз-пиреа. Ова фирма најављује „дизајнирање“, како називају своју активност, и другог поврћа.

Да би удовољили што већем броју будућих потрошача „укусари“ се баве и проучавањем прехранбених навика разних народа. Јер, укус је као и толике друге ствари – питање укуса! Тако Мађари воле љуту паприку и користе је у



многим јелима, Мексиканци обожавају исто тако љути чили, док Индо-нежани, рецимо, уживају у плоду дуријан, док Индијанци обожавају мирис и укус путера од бизонског млека.

Међутим, они који су се бавили мирисима и укуси-

ма тврде да су све то ствари навике. Беба се, свуда у свету, рађа без развијене жеље за неким одређеним укусом, осим што воли слатко. Све остало научи касније. Али, зато људи могу да се навикну на све, и да заволе сваки укус, тврди истражитељка Џенет

Десор, психолог са праксом и у тако угледној установи као што је Универзитет Јел. И додаје:

„Човека можете спустити на сваки комад Земље и он ће опстати – једино су још пацови тако прилагодљиви!”

Али... прилагодљивост је једно, а навика на одређене укусе сасвим друго. Ту су истраживања показала невероватну упорност људи: веома се тешко одричу једном прихваћених навика у јелу и пићу! Баш зато „укусари” раде на ог-

ромном простору од свих пет континената.

На крају, можемо још само да се запитамо да ли се то у догледној будућности припрема успешно продавање рогова за свеће? Живи били, па пробали!

М. Крстуловић

ИСТИНИТА БАЈКА
О МАРИЦИ

КАКО СЕ „ТУЧЕ“ МОРЕ

ОФИЦИР НА БРОДУ
ЧЕСТО МОРА ДА
БУДЕ ДЕВОЈКА ЗА
СВЕ: ЊЕГОВО ЈЕ ДА
НАВИГАВА,
СТРАЖАРИ, ЛЕЧИ, ПА
И ПОРАЂА... А КАД
ЈЕ ТО СТВАРНО
ДЕВОЈКА?



Море и небо. Сан сваког дечака и понеке девојчице. Ово је прича о једној која је сан преточила у јаву и постала морнар. Зове се Марица Његован.

Родила се уз море, у Дубровнику. Прве кораке направила је без тате, он је тада пловио ко зна где. Ништа зато. Само мамин поглед испратио је и прве кораке деце из суседства, ближе и даље фамилије. То је нешто сасвим нормално. Кад порастеш, стасаш, зна се шта те чека. Море. Чак иако си девојчица. Једино што треба завршити школу. Поморску. Упис није никакав проблем: пред законом и девојчице и дечаци имају иста права. Свако може да постане машиниста, кормилар, капетан. Разлике почињу да се праве касније, кад се добије диплома и заврши кадетски стаж. Предност имају мушкарци. Ипак, уз много воље и нешто упорности и девојке се укрцавају. Марица није једина. Пре 15 година дип-

лому о завршеном школовању у Центру усмјереног образовања за кадрове у поморству у Бакру добиле су прве девојке. Отада их има у скоро свакој генерацији.

Година у чворовима

Питамо Марицу да ли јој је било тешко у школи коју, у свести, мање-више сви сматрамо искључиво мушком.

— Не — каже Марица. — Нисам показивала ништа мање вештине у везивању чворова него моји другови, уосталом, то је предмет који се савлађује током целе прве школске године. Ни веслање ми није

представљало тешкоћу. Што се тиче осталих предмета, ишли су ми од руке, и општи и стручни. Мој највећи дан био је када сам се као кадет први пут укрцала на брод: знала сам да ћу после годину дана стећи право да полажем поручнички испит и тако радити посао који је радио и мој тата, његов тата и тако уназад ко зна откада.

Кад се прича о морнарском животу, онда се обично каже како је он врло тежак: човек се месецима ваља морем и стално мора да ради, не да отаљава посао. Нећу рећи да ми тај рад није представљао напор али ми није падао тешко. Упркос томе што у кадетске дужности спада и скидање рђе, фарбање, чишћење и прање палубе. Пошто сам положила испит и постала поручник трговачке морнарице укрцала сам на врата „Јадролиније“ и, на моју велику

радост, добила посао. Две године сам пловила на „Либурији“, „Илирији“, „Партизанки“ и „Славији“. У својству трећег или другог официра.

Како се сналазила?

— На броду влада савршен ред, све мора да буде предвиђено и прецизно одређено. Ванредних ситуација, кад је у питању посао, нема. Тачно се зна ко шта и у које доба ради, а ради се 4 сата. Затим се 8 одмара.

Господска гвардија

Шта је радила као трећи официр?

— Један од задатака трећег официра је бродска стража. Ми је обично називамо господска гвардија а ево и зашто: стражари се од 8 до 12 и од 20 до 24 сата. Овако повољно доба дана није ствар пуке случајности: трећи официр је најмлађи, са најмање искуства и праксе у навигацији. Посао другог официра је за степен тежи: он има бродску стражу од 12 до 16 и од 24 до 4 сата ујутро. На мањим бродовима он је и лекар. У школи као обавезан предмет имамо медицину: осим што морамо да научимо да пружамо прву помоћ, неопходно је да знамо да препознамо болове које

проузрокује слепо црево, чир и да, ако затреба, помогнемо жени при порођају. Истина, таквих случајева нема баш много али се догађају.

За време бродске страже, дежурни официр мора да буде на мосту, води рачуна о навигацији, прати путању брода. У сваком тренутку мора тачно да зна где се брод налази, које је јачине ветар. Ту се ником не гледа кроз прсте. Ја сам највише пловила уз нашу обалу а то није једноставно јер је доста разуђена и треба се добро снаћи међу свим тим оточима и хридицама. Дешавало ми се да се, закратко, нађем у дилеми шта и где даље. Ипак, никада нисам добила ниједну примедбу на одлуку коју сам донела: можда то неће звучати превише скромно али увек сам чинила праву ствар. Зато сам и уживала велику подршку свих заповедника под којима сам пловила. Међутим, то није био и једини разлог: ценили су ме и као неког ко заиста воли свој посао. Слично је било и са осталима на броду: већина ме је волела као своје дете. А када је то тако, онда је лако радити чак и под најтежим условима.

У средишту циклона

За тих неколико година колико је пловила, Марица Његован не памти лоше дане. Све је текло уобичајеним током осим 20. октобра 1978. године када је била на крстарењу по Средоземљу. На путу из Туниса за Тангер „Либурија“ је прошла кроз само средиште циклона. У том тренутку на броду се налазило око 180 људи углавном Немаца. Половина њих мислила је да је дошао смак света: то што су остали без ручка јер кувари нису могли да задрже шерпе на шпорету нису ни приметили.

— Нама, посади, ручак је био последња брига — сећа се Марица — нас је бринуло што су нам се оштетила бочна светла на мосту и што „Либурија“ није била брод за туђ велико море. Све се добро завршило јер је заповедник променио курс па смо се тако, уместо у Тангеру нашли на Малти.

Ко зна да ли би Марица још који пут улетела у циклон, да није одлучила да оснује породицу. Разуме се, удала се за поморца. Међутим, није одмах рекла збогом мору. Пловила је све док је могла. Четири месеца пре него што ће добити бебу, заувек је скинула униформу. Не без жаљења.

О. Вукадиновић

ЉУБАВ КАО ЛЕК

Џенифер Рајт је рођена пре времена, 17. јула 1972. године, у једној болници у Охају. Кад је добила бебу, забринута мајка је добро прегледала од главе до пете и с олакшањем утврдила да је с дететом све у реду.

Показало се да је Џенифер врло мирна, а њене сестре, Ени и Бетени, обожавале су је. У кући Рајтових владала је радост све док мајка Соња није приметила да је десно стопало тромесечне Џенифер видно натечено. Родитељи су у први мах помислили да је њихову девојчицу убо инсект, али кад нису нашли трагове убода, обратили су се педијатру. Међутим, ни он ни други лекари нису могли да дају објашњење за оток који је, по-

Најзад се огласио др Виљем Девис, лекар дечје болнице у Денверу (Колорадо). Он је поставио праву, али врло забрињавајућу дијагнозу: код несрећне девојчице у питању је такозвани Паркес-Веберов синдром, ретко обољење које настаје услед застоја лимфне течности у организму. Отуд код Џенифер тако велики оток. Познато је да лимфа кроз лимфоток кружи и помоћу нарочитог система залистака. А девојчици су недостајали управо ти залистици.

У води сам као остали

Узроци ове мане још нису објашњени, зна се само да је урођена и — неизлечива. Болесниково стање постаје временом све теже и опасније: и најмања огреботина или убод инсекта могу да угрозе живот, а било каква повреда удова значила би или живот у инвалидским колицима или одсецање ноге.

У пролеће 1980. на болесној ноzi се појавише ране, а самим тим и опасност да јој одсеку ногу. Ускоро је осмогодишња Џенифер опет пребачена у болницу да би се почело с новим, експерименталним лечењем које је прилично успешно проводио др Мајкл Александер. Девојчицу су ставили у неку врсту облоге с пумпом која је убацивала ваздух под сталним притиском чиме се побољшавала циркулација лимфе. На жалост, апарат није дао очекиване резултате. Истина, оток колена се смањио, али су се бутине и стопала повећали.

— Та справа не вреди ништа! — узвикнуо је с врата болесничке собе њен деда Едвард кад јој је дошао у посету. Како је био инжењер, деда је као директор једне фабрике патентирао седам техничких проналазака. Сад му се у глави родила замисао о осмом, „најважнијем проналаску свог живота“.

Ја сам најбржа!

Одмах је лекарима изнео свој план: требало би да се измени облога пумпе тако да обавија ногу од палца до препона, а затим делује збијеним ваздухом прво на стопало, онда постепено на ногу и бутину, одржавајући у доњем де-

лимфоток тако брзо да се забринути деда уплашио да не дође до замора срца и бубрега. Међутим, све је текло добро, а са смањивањем отока ноге у целу породицу Рајт враћали су се самопоуздање и мир.

За недељу дана нога је сасвим повратила нормалан облик. Сваки дан био је нови празник за девојчицу и њеног деду. Џенифер је научила да се сигурније држи на бициклу и да не корача вукући ноге. У свом дугом животу Едвард Рајт никада није био срећнији него оног дана кад се његова унука вратила кући сва задихана и узвикнула: „Деда, сада ЈА трчим најбрже у разреду!“

Фабрика спаса

Пошто је патентирао свој изум, пензионисани инжењер покушао је да заинтересује разне фабрике за његову производњу. Али, кад је закључио да их његов проналазак не занима, одлучио је да оснује сопствено предузеће. У њему је прављење облога поверено Соњи, а администрацију води — Џенифер. Данас се у болницама и предузећима САД, Канаде, Јапана, Италије, Јужне Америке употребљава преко 230 такозваних лимфних пумпи Рајт. Истина, овај апарат не уклања потпуно болест

ДЕДИН НАЈБОЉИ ИЗУМ



— ТА СПРАВА НЕ ВРЕДИ
НИШТА! — УЗВИКНУО ЈЕ

СТАРИ ЕДВАРД РАЈТ

ГЛЕДАЈУЋИ СВОЈУ

БЕСПОМОЋНУ УНУКУ У

БОЛЕСНИЧКОЈ ПОСТЕЉИ. И

ДОК СУ ЛЕКАРИ БИЛИ

УВЕРЕНИ ДА ДЕВОЈЧИЦИ

НЕМА СПАСА, ОН ЈЕ ПОЧЕО

ДАНОНОЋНО ДА РАДИ НА

СВОМ НАЈДРАГОЦЕНИЈЕМ

ПРОНАЛАСКУ

степено, захватио цело стопало, затим ногу, а онда и бутину. Убрзо је букнула и десна рука повећавајући се двоструко.

Следеће две године биле су испуњене даноноћним кошмаром породице Рајт: нико није знао од чега болује мала Џенифер, која је, с ногама и рукама у завојима, стрпљиво подносила разна и често непријатна медицинска испитивања.

Родитељи су се трудили да се према Џенифер односе као да се не догађа ништа судбоносно, али тако није било у школи. По повратку кући, на њеном лицу јасно се видело да је плакала због подсмевања остале, здраве деце.

Али, и поред патњи и тако честих непријатности, девојчица се није предавала. Била је чак и враголаста. Покушавала је упорно да се бави спортом. Научила је да вози бицикл, у школи је радила гимнастику, настојећи да своје другарице и другове прати и у трчању. Много је плувала и то са великим задовољством, јер „у води су ми обе ноге једнаке“, како је сама говорила.

Међутим, стање мале болеснице све више се погоршавало. Сви око ње били су забринуте, највише можда њен деда Едвард Рајт. При погледу на њену ногу чинило му се да лекари ништа не раде. Дубоко убеђен да вештином и добром вољом може да се нађе излаз из сваке ситуације, он је одлучио да га потражи сам. Прве замисли — подизање ноге и затварање у гипс — показаше се неделотворне.

лу притисак довољан да лимфа не сиђе. Али, како све то постићи?

Следећа три месеца деда Едвард је дане и ноћи проводио у радионици, не размишљајући о последицама своја два срчана удара и не обзирајући се на супругине молбе да се не премара.

Нови апарат полако се уобличавао, тако да је 15. новембра 1980. др Александер могао да га испроба на својој руци. Одмах је одлучио да се изврши проба и на Џенифер. Пумпа је имала две облоге — једну за руку, другу за ногу. Обе је направила Соња и биле су подељене на три одељка који су на сваком делу руке или ноге вршили различит, унапред утврђен притисак, и то за жељени временски период. И притисак и време контролисани су електронски.

Прве недеље Џенифер је користила апарат само осам сати дневно. Резултати су се показали одмах: пумпа је потиснула лимфу у

лимфоток: уколико се не пронађе прави лек за лимфатични оток, болесници као Џенифер мораће да користе пумпу целог живота. Међутим, она омогућује да се лимфни судови сведу на природну запремину, и то после само једне употребе пумпе дневно. Захваљујући томе, Џенифер се данас ни по чему не разликује од својих вршњакиња.

Два месеца по завршетку апарата, Едвард Рајт је због крварења у мрежњачи остао без десног ока. Како је већ врло слабо видео на лево, сад је готово слеп.

— Уверена сам да је огромним напором воље одложио сопствену болест све док не нађе начин да спасе унуку — каже Соња Рајт. — Сада му највише помаже управо Џенифер: чита му новине и књиге, води га у шетњу... Њих двоје као да вежу нека нарочита, нама далека осећања. Али, они то не показују и о томе никад не говоре.

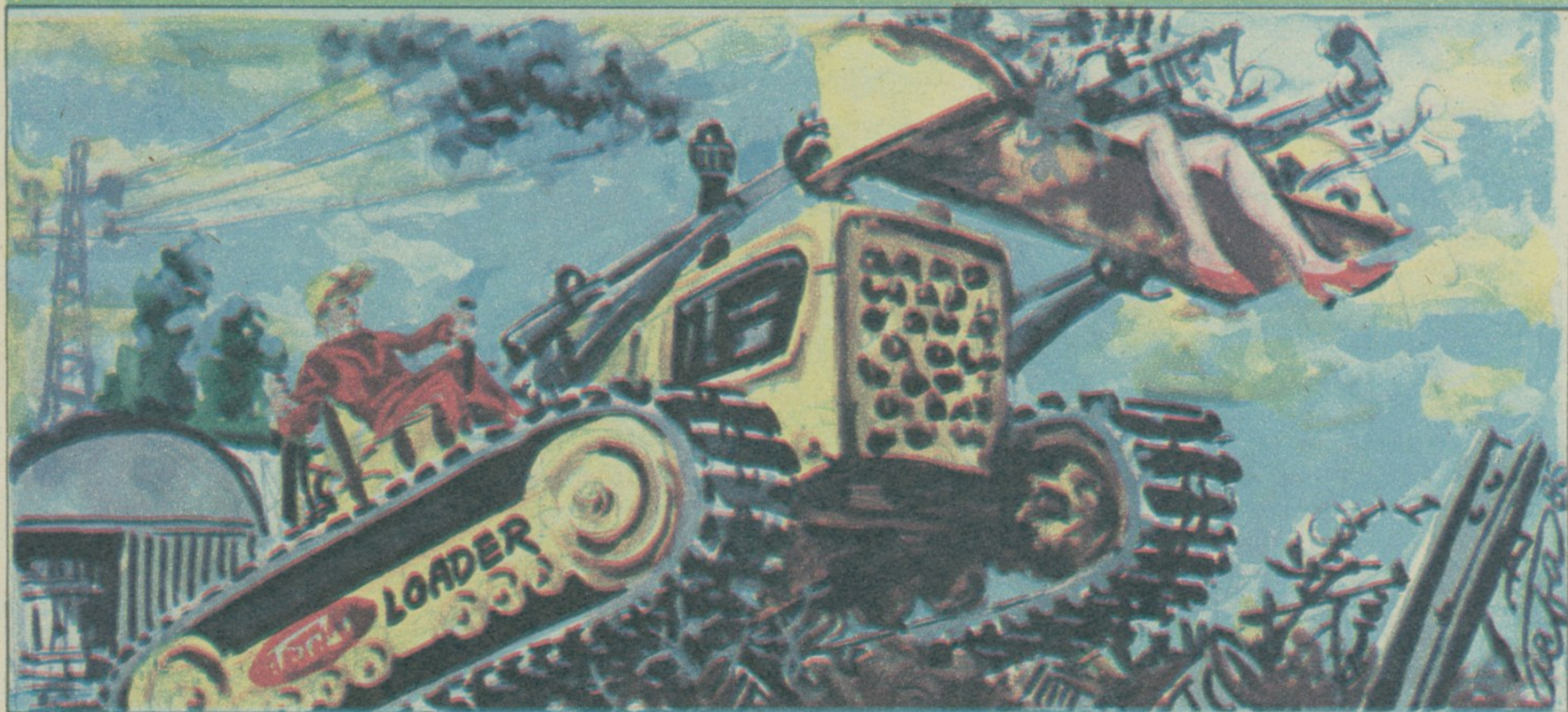
Припремила Љиљана Дивац

Илустровао: Слободан Стефановић

ЖИВОТ ЈЕ ПРИЧА, ПРИЧА ЈЕ ЖИВОТ

ЧУДО ОД ЖЕНЕ

ЧОВЕК ЗА УПРАВЉАЧЕМ
ДИЗАЛИЦЕ СПАЗИО ЈЕ МЕЂУ
ОТПАЦИМА НЕЧИЈЕ НОГЕ.
ИСПУСТИО ЈЕ ТЕРЕТ И ПОТРЧАО
ДА ВИДИ ДА ЛИ МУ СЕ
ПРИЧИЊАВА ИЛИ ЈЕ ЗАИСТА
ПОКУПИО НЕКУ ОСОБУ



Илустровао: Петар Радичевић

Огромне челичне чељусту створиле су се ниоткуда и захватиле Алисон Кејн у секунди. Није имала када ни да врисне. Осетила је само како јој кости пуцају. Да ли је то ноћна мора, догађа ли јој се то заиста?

На необјашњив начин човек за управљачем хидрауличне дизалице која купи отпатке, пресује их и убацује у камион забуном је подухватио и Алисон Кејн. Она се тог новембра пре три године сасвим случајно затекла на Градском сметлишту. Пошто је Џон, њен супруг, хитно морао да заврши неки посао, Алисон је уместо њега однела гомили хартије из куће на градско ђубриште око километар удаљено од њихове куће у јужном делу Лондона.

– Знам да звучи потпуно блесаво – касније је причала Алисон – али замислите на шта сам ја мислила у тренутку кад ме је дизалица подигла и почела да гњечи. „Нећу стићи да завршим недељни ручак за Џона и децу!”

Ужасно ми је хладно

Човек за управљачем дизалице је, међу отпадцима, спазиио нечије ноге. Или му се то причинило? Није било времена за нагађање. Сместа је испустио товар и довикнуо помоћнику да крене с њим.

Алисон није могла да види забезекнута лица двојице људи. Прелом лобање је изобличио, глава јој је отекала, очи упале.

– Хладно ми је, ужасно ми је хладно – мрмљала је.

Донели су неко ћебе из кола и умотали је. Језа је и даље тресла.

Примедбе двојице људи су је пренуле из бунила. Причали су међу собом да никако не могу да схвате те скитнице које не бирају место где ће лећи. Желела је да им објасни али за то више није имала снаге.

Ипак, свест није губила. Сећала се пометње која је настала кад су стигла кола хитне помоћи. Лекар

навикли да виде свакаке случајеве, нису се уздржали од коментара. Како ли ја то изгледам, питала се Алисон, кад су и они толико збуњени.

У року од десет минута пребачена је на интензивну негу болнице „Сент Џорџ”. Била је сва изломљена. Лекар су утврдили преломе кључне кости, рамена, карлице, обе руке, леве ноге у пределу бутине, прстију на рукама. Имала је и унутрашње крварење. Морали су да јој пунктирају стомак. Толико је искрварила да су инфузијом морали да јој унесу у организам око десет литара крви. Значи, негде дупло више од оне количине коју има човечије тело.

Само да прегура ноћ

У међувремену, у кући Кејнових наступила је пометња. Џон, иначе сценариста и глумац по занимању, прво је послао десетогодишњег Сајмона да види зашто се мама задржала. Сајмон се вратио кући уверавајући оца и осмогодишњу сестру да мајке на сметлишту нема. Изнервиран Џон отишао је сам да провери шта се догађа.

Крај улаза у депонију видео је паркиран њихов ауто. Врата нису била закључана али кључева није било. Вратио се кући бициклом, како је и дошао.

Прошла су два сата и Џон се све надао да ће Алисон однекуд да искрсне. Коначно је позвао полицију. Могли су само да му дају информацију о некој непознатој жени, о ђубришту, али једноставно није хтео ни да мисли да може да се ради о његовој Алисон.

Неколико тренутака пошто је спустио слушалицу, сад већ сасвим изbezумљен, неко је закуцао на врата. Полицајац га је обавестио да је његова супруга имала малу незгоду, ништа озбиљно, сломљена нога...

– Нисам желео даље да се распитујем – прича Џон. Само, одмах ми је било јасно да није у питању само сломљена нога. На путу за болницу сам ћутао.

Једноставно сам се плашио да поставим било какво питање. Кад сам стигао у „Сент Џорџ”, Алисон је била у операционој сали.

Операција је трајала шест сати. По завршетку главни хирург је пришао Џону и што је могао сталоженијим гласом припремио га и на најгоре.

– Ако преживи ноћ, постоји мала нада. Плашим се да јој фрактура лобање није изазвала трајнија оштећења мозга.

Џон Кејн се сручио у столицу.

Одбила сам да умрем

Алисон је била у коми тачно недељу дана. Лекар су чинили све што је у њиховој моћи да је врате у живот. Препоручили су Џону да се труди да јој што више прича.

Он је крај њеног кревета преседео малтене све време. Одлазио би на спавање сат-два и поново се враћао. Причао јој је о свему што би му пало напамет, читао јој је омиљене писце, доносио касете с музиком коју је волела. Сајмона и Сузану није пуштао код Алисон. Бар не тих првих дана.

Осмог дана Алисон је дала прве видљиве знаке живота. Отварала је уста очигледно желећи нешто да каже, али се чуло само крклање. Џон јој је дао оловку и папир. Једва држећи олову успевала је да „разговара” с мужем.

Алисон Кејн је провела у болници три месеца. Све време се толико храбро држала да су је медицинске сестре прогласиле „чудом од жене”.

Физички се готово сасвим опоравила, али је остао ужасан страх чак и од изласка на улицу. Највише воли да је у кући сатима седећи за клавиром.

– Знам да сам још слаба, али сигурна сам да ће и то да прође. Прошла сам пакао и сваки нови дан доживљавам као дар. Како сам успела да преживим? Једноставно. Одбила сам да умрем.

В. Софреновић

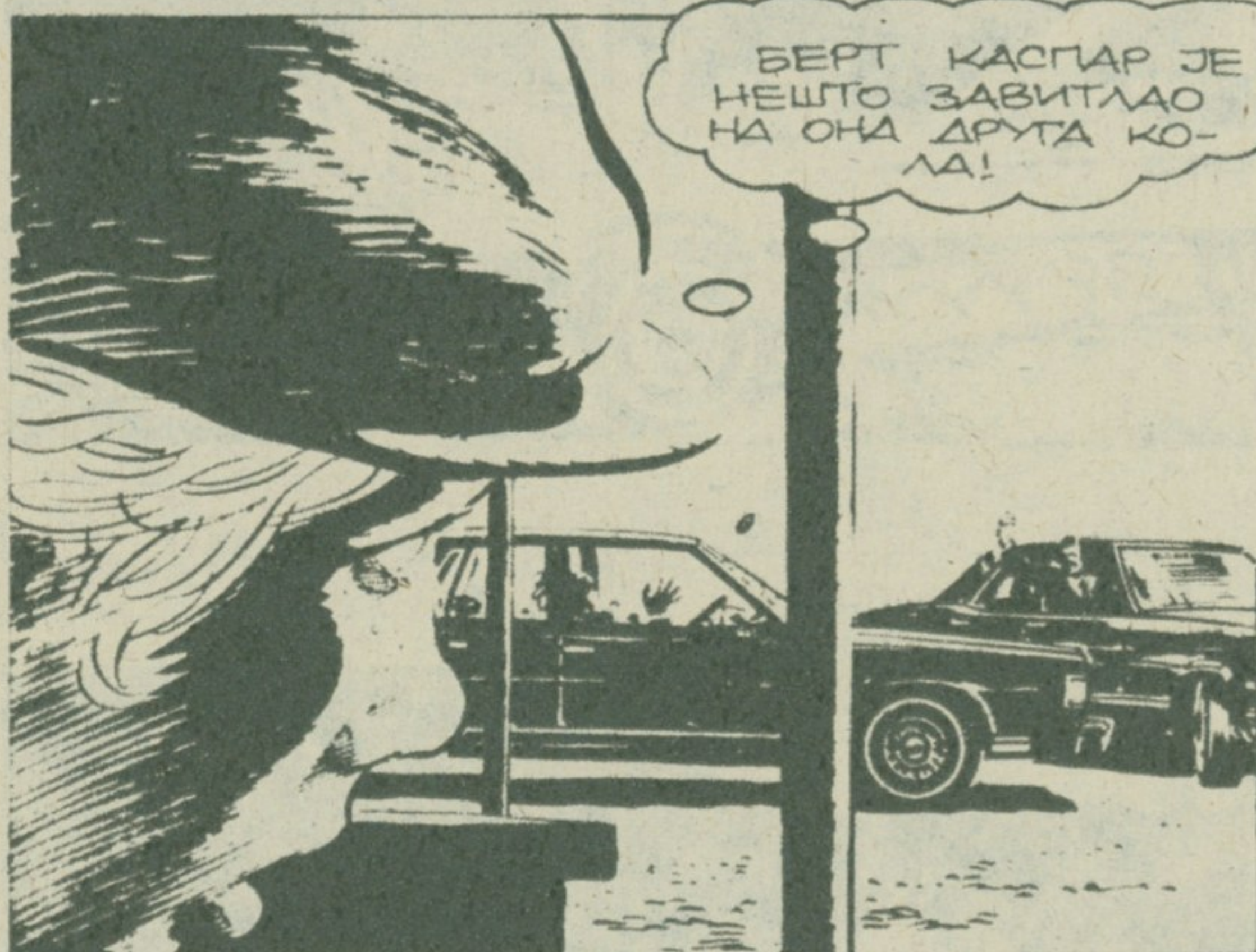
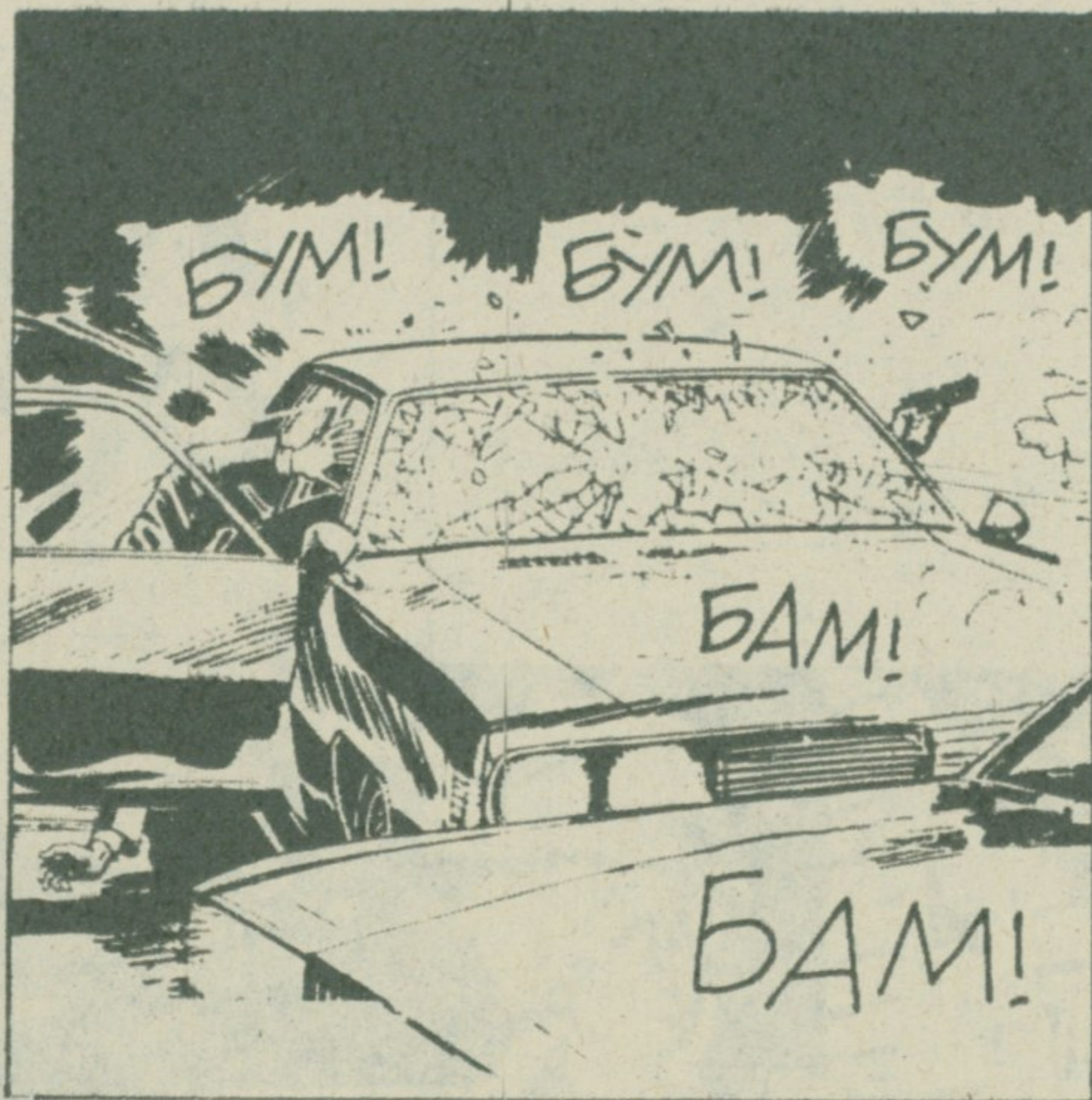
ЊЕМУ ЈЕ ТЕК
ЈЕДНАЕСТ ГОДИ-
НА. СВОЈЕ ПРАВО
ИМЕ ЈЕ ЗАБОРА-
ВИО... А МОЖДА
ГА НИКАДА
НИЈЕ НИ ЗНАО...
СВИ ГА ЗОВУ
КОКЕЈ. ДАНЕ ПРО-
ВОДИ НА УЛИЦА-
МА БЛЕКСАЈДА.
ПРОДАЈЕ НОВИНЕ...
ПОНЕКАД СЕ У ТОМ
ЊУЈОРШКОМ КРАЈУ
ЗБИВАЈУ ЧУДНЕ
СТВАРИ...

СКОРПИО: УСАМЉЕНИ ОСВЕТНИК

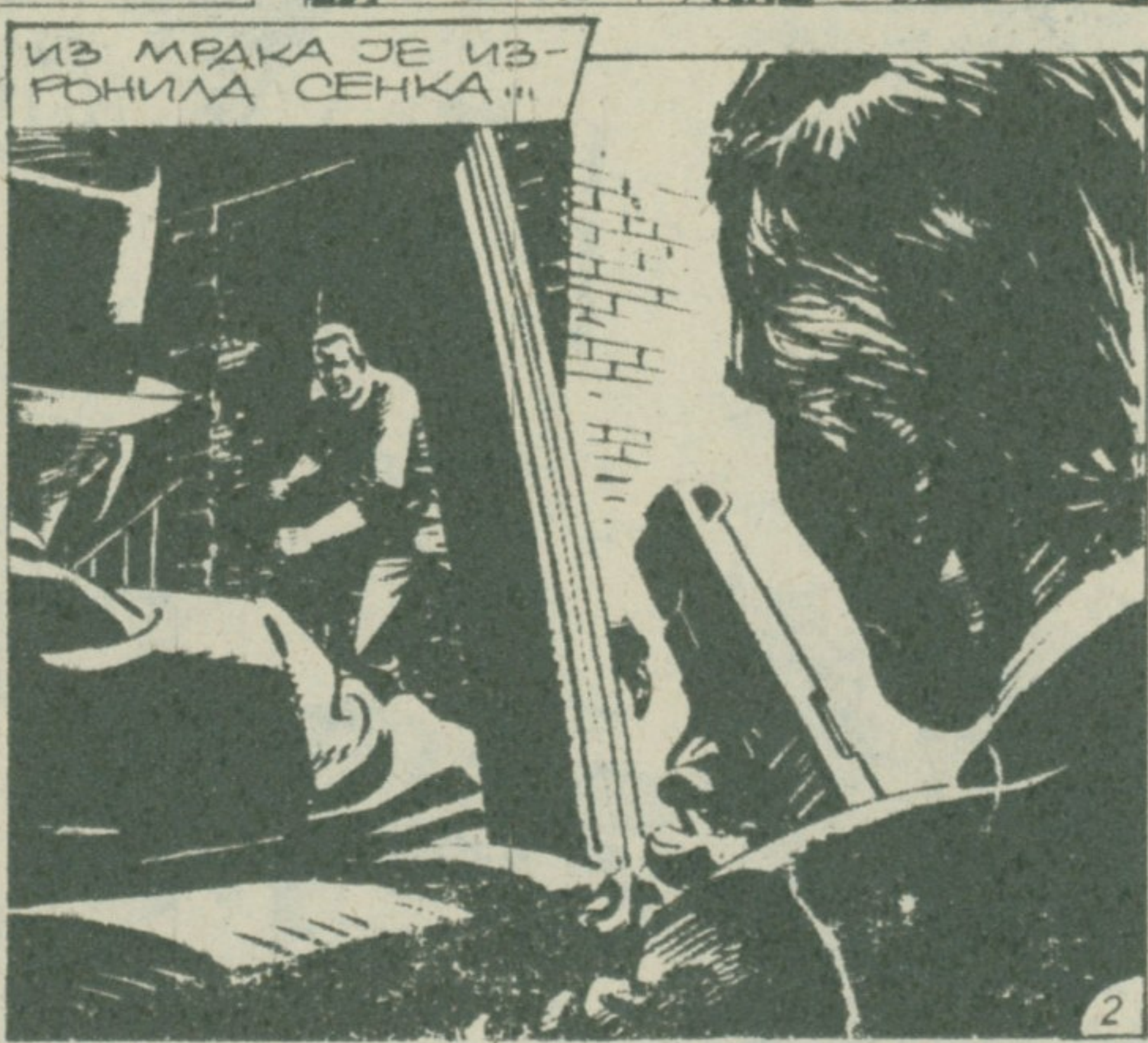
ЦРТА: ЕРНЕСТО ГАРСИЈА (ERNESTO GARCIA)
ПИШЕ: РЕЈ КОЛИНС (REY COLLINS)

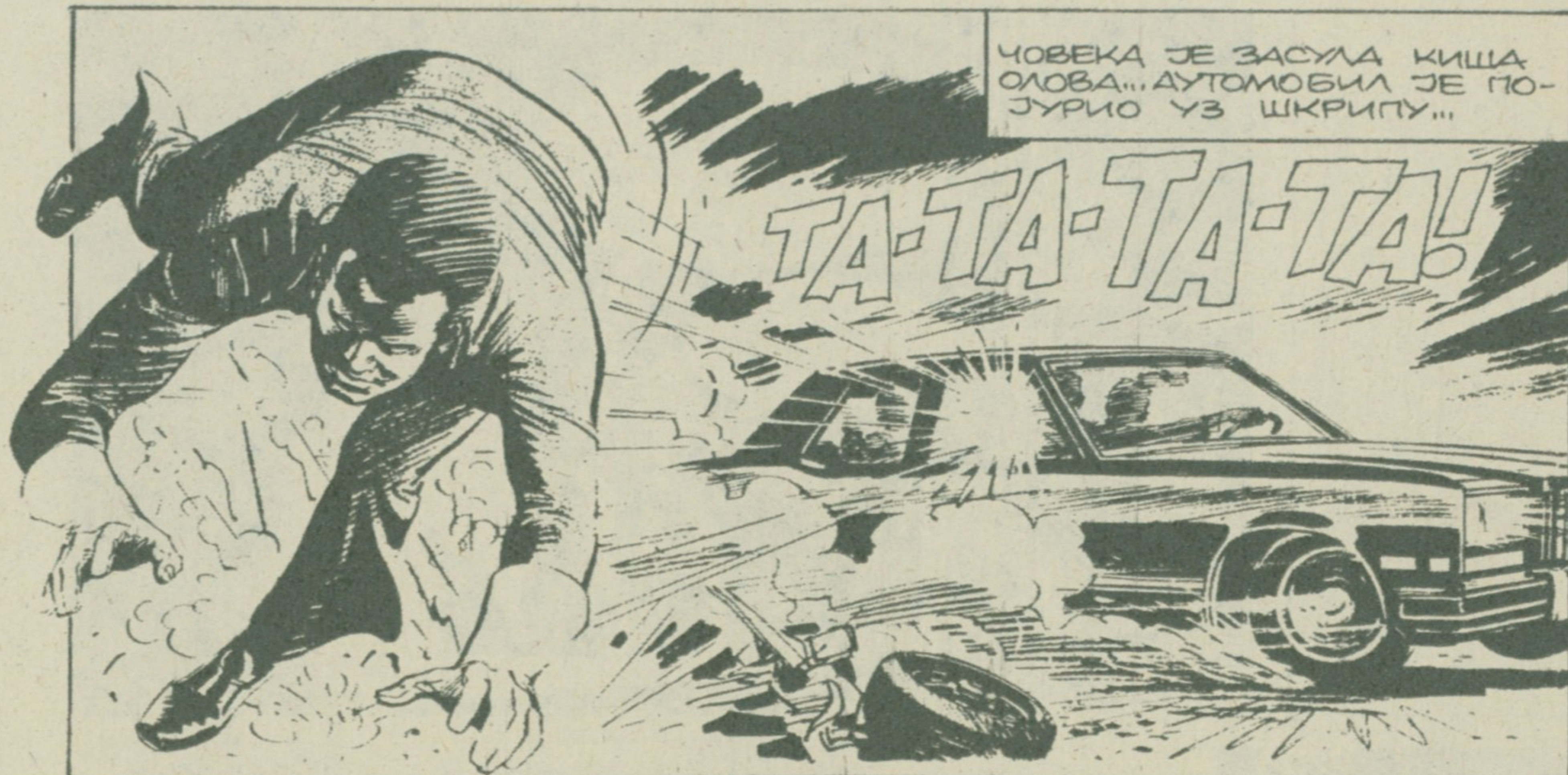


ЧЕСТО СЕ ДОГОДИ ДА СЕ ПРОТИВ-
НИЧКЕ БАНДЕ СУКОБЕ БАШ НА
БЛЕКСАДУ...



РУЧНА БОМБА ЈЕ ПОГО-
ДИЛА ЦИЉ...





ЧОВЕКА ЈЕ ЗАСУЛА КИША
ОЛОВА... АУТОМОБИЛ ЈЕ ПО-
ЈУРИО УЗ ШКРИПУ...

УЛИЦОМ ЈЕ ПОНОВО ЗА-
ВЛАДАЛА ТИШИНА...

СВИМА КОЈИ СУ ПОСМАТРАЛИ
ОКРШАЈ, ЗАСТАО ЈЕ ДАХ...



КОКЕЈ
ЈЕ
ПОМОГАО
СКОРПИЈУ
ДА
УБЕ
У
ПОД-
ЗЕМНИ
СВЕТ
СКИТНИЦА
И ОТПАД-
НИКА...



ОНИ
НИТКОВИ
МЕ НЕБЕ ОСТА-
ВИТИ НА МИРУ!
ВРАТИТЕ СЕ
ОПЕТ!

ЗНАМ,
СКОРПИО!

НА ДНУ МРАЧНОГ
ХОДНИКА ПЛАМСА-
ЛА ЈЕ ВАТРА, А ОКО
ЇЕ СЕДЕЛО ЈЕ НЕ-
КОЛИКО МУШКАРА-
ЦА...

ОШТАР ЗВИЖДЈУК... ОДЈЕКИ-
ВАО ЈЕ ПОДЗЕМНИМ
ТУНЕЛИМА...



НЕ
ЖЕЛИМ
ДА МЕ ИКО
ВИДИ!

ДОБРО!
РАЗЈУРИ-
БУ ИХ!



ЗВРРРР!



ПОЛИЦИЈА!
ПОЛИЦИЈА!



САД
МОЖЕМО
ДА НАСТА-
ВИМО, СКОР-
ПИО! ЈА СТАНУ-
ЈЕМ ЈОШ
МАЛО НА-
ПРЕД...

ЗА ТО
ВРЕМЕ,
ОТАЦ
ФЛЕНЕГАН
ЈЕ РАЗ-
ГОВАРАО
СА ДАЈАНОМ
МОНРОЈ,
ДЕВОЈКОМ
КОЈА
ПОВРЕМЕНО
ПРИКУПЉА
ДОБРО-
ВОЉНЕ
ПРИМОГЕ
ЗА
СИРОТИЊУ...
„СУВИШЕ
ЈЕ ЛЕГА
ЗА ОВАЈ
КРАЈ,
МИСЛИО
ЈЕ
ФЛЕНЕ-
ГАН...

ДАЈАНУ СУ ЗАКУПЉАЛЕ ДРУ-
ГЕ МИСЛИ...

ЗНАМ ДА ЈЕ
МАЛО ОВО ШТО
ЧИНИМ ЗА ТУ
СИРОТИЊУ! МО-
РАМ СЕ ВИШЕ
ПОТРУДИТИ...

БОЈИМ СЕ
ДА БЕТЕ СЕ
ЈЕДНОГ
ДАНА УДАТИ
И ВИШЕ НЕБЕ-
ТЕ НАВРАБА-
ТИ ОВАМО!

ЕХ...
УДАЋУ СЕ САМО
ЗА ПРАВОГ ЧОВЕКА,
А ТО ЈЕ ТЕШКО
НАћи, ЗАР НЕ?



У КОЦКАРНИЦИ КОЈУ ДРЖИ ДА
КИ, БИЛО ЈЕ ВЕОМА ЖИВО...

СКОРПИО?! ЈЕСИ ЛИ СИГУ-
РАН ДА ЈЕ ТО БИО ОН?



ДА! ИЗРЕШЕТАЛИ СМО
ГА, АЛИ НИСМО ИМАЛИ
ВРЕМЕНА ДА СЕ УВЕРИ-
МО ДА ЛИ ЈЕ МРТАВ!
МОРАЛИ СМО ДА ЗБРИ-
ШЕМО!

ВРАТИТЕ СЕ И ПРОВЕРИ-
ТЕ ШТА ЈЕ БИЛО! НЕБУ
ВИШЕ ДА МИ СЕ ТАЈ ТИП
ВРЗМА УНАКОЛО! ДАЈЕМ
ДОБРУ ЛОВУ ОНОМЕ КО
ГА ЗАУВЕК УКЛОНИ!

У
РЕДУ,
ШЕФЕ!
ПОБРИЊУ-
ЋУ СЕ ЗА
ТО!



ЊУЈОРШКЕ НОБИ ИМАЈУ СВОЈУ
ДРАЖ, ЧАК И У СИРОТИЊСКИМ
КВАРТОВИМА...



ВЕРОВАТНО
СТЕ ОВДЕ
ВЕОМА УСАМ-
ЉЕНИ, ОМЕ...

ПОНЕКАД... АЛИ
УСАМЉЕНОСТ НИЈЕ
УВЕК ТАКО ЛОША КАО
ШТО МНОГИ МИСЛЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ
ИКАД ПОМИШ-
ЉАЛИ НА ЖЕ-
НИДБУ?

ШТА
КАЖЕТЕ НА
ЈЕДНУ ШОБИ-
ЦУ ЧАЈА, ДА-
ЈАНА!



ДАЈАНА МОНРОЈ ЖЕЛЕЛА ЈЕ
ДА САЗНА МНОГЕ СТВАРИ...



ВРАТА СУ СЕ НАЈЕДНОМ ОТВОРИЛА...



ЗА ТО ВРЕМЕ, У МРАЧНИМ И МЕМОИ-
ВИМ ПОДЗЕМНИМ ХОДНИЦИМА...



ОБАВЕСТИТЕ ПОЛИЦИЈУ?
КОКЕЈ ЈЕ ПОКУШАО ДА
СХВАТИ СМИСЛО ОВИХ РЕ-
ЧИ... ДЕЧАК НАПРОСТО
НИЈЕ МО-
ГАО ДА
ВЕРУЈЕ
У ОНО
ШТО ЧУ-
ЈЕ...

ДА... ДОБРО!
ПОТРАЖИЋУ
ТОГ ПОПА,
АКО ТИ ТА-
КО ХОРЕШ...



КИЈЕВИ ЉУДИ ТРАЖИЛИ
СУ СКОРПИЈА НА СВЕ СТРА-
НЕ...

ЧАРЛИ,
СТАНИ!
ОВДЕ
ЈЕ
ПАО!



ТУ СУ ТРАГОВИ
КРВИ! ДОБРО СМО
УДЕСИЛИ ТОГ ПАС-
ЈЕГ СИНА! АЛИ,
ГДЕ ЈЕ САДА?



ИЛИ
БЕМО ЗА
ТРАГОВИМА!
НАИ БЕМО ГА
СИГУРНО!

'ЕЈ,
ВОДЕ У
ОВОМ
ПРАВЦУ!

БРЗО!



ИЗНЕНАДА ЈЕ ПОЧЕЛА КИША...
МРАЉЕ КРВИ СУ НЕСТАЛЕ...

ЗАКЛЕО БИХ СЕ ДА ЈЕ
ОТИШАО ПРЕМА УЛАЗУ
У КАНАЛИЗАЦИЈУ!



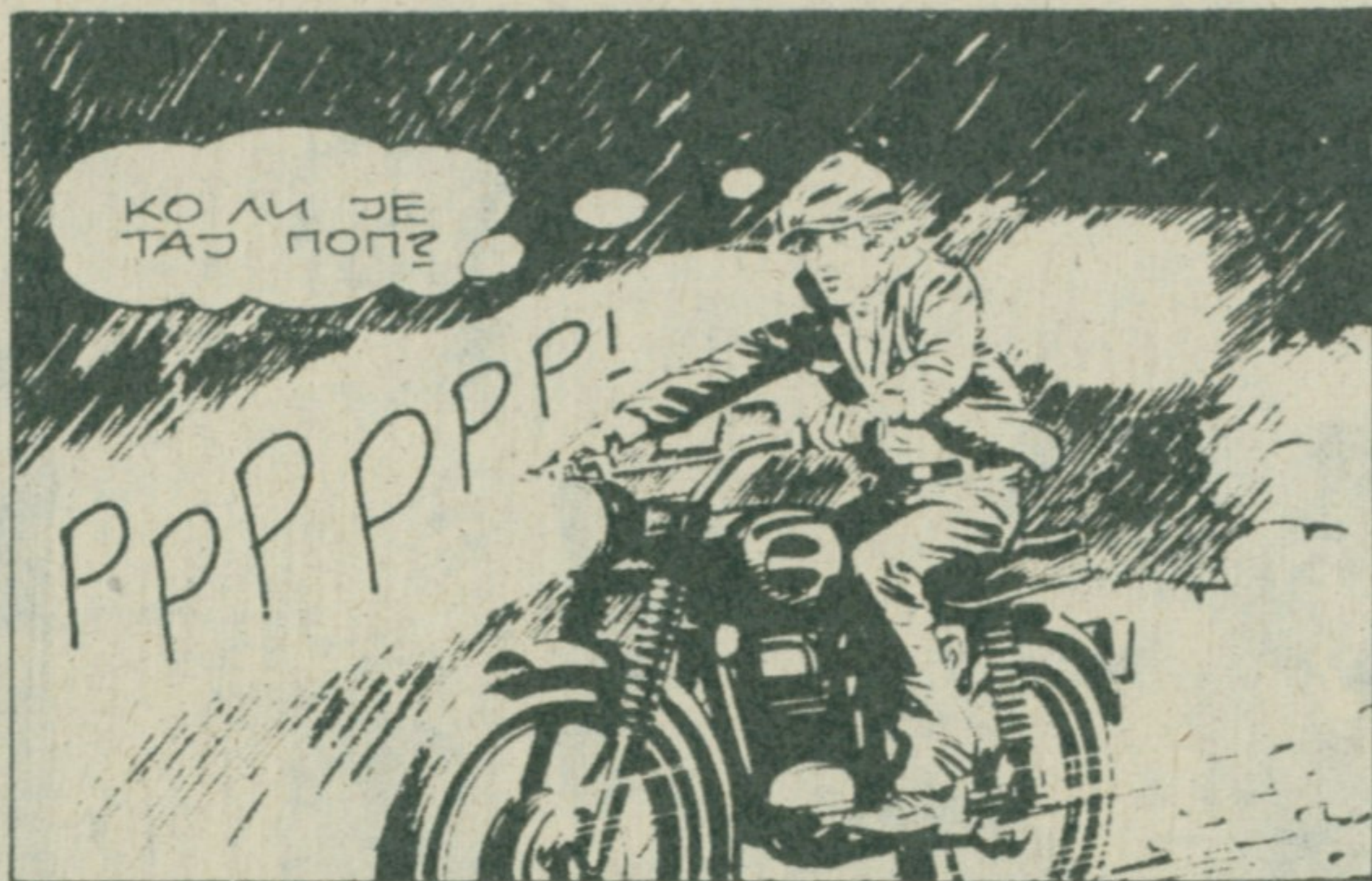
И МЕНИ
СЕ ЧИНИ...

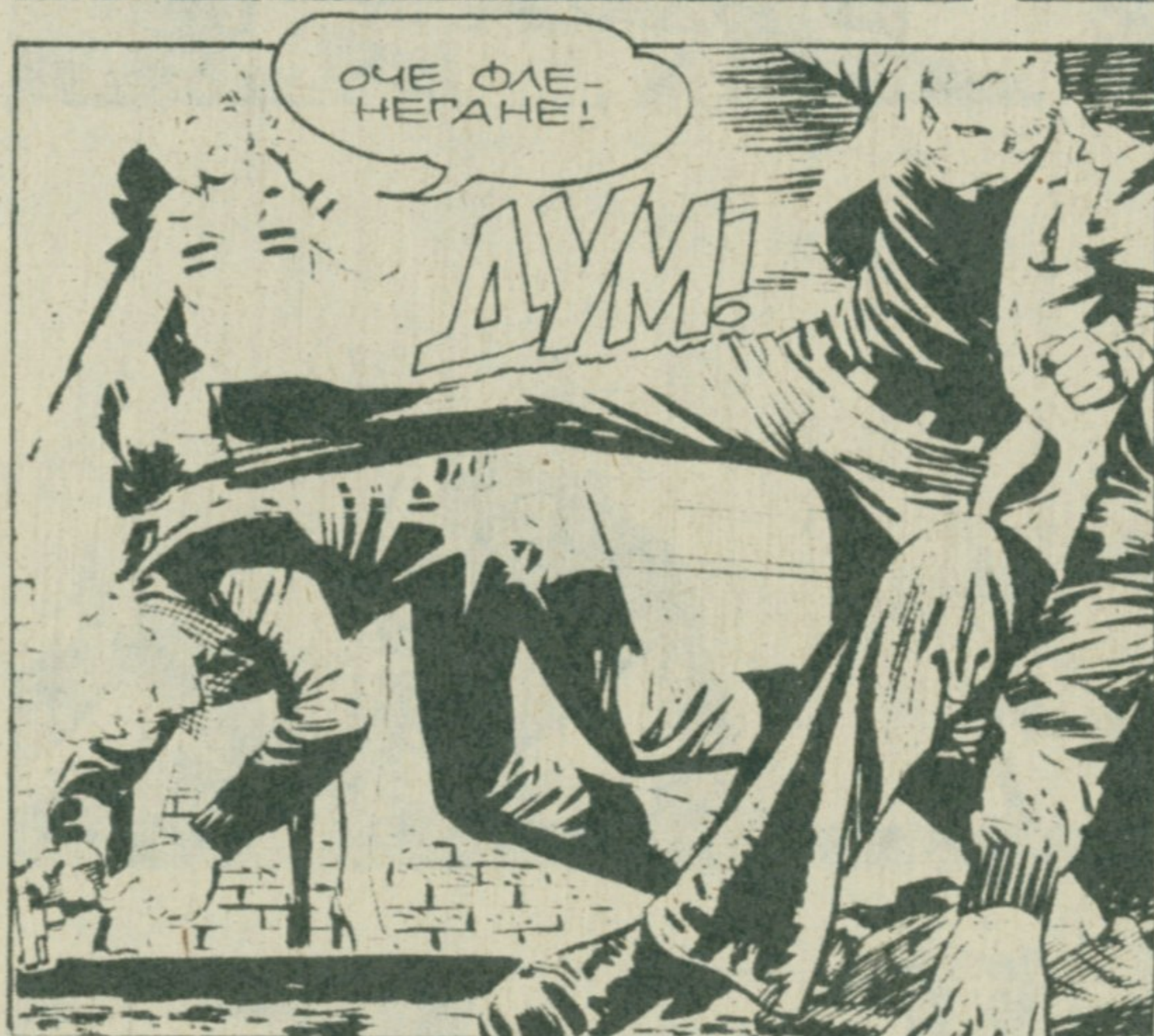
А КРОЗ ДРУГИ ИЗЛАЗ...



ДО ЂАВОЛА!
КАКВА КИША!
ХМ... УЗЕЋУ БЕИ
КАПОВ МОТОЦИКЛ!

НИКО У КВАРТУ НИЈЕ
БИО ИЗНЕНАЂЕН АКО КО-
КЕЈ С ВРЕМЕНА НА ВРЕ-
МЕ НЕШТО „ПОЗАЈМИ“ БЕЗ
ПИТАЊА...





ЗА ТО
ВРЕМЕ,
ДОЛЕ У
КАНАЛИЗАЦИ-
ЈИ, БЕРТ
КАСПЕР
И ЊЕГОВЕ
"ГОРИЛЕ"
ПОКУШАВА-
ЛИ СУ ДА
СЕ СНАЂУ У
ТОМ ПОД-
ЗЕМНОМ
СВЕТУ...
СЕНКЕ
СКИТНИЦА
ГУБИЛЕ СУ
СЕ У ТАМИ...
ОНИ НИСУ
ЖЕЛЕЛИ
ДА СЕ
МЕШАЈУ
СА ОНИМА
"ОДОЗГО"



У ДАЉИНИ СЕ ЧУО ОДЈЕК КО-
РАКА... СКОРПИО ЈЕ ПОКУШАО ДА
УСТАНЕ, АЛИ НИЈЕ ИМАО
СНАГЕ...



МОЖДА ЈЕ
ТО ДЕЧАК... ДО-
ВОДИ ФЛЕНЕ-
ГАНД...

ОНДА ЈЕ САСВИМ РАЗГОВЕТНО ЧУО...



ЕВО ГА,
КАСПАРЕ! ТО
МОРА ДА ЈЕ
ОНАЈ ТАМО...

ДА! ОН
ЈЕ!

КОРАЦИ СУ СЕ УБРЗАЛИ... СКОРПИО ЈЕ
ОЧАЈНИЧКИ ПОКУШАВАО ДА СЕ ДИГНЕ...



НЕ МОГУ!
МАЛАКСАО
САМ... ГОТОВО
ЈЕ...



АЛИ, ИЗНЕНАДИО ИХ ЈЕ ПЛАС...

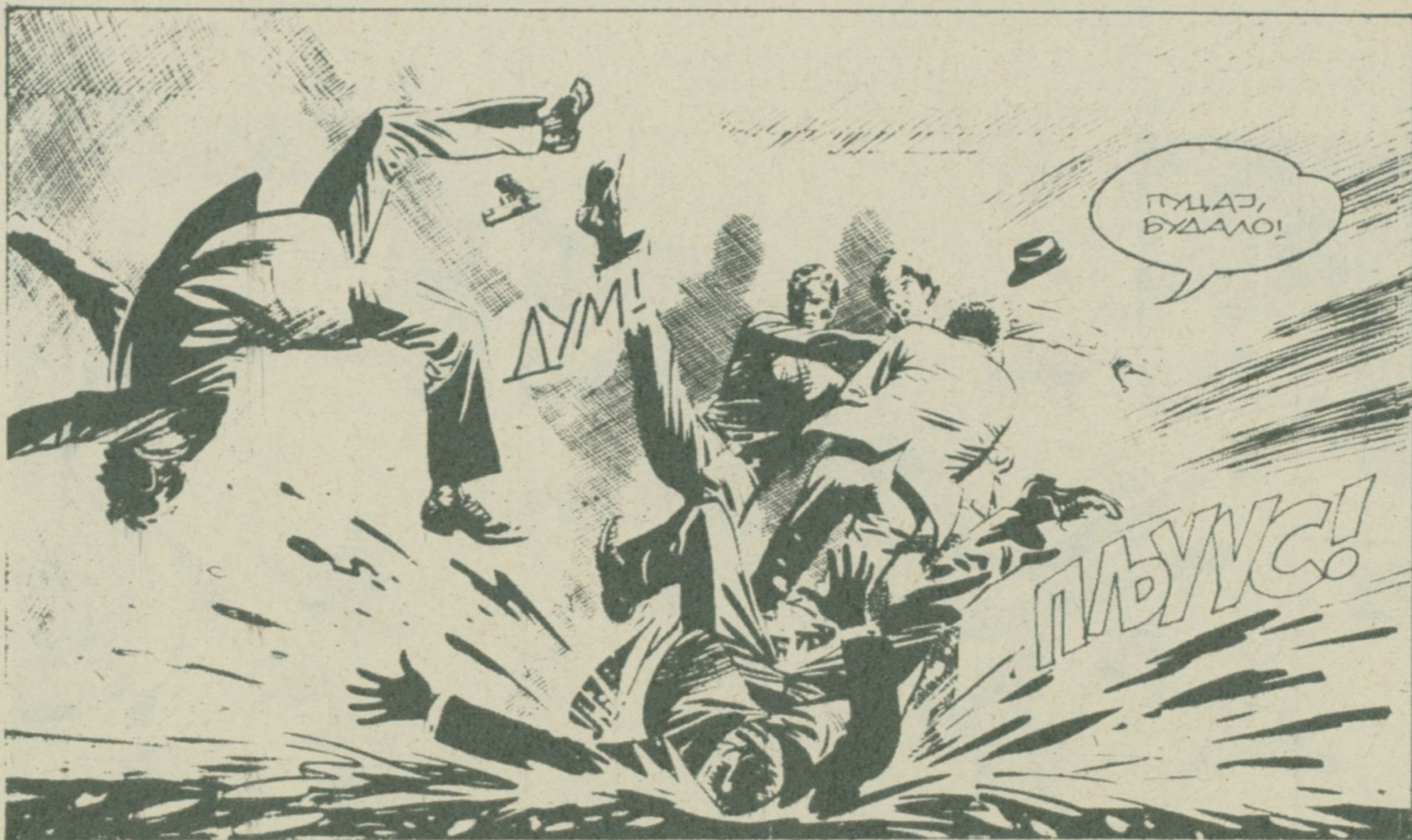


ТО
ЈЕ!
ЕНО
ЦРЊЕ!
ПУЦАЈ!



ПРОКЛЕТНИ-
ЦИ, НЕБЕТЕ
ПУЦАТИ!

КО ЈЕ САД
ОБАЈ?



А ГОРЕ, НА УЛИЦИ, КИЈЕВИ ЛУДИ
ЧЕКАЛИ СУ ОКРШАЈ СА ОЛАРОВОМ
БАНДОМ...



ДЕЧАК ЈЕ БИО ЗАПРЕПАШЕН
ОНИМ ШТО ЈЕ ВИДЕО...



ИЗНЕНАДА, ОГЛАСИЛЕ СУ СЕ СИРЕНЕ...
УЛИЦА ЈЕ БИЛА БЛОКИРАНА... ЗАЧУО
СЕ ГЛАС НАРЕДНИКА ХИЕРОНИМУСА...



"ДОЛЕ" ЈЕ БИ-
ЛО ТИХО...



ОНА ДВОЈИЦА СУ НЕ-
СТАЛА! КОЈИ ЈЕ ОД
ЊИХ ПРАВИ
СКОРПИО?



НАРЕДНИК ХИЕРОНИ-
МУС БИО ЈЕ ЈУТ...



ОВДЕ КАО ДА СЕ
ЈОШ НЕШТО ДОГОДИ-
ЛО! АЛИ ШТА? ЗАКЛЕО
БИХ СЕ ДА ЈЕ СВОЈЕ
ПРСТЕ УМЕЩАО И
ОНАЈ СКОРПИО! АЛИ,
НА КОЈИ НАЧИН?



ТИ, МАМИ!
ШТА ТРАЖИШ
ОВДЕ? КО СИ?

КОКАЈ БИ НАЈРАДИЈЕ ПРАСНУО
У СМЕХ... ИПАК, УСПЕО ЈЕ ДА СЕ
САВЛАДА, ОКРЕНУО СЕ И
ПОШАО...

ЈА? ЈА
САМ ПРОДАВАЦ НО-
ВИНА У БЛЕКСАЈДУ!



КРАЈ

ЗАКОН
КОЛТА;

ЖИГОСАНИ БОБ

ПРИЧА О ЛОВЦУ НА НАГРАДЕ-ЦРТА И ПИШЕ ХАРИ БИШОП (HARRY BISHOP)



НЕУЏАН К'О МАМКА... ПОД-
ЛИЈИ ОД РАЊЕНОГ КО-
ЈОТА... ПОДМУКЛИЈИ ОД
ИЗГЛАДНЕЛОГ ВУКА-ТО
ЈЕ ЖИГОСАНИ БОБ-ЛОВАЦ
НА НАГРАДЕ!



ДОЦ,
ВРЕЛОГ
ЛЕТ-
ЊЕГ
ПО-
ПОД-
НЕ-
ВА...

СВЕ ЈЕ СПРЕМНО,
МОМЦИ!

ДОБАР ДАН,
ГОСПОДО!
ШТА?

И МИ СМО,
ЕДЕ!

СМИРИ СЕ,
ДРУГАР И РАДИ
КАКО ТИ КАЖЕМ!



СЛУЖБЕНИК БАНКЕ ЈЕ ДРХТА-
ВИМ РУКАМА
ОТКЉУЧАО
СЕФ...

НЕ ПОКУШАВАЈ НЕ-
КУ ГЛУПОСТ! СВЕ ШТО
ХОРЕМО, ТО СУ КЉУМЕ-
ВИ ОД СЕФА!

ИМАШ ИХ? ДОБРО!
САД ГА ЛЕПО ОТВО-
РИ! ПОЖУРИ!

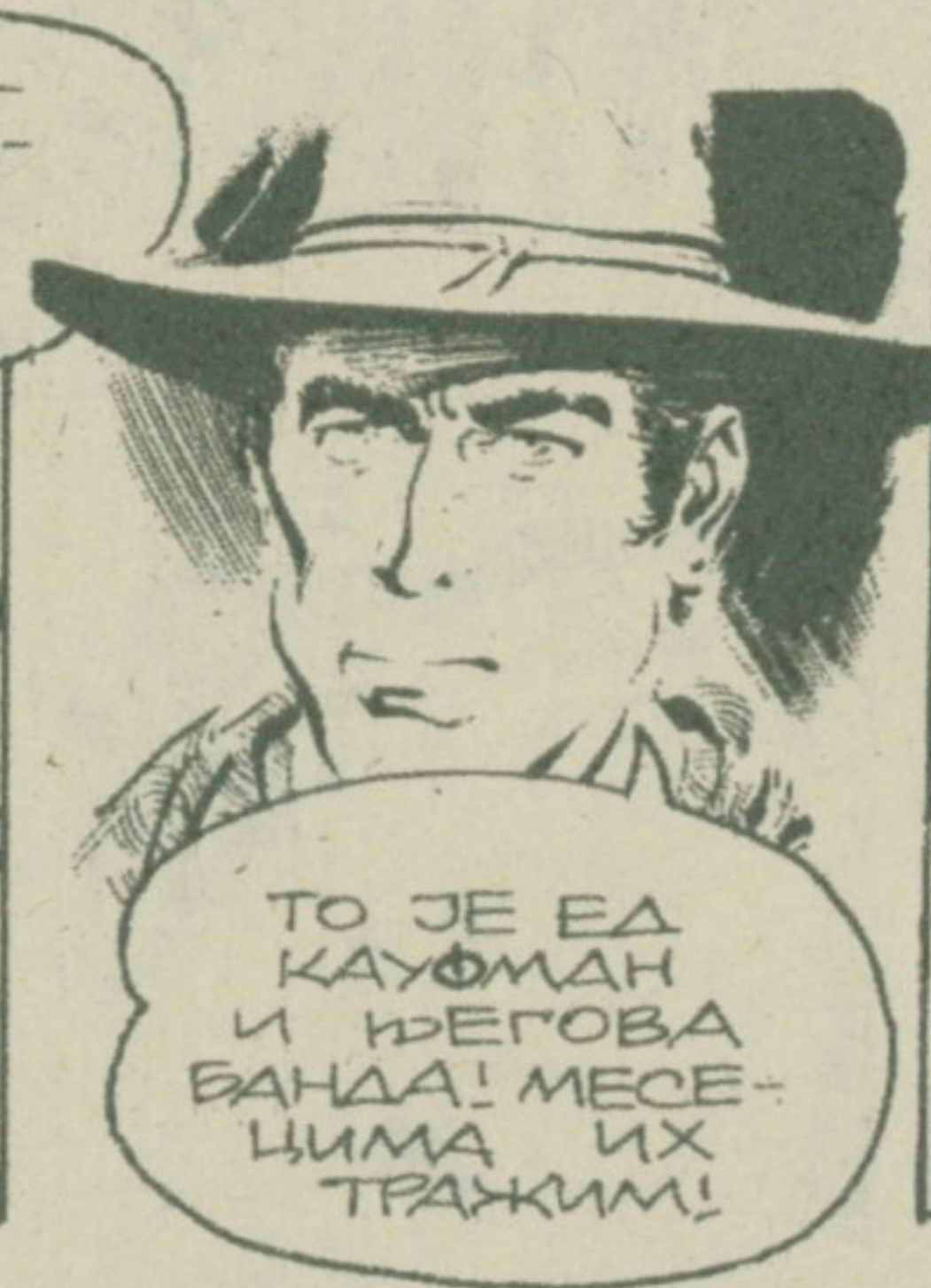


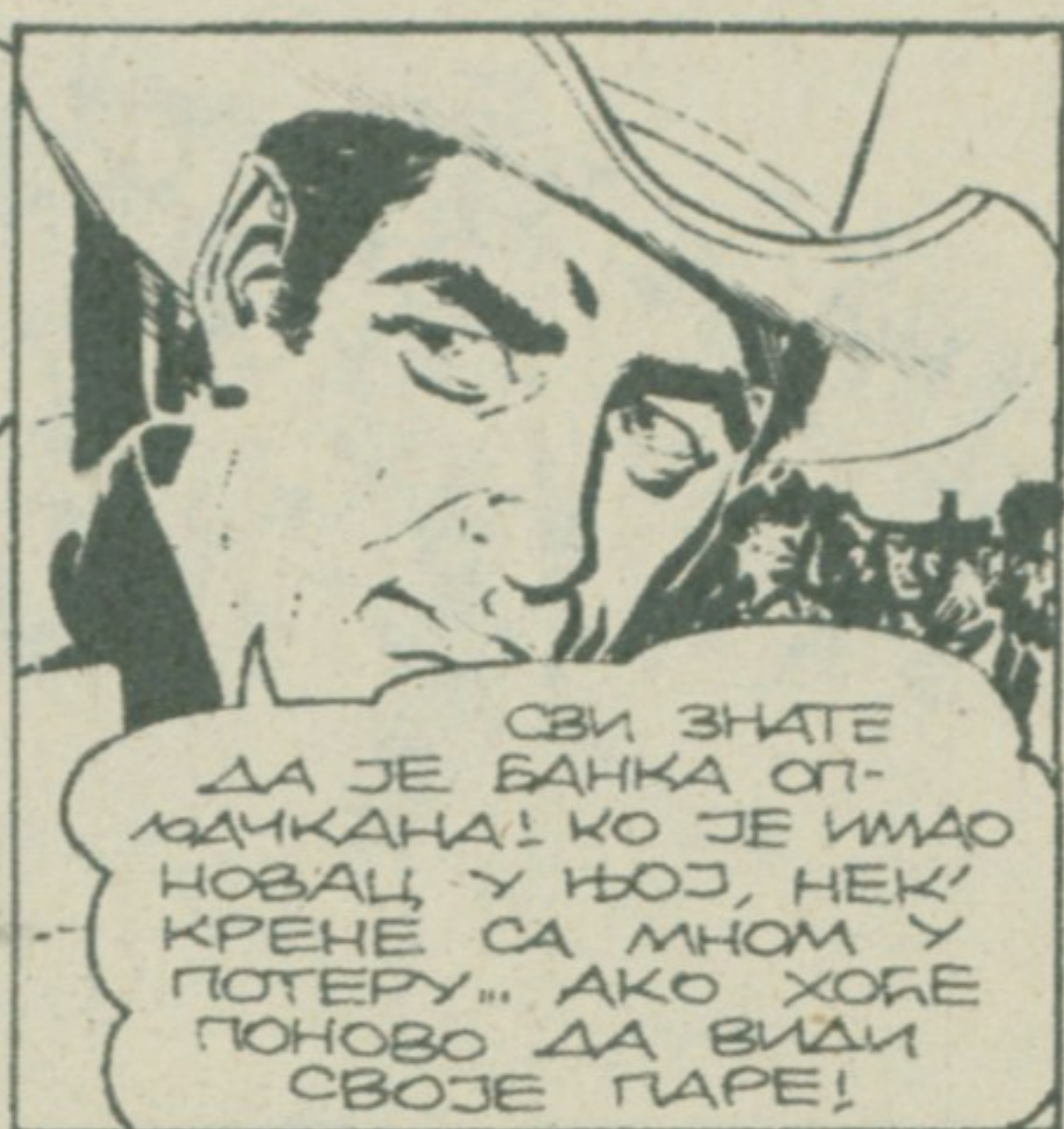
ПОКУПИ ТО!
НЕКО ДОЛАЗИ!

СВЕ ЈЕ ТУ!
ОТВАРАЈ ВРАТА!

ОВО ЋЕ ТЕ УЋУТ-
КАТИ НА НЕКО
ВРЕМЕ!

НА КОЊЕ!
БРЗО!







ИДЕМО
У ДОЏ!
АКО ЈЕ ДЕН
ЖИВ, ОНДА
ЈЕ, СИГУР-
НО, У БУЗИ!



САД ДА
СМИСЛИМО
ПЛАН АКЦИЈЕ!
ПРВО ЋЕМО
ЗЕРИНУТИ
ЛОВУ...



ВАС
ДВОЈИЦА,
ДОБРО ЗА-
ПАКУЈТЕ ТЕ
ОРИШКЕ ЗЕЛЕМ-
БАБЕ ИЗ ДОЏА!



ГОТОВО,
ШЕФЕ!
ТРЕБА ДА
ПОЖУРИ-
МО! НЕМА-
МО МНОГО ВРЕМЕНА!



ПЛАЧКАШИ СУ КРЕ-
НУЛИ
ПУТ
ДО-
ЏА...



ВАС ДВОЈИЦА
ИДИТЕ ПРВИ И
ИЗВИДИТЕ ШТА
ЈЕ СА ДЕНОМ!
ЧЕКАЋУ ВАС НА
ИЗЛАЗУ ИЗ
ГРАДА!

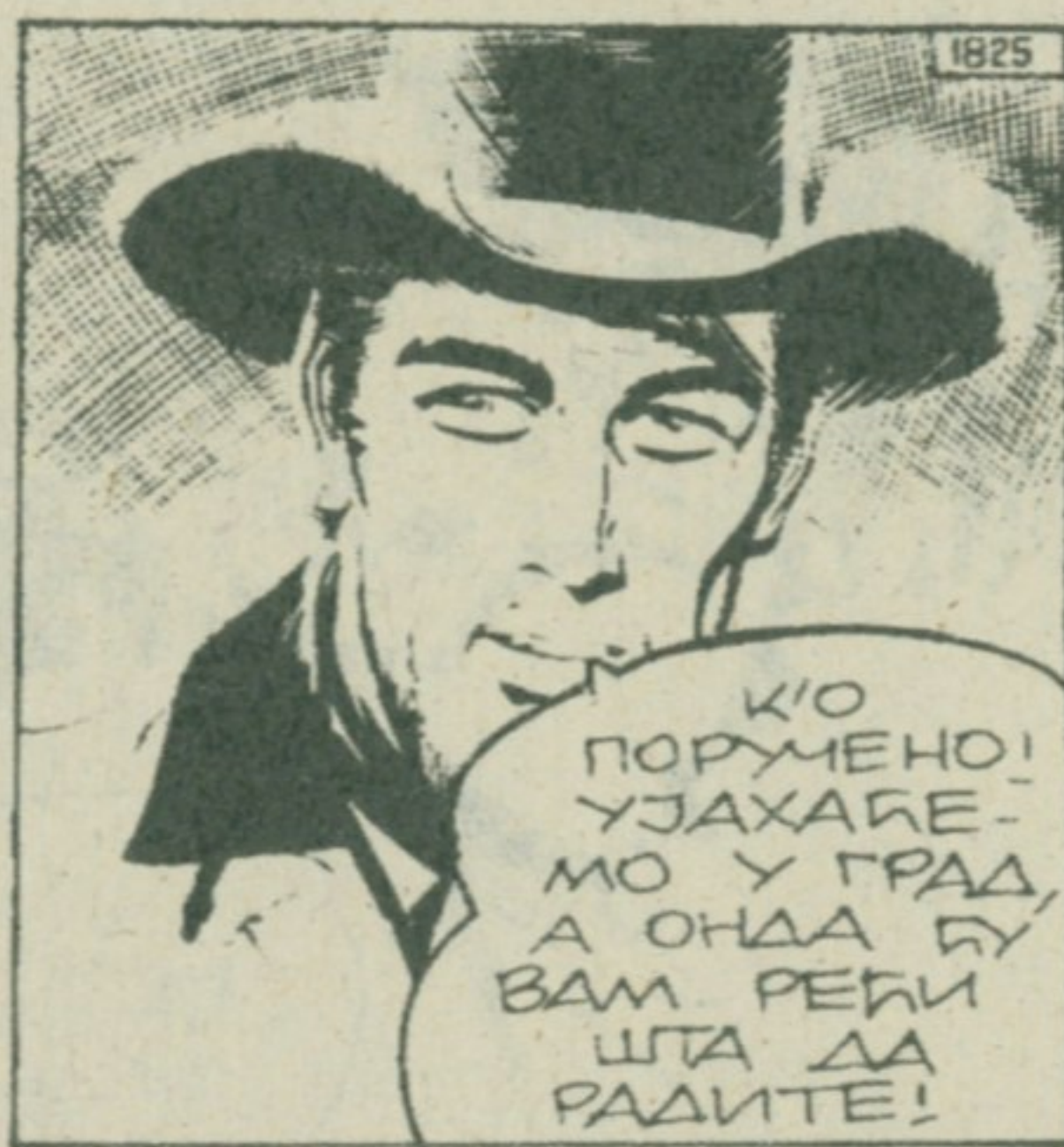


ДЕН
ЈЕ У БАЈ-
БОКАНИ!
РАЊЕН ЈЕ
У РУКУ И
НОГУ! НЕ
МОЖЕ ДА
МРАНЕ!

ДА,
АЛ'
МОЖЕ
ДА ГОВО-
РИ!
ИДЕМО!



КАКВА
ЈЕ ТО
ГАЛАМА НА
УЛИЦИ? ИЗ-
ГЛЕДА ДА СУ
СЕ ПОТУКЛИ НЕ-
КИ КАУБОЈИ!



К'О
ПОРУМЕНО!
УЈАХАЋЕ-
МО У ГРАД,
А ОНДА ЋУ
ВАМ РЕЋИ
ШТА ДА
РАДИТЕ!



КАД
ЈЕ
КАУФ-
МА-
НОВА
БАНДА
УШЛА
У ДОЏ...



ОВИ ПИЈАНИ
КАУБОЈИ ИЗВУ-
ГЛИ ЋЕ ДИ-
ЛОНА ИЗ
ЗАТВО-
РА!



ЕВО,
ДОЛАЗИ! САД
ИДЕМ ДО
ДЕНА! ВИДИ-
МО СЕ НА
ИЗЛАЗУ ИЗ
ГРАДА!



ЕД
КАУФ-
МАН
ЈЕ
УШАО
У
ЗАТВОР...

ДЕНЕ,
ГДЕ
СИ?
ДОШАО
САМ
ПО
ТЕ-
БЕ!

ЕВО
МЕ, ЕДЕ!
ИСПИТИ-
ВАЛИ СУ
МЕ, АЛ' НИ-
САМ ПРО-
ПЕВАО!



ЗНАО САМ
ДА РЕШ... НЕ!
АААА!



А САД ДА СЕ
ГУБИМ
ОДАВ-
ДЕ...

1828



ЧУО
САМ
ПУЦАЊ!
ШТА ТРА-
ЖИШ
ОВДЕ,
БОБЕ?

И ЈА
САМ ГА ЧУО!
НЕКО ЈЕ
УБИО ТВОГ
ЗАТВОРЕНИ-
КА, ШЕРИФЕ!



НИЈЕ ТЕШКО
ПРЕТПОСТА-
ВИТИ! КАУФ-
МАН СЕ ВРА-
ТИО! МОРАО
ЈЕ ДА УЛУТ-
КА ОВОГ
ТИПА!



КАУФМАН?
ДОООБРО!
ОВОГ ПУТА
МИ НЕГЕ
ЗБРИСАТИ!



КАУФМАНОВА БАНДА
УПУТИЛА СЕ КА
БРАИМА...

ШТО
ПРЕ КИД-
НЕМО
ОДАВЛЕ,
ТО
БОБЕ!



ОПУСТИ СЕ,
МОМЧЕ! НИКО
НАС НЕГЕ ГОНИ-
ТИ ПО МРАКУ!



ОДМОРИЋЕМО
СЕ У ОКРОВИШ-
ТУ ДО ЈУТРА! А
ОНДА БЕМО
ДО ПУЕБ-
ЛА!



КУД
СИ ТО
КРЕНУО,
ЖИГО-
САНИ
БОБЕ?

ЗА
КАУФМАНОМ
И НЕГОВИМ
МОМЦИМА,
ШЕРИФЕ! НИ-
ХОВЕ ГЛАВЕ
ЈОШ МНОГО
ВРЕДЕ!



НИ ТИ, НИ-
ТИ БИЛО КО-
ЈИ ЗАКОН, НЕ
МОЖЕТЕ ДА
МЕ ЗАДРЖИ-
ТЕ ОВДЕ!
ЗНАШ ЛИ ТО?

ТАЧНО!
ОНДА
КРЕ-
НИМО!



АЛИ
ЗАПАМТИ,
БОБЕ! ЈА САМ
ГЛАВНИ И
НЕМОЈ ДА МИ
ПРАВИШ ГЛУ-
ПОСТИ!

1831

17









ЧЕКАЈ МАЛО!
МАПУ СА УЦРТА-
НИМ МЕСТОМ ГДЕ
СЕ КРИЈЕ НОВАЦ,
ИМАМ У ЧЕПУ!



ИЗНЕНАДА, КАУФ-
МАН ЈЕ ИЗВУКАО
РУКУ ИСПОД САКОА
И...



АЛИ...



БОБЕ,
ДОБИО СИ ОНО
ШТО СИ ЖЕ-
ЛЕО - КАУФ-
МАНОВУ
ГЛАВУ!

НИЈЕ
БАШ ТАКО! ТУ
ЈЕ И ЛОВА ИЗ
БАНКЕ! И ОНА МИ
ТРЕБА!



САД БЕМО ЈЕ ЗА-
ЈЕДНО ПОТРАЖИ-
ТИ! ДАКО ТА МАПА
УОПШТЕ ПОСТОЈИ...



ТЕК КАД ЈЕ НАЂЕ-
МО, ИДЕМО У
ДОЏ
ПО НАГРА-
ДУ!

ТАКО
МОРА БИТИ
ШЕРИФЕ, ЖАО
МИ ЈЕ...



ИЗНЕНАДА, МЕТ ЈЕ
СКОЧИО ИЗ СЕДЛА...



СНАЖНО
ЈЕ УДАРИО
КОЊА
ПО САПИ-
МА...



... И ОН ЈЕ
ЈУРНУО
ПРАВО НА
ЖИГОСАНОГ
БОБА...



НИШТА ТИ НЕ
ВРЕДИ ШТО СИ СЕ
САКРИО! ТВОЈ ПОЈАС И
ОРУЖЈЕ СУ ОВДЕ,
ИСПРЕД МЕНЕ!



НЕ ПРИБЛИЖА-
ВАЈ МИ СЕ,
ИНАЧЕ
СИ
ГОТОВ,
БОБЕ!



НЕ
БЛЕДИРАЈ,
ШЕРИФЕ!
ЗНАМ ДА
СИ НЕНА-
ОРУЖАН!

СИГУРАН
СИ?



ЖИГОСАНИ БОБ СТАВИО ЈЕ СВОЈ ЖИВОТ НА КОЦКУ...



МЕТЕ, ЗАШТО ЈЕ КАУФМАН РИЗИКОВАО ЖИВОТ И ВРАТИО СЕ ОВАМО САМО ДА БИ УБИО ОНОГ ЗАТВОРЕНИКА! МОГЛО ЈЕ ЛЕПО ДА ПОБЕГНЕ С НОВЦЕМ!

ПОД ЛАЖНИМ ИМЕНОМ И ОД НОВЦА ИЗ РАНИЈИХ ПЛАНКИ, КАУФМАН ЈЕ РАЗГРАНАО ПОЦАО У ПУЕБЛУ! ТАМО ЈЕ БИО УВАЖЕНИ ГРАЂАНИН! ТАЈ МОМАК ЈЕ ТО ЗНАО...

ДА! КАУФМАН ЈЕ МОРАО ДА СЕ КРИЈЕ У БРДИМА, ДА НЕ БИ ОСТАВИО ТРАГ ДО ПУЕБЛА! ЗАХВАЉУЈУ БИ ТОМЕ, БОБ И ЈА СМО ГА НАШЛИ - МАДА ЈЕ БОБ У ТОМ ТРАГАЊУ БИО МНОГО БОЉИ! **КРАЈ**

РАТОВИ ЗВЕЗДА!

ЦРВЕНА СМРТ

ПИШЕ: АРЧИ ГУДВИН (ARCHIE GOODWIN) ЦРТАЈУ: А. ВИЛИЈАМСОН,
Т. ПАМЕР И В. СИМОНСОН (A. WILLIAMSON, T. PALMER I W. SIMONSON)

ДАВНО, У ЈЕДНОЈ ДАЛЕКОЈ ГАЛАКСИЈИ, ИЗБИО ЈЕ
КОСМИЧКИ ГРАЂАНСКИ РАТ...

ГАЛАКСИЈА ЈЕ ПРОСТРАНА, АЛИ ПОМОЋУ ХИ-
ПЕРЛЕТЕЊА МОЖЕ СЕ ЛАКО СТИЋИ С ЈЕДНОГ
КРАЈА НА ДРУГИ...

ТАКО ЈЕ БИЛО СВЕ
ДОК ЦАР НИЈЕ ИЗДАО
РАТНИ ЗАКОН. ТАДА ЈЕ
ПОСТАЛО ОПАСНО ЛУ-
ТАТИ ПО МРАЧНИМ
СИСТЕМИМА ЗБОГ
ЦАРСКИХ ПРЕСРЕТАЧА...

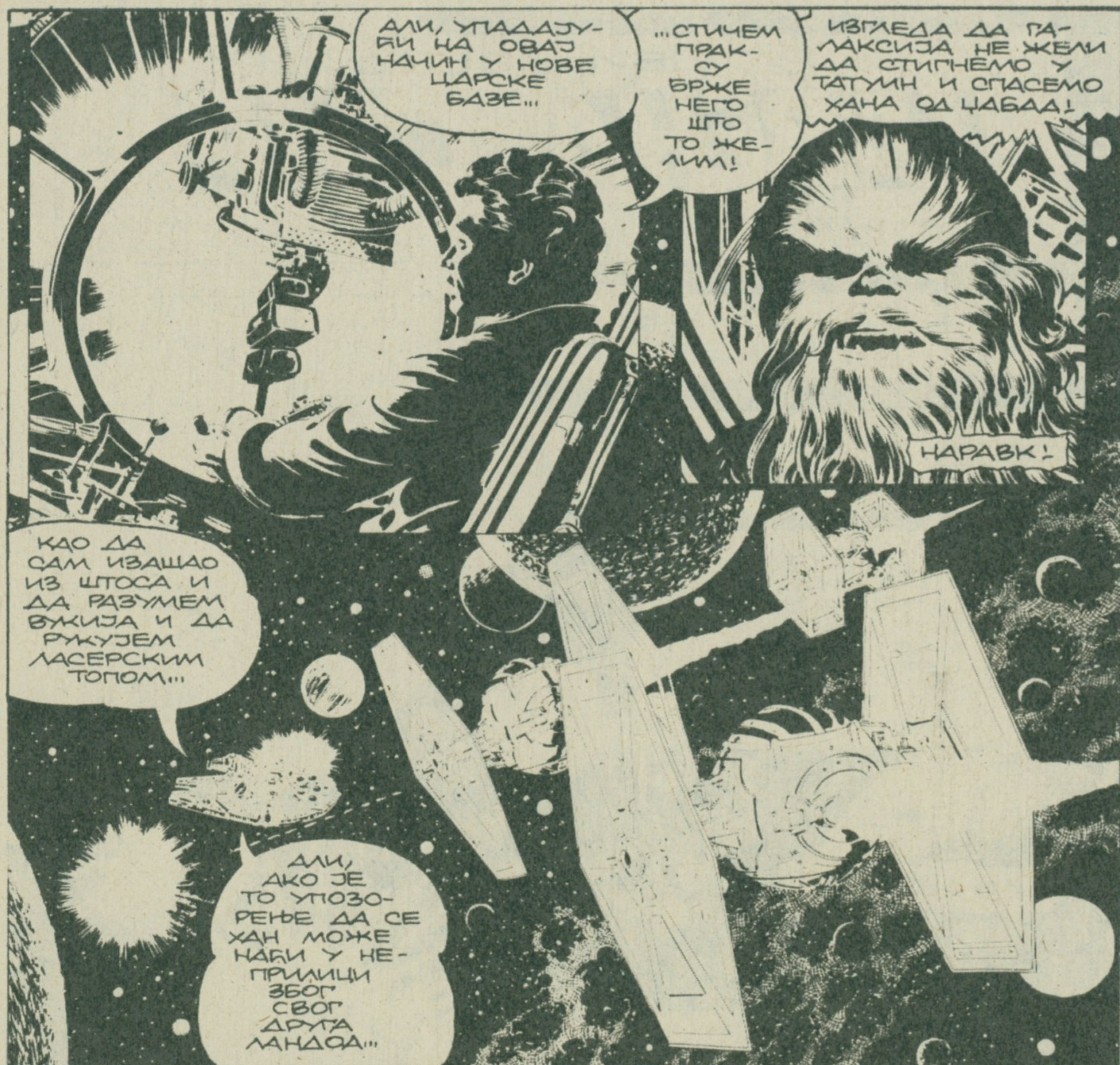
ВАРОН РРРРК!

СМИРИ СЕ,
ЛУБАКА!
ЗНАМ ДА БИ
ХАН ТО УРА-
ДИО БОЉЕ!

МАЛО САМ
ЗАРЂАО
ДОК САМ
РАДИО У
АДМИНИСТРА-
ЦИЈИ!

TM: © LUCASFILM LTD. 1981 (LFL)

23



ИЗНЕНАДА, ИСПРЕД ЛЕТЕЛИЦЕ, ЛАНДО
ЈЕ УГЛЕДАО ПОЗНАТИ БРОД И У
ЊЕМУ...

ПОЛАКО, ЧУИ! ЗНАШ ДА
ОНА ВОЛИ ХАНА! СИГУРНО ИМА
ЈАК РАЗЛОГ ШТО ЈЕ ТОЛИКО
УЗБУЂЕНА...

ЗДРАВО, ЛАНДО!
НЕШТО СТРАШНО
СЕ ДЕСИЛО! ЗАТО
ВАС И ТРАЖИМ
ПО ГАЛАКСИ-
ЈИ...

ВАРАУГХ?!
ВАУ

ПРИНЦЕЗО?!
ВАУ

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО "СКОКОВА" КРОЗ ХИ-
ПЕРСВЕМИР ХИПДАДУГОДИШЊИ СОКО
СЕ СПУСТИО...

ОВО ЈЕ
ГОЛРАТ,
ЈЕДНА ОД
НАШИХ БАЗА
ОТКАД СУ
НАС ЦАРСКЕ
СНАГЕ ПРОГ-
НАЛЕ ИЗ
ХОТА!

КАКВА ПРОМЕ-
НА ПОСЛЕ ЛЕДЕ
НЕ ПЛАНЕТЕ,
ПРИНЦЕЗО!

СВАКИ
КРАТЕР
ЈЕ ОПРЕМ-
ЉЕН ВРУЋОМ
И ХЛАДНОМ
ЛАВОМ?

ПОГЛЕДАЈ, ЛАНДО!
ОВДЕ СМО ПОДИГЛИ
ФАНТАСТИЧНО ПО-
СТРОЈЕЊЕ!

НАЛАЗИ СЕ У КРАТЕРУ НАЈВЕ-
ЋЕГ ВУЛКАНА. ГРАД, КОЈИ ЈЕ
УСИДРЕН У МОРУ ЛАВЕ, СПОЉА
ИЗГЛЕДА ЗАПУШТЕН...

"... АЛИ, УНУТРА ЈЕ ВЕОМА
АКТИВАН..."

ЧЕМУ
МАСКЕ
КАД СЕ И
СПОЉНА АТМО-
СФЕРА МО-
ЖЕ ДИ-
САТИ?

ПРЕДОСТРО-
ЖНОСТ! ИДЕ-
МО У МЕДИ-
ЦИНСКИ ОД-
СЕК!

АРТУ, ВРАТИЛА СЕ ПРИН-
ЦЕЗА ЛЕНА! И ЧУБАКА И
ГОСПОДАР ЛАНДО! ОНДА
ИМА НАДЕ!

ТРИПИО,
ИМА ЛИ
НЕКИХ
ПРОМЕНА?

ХИРУРГ ДРОИД КАЖЕ
ДА НИКАКВИ МЕДИ-
ЦИНСКИ НАПОРИ НЕ МОГУ
ПОМОЋИ ГОСПОДАРУ ЛУ-
КУ, ПРИНЦЕЗО!

ШТА ЈЕ С
ЊИМ? ОЧИ
СУ МУ ПОТПУ-
НО ЦРВЕНЕ!

ДА, ТАКО
ПОЧИЊЕ
ЦРВЕНА СМРТ!





СВИ БРЗО СТАВЉАЈТЕ
МАСКЕ И ЗАШ-
ТИТНЕ
ШЛЕМО-
ВЕ...

НЕ-
ДОДИРУЈ-
ТЕ ТА
ТЕЛА!
ИМАМ
НЕКО
ЛОШЕ
ПРЕДОСЕ-
ЂАЊЕ!



МЕДИЦИНСКА ИСПИТИВАЊА СУ ПО-
КАЗАЛА ДА ЈЕ У ПИТАЊУ НЕПО-
ЗНАТИ ВИРУС...

ОВО СМО
НАШЛИ У ЈЕДНОЈ
ЛАБОРАТОРИЈИ!



ДРАГУЉ
ЈЕ НА-
ЂЕН
У БРОД-
СКОЈ
ЛАБОРА-
ТОРИЈИ!

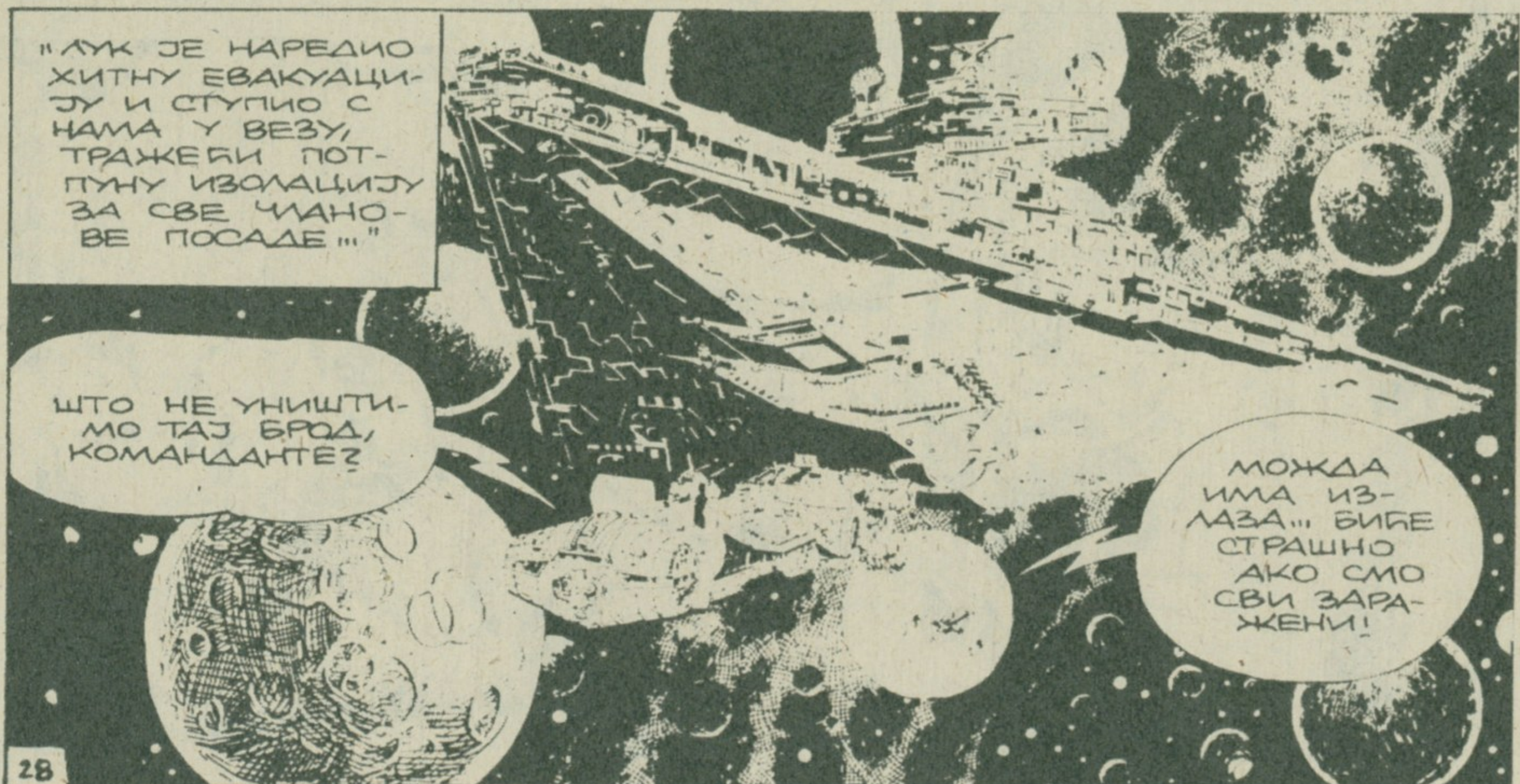
ИСПАО ЈЕ ИЗ
КОНТЕЈНЕРА КО-
ЈИ СЕ РАЗБИО
ПРИЛИКОМ
ПОВРАТКА
ИЗ ХИПЕРСВЕ-
МИРА!



АЛИ, КАМЕН
НЕ МОЖЕ ДА
ЗРАЧИ ВИРУС,
КОМАНДАН-
ТЕ!

ИПАК, ОДМАХ
СТАВИМО
МАСКЕ! НЕ
БИХ ВОЛЕО ДА
СЕ ЗАРАЗИМО
ОД ТИХ ЦАР-
СКИХ ГАДОВА!

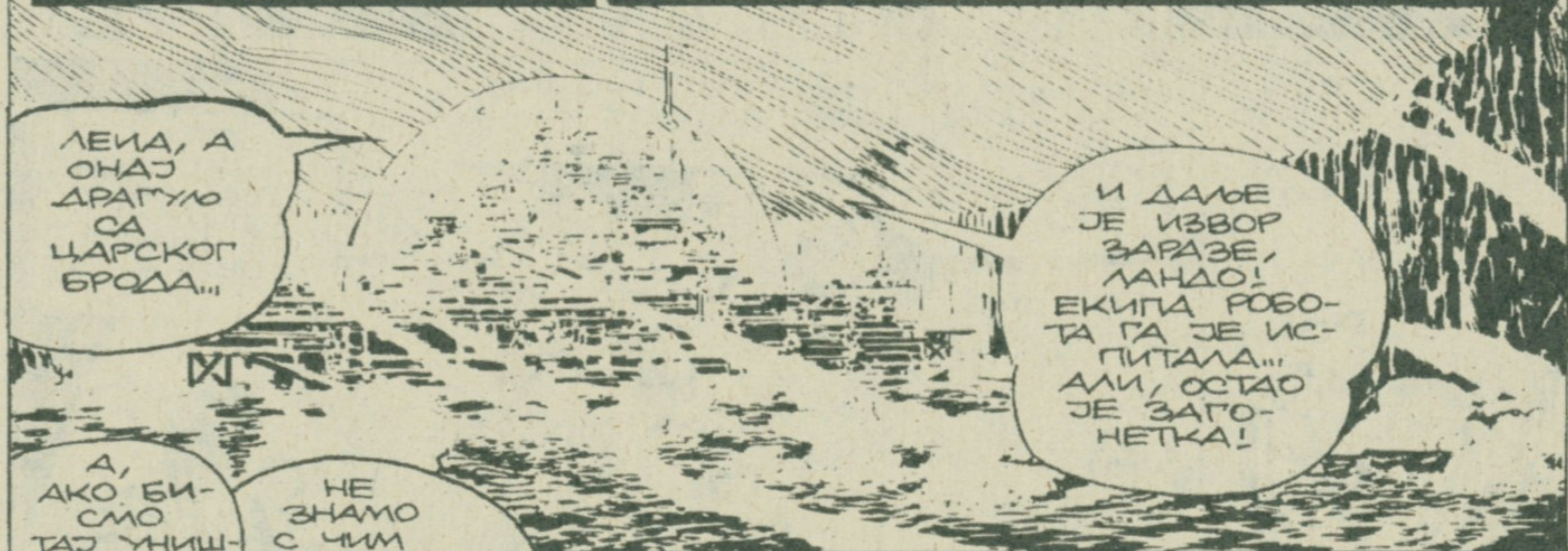
АЛИ, БИЛО ЈЕ
ВЕЕ КАСНО...



"ЛУК ЈЕ НАРЕДИО
ХИТНУ ЕВАКУАЦИ-
ЈУ И СТУПИО С
НАМА У ВЕЗУ,
ТРАЖЕЊИ ПОТ-
ПУНУ ИЗОЛАЦИЈУ
ЗА СВЕ ЧЛАНО-
ВЕ ПОСАДЕ..."

ШТО НЕ УНИШТИ-
МО ТАЈ БРОД,
КОМАНДАНТЕ?

МОЖДА
ИМА ИЗ-
ЛАЗА... БИГЕ
СТРАШНО
АКО СМО
СВИ ЗАРА-
ЖЕНИ!



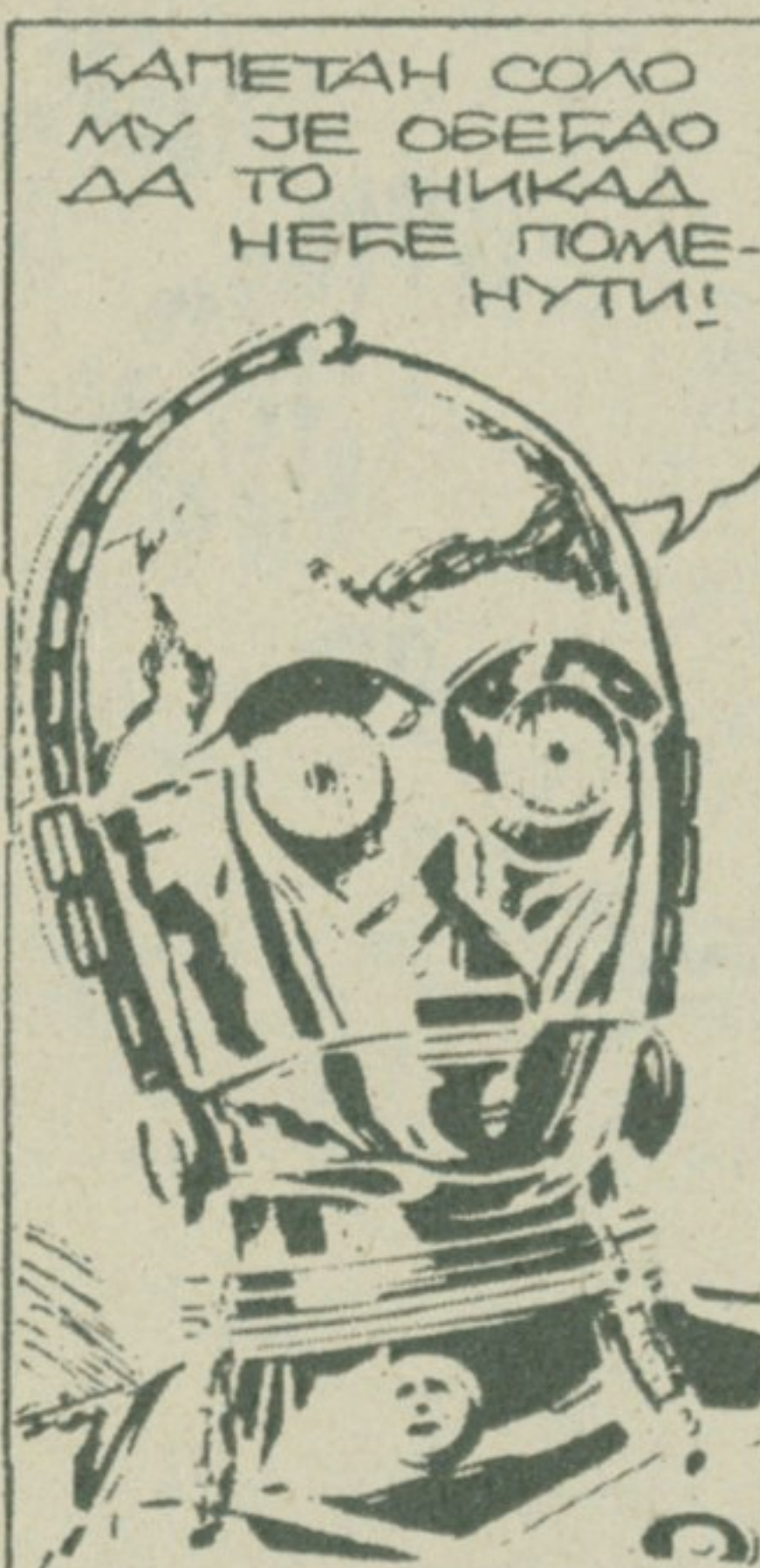


ХАН МИ ЈЕ ЈЕД-
НОМ ИСПРИ-
ЧАО ШТА ВАМ СЕ
ДОГОДИЛО КАД
СТЕ...

... НЕГДЕ,
ВАН ГАЛАК-
СИЈЕ,
НАШЛИ
ДВА
ВЕЛИКА
ЦРВЕНА
ДРАГУЉА!



РОДРРРК!
ИЗГЛЕДА
ДА ГА
ТАЈ ДО-
ЖИВЉАЈ
УЗБУЉУ-
ЈЕ, ПРИН-
ЦЕЗО!



КАПЕТАН СОЛО
МУ ЈЕ ОБЕЉАО
ДА ТО НИКАД
НЕЋЕ ПОМЕ-
НУТИ!

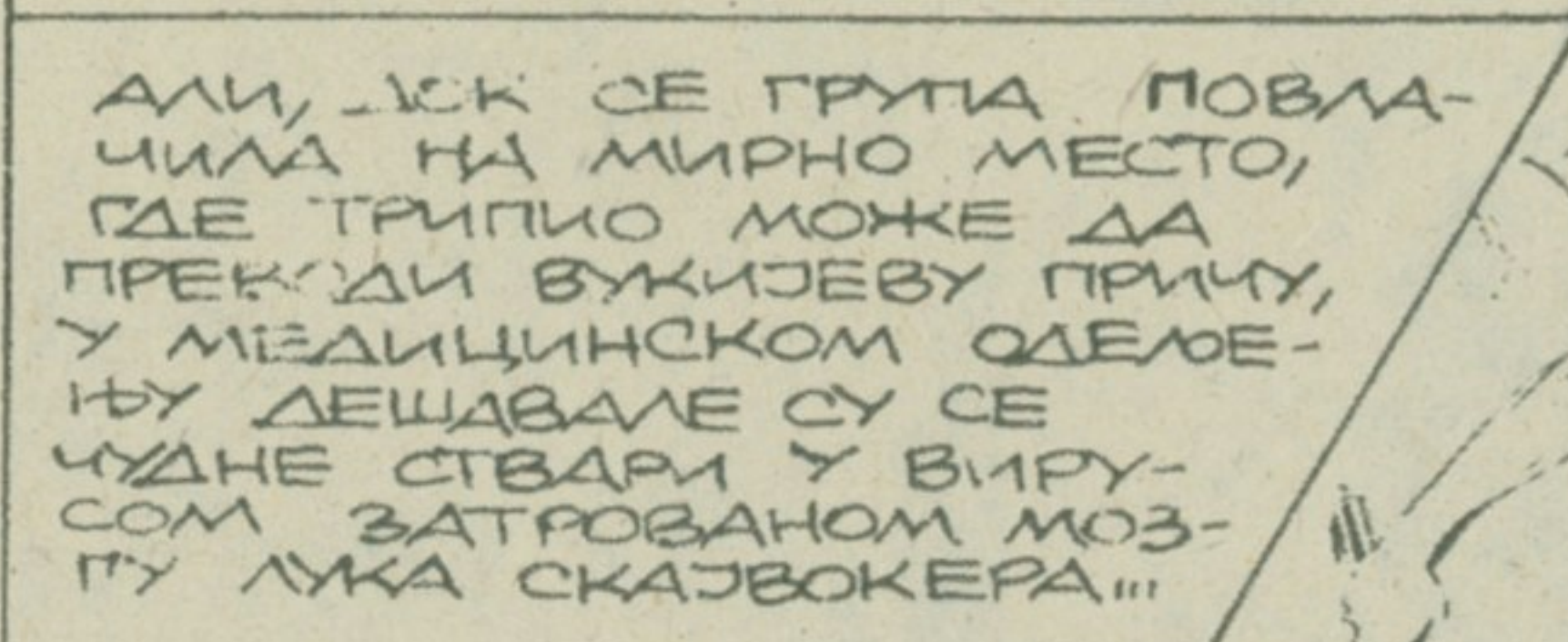


МОЛИМ ТЕ, ЧИМ, СХВАТИ... АКО ТИ
ДРАГУЉИ И ЦРВЕНА СМРТ ИМАЈУ
НЕКЕ ВЕЗЕ,
МОРАМО ТО
ЗНАТИ!

ИСПРИЧАЈ
НАМ СВЕ...
МОЛИМ ТЕ!

ГНУРРРХ!

ЕТО,
ЗНАО САМ
ДА ЈЕ
ОН, У
СУШТИНИ,
ДОВРИЧИНА!

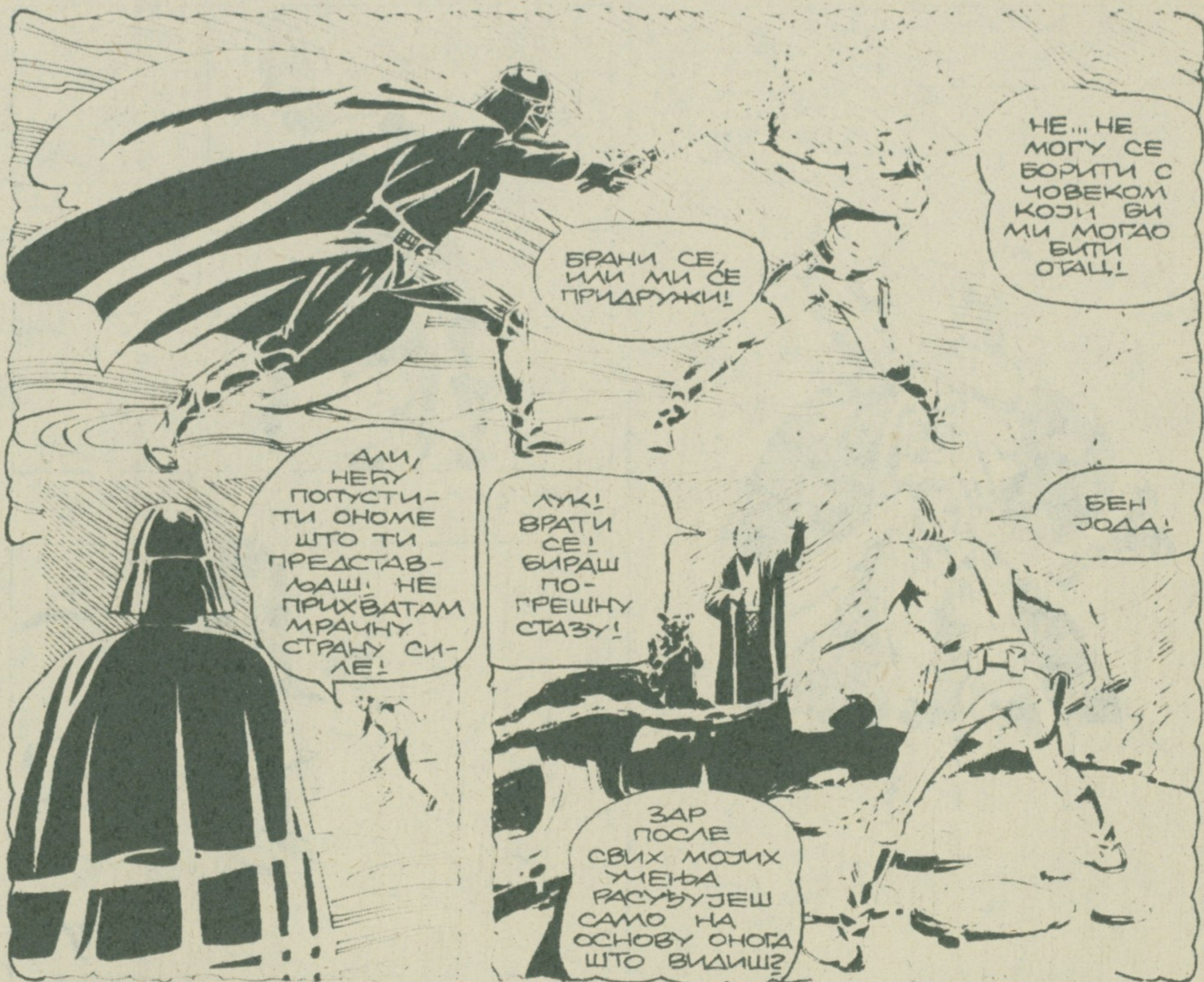


АЛИ, ЈАК СЕ ГРУПА ПОВЛА-
ЧИЛА НА МИРНО МЕСТО,
ГДЕ ТРИПЛО МОЖЕ ДА
ПРЕКЉИ ВУКИЈЕВУ ПРИЧУ,
У МЕДИЦИНСКОМ ОДЕЉЕ-
ЊУ ДЕШАВАЛЕ СУ СЕ
ЧУДНЕ СТВАРИ У ВИРУ-
СОМ ЗАТРОВАНОМ МОЗ-
ГУ ЛУКА СКАЈВОКЕРА...



СВУДА
ЦРВЕНА
МАГЛА...
МОРАМ
ИЗАЋИ
ИЗ ЊЕ,
ИНАЧЕ...

ТО ЈЕ
ВИШЕ
НЕГО
МАГЛА,
МАДИ
ЏЕДАЈ!



НЕ... НЕ
МОГУ СЕ
БОРИТИ С
ЧОВЕКОМ
КОЈИ ВИ
МИ МОГАО
БИТИ
ОТАЦ!

БРАНИ СЕ,
ИЛИ МИ СЕ
ПРИДРУЖИ!

АЛИ,
НЕГУ
ПОПУСТИ-
ТИ ОНОМЕ
ШТО ТИ
ПРЕДСТАВ-
ЉАШ! НЕ
ПРИХВАТАМ
МРАЧНУ
СТРАНУ СИ-
ЛЕ!

ЛУК!
ВРАТИ
СЕ!
БИРАШ
ПО-
ГРЕШНУ
СТАЗУ!

БЕН
ЈОДА!

ЗАР
ПОСЛЕ
СВИХ МОЈИХ
УМЕЊА
РАСУЂУЈЕШ
САМО НА
ОСНОВУ ОНОГА
ШТО ВИДИШ?

КАКО ДА ВЕРУ-
ЈЕМ БИМО КОМЕ
ОД ВАС? НИКАД
МИ НИСТЕ РЕКЛИ
ПРАВИ ИДЕНТИ-
ТЕТ...

УМИЛИ СМО ТЕ ДА
ВЕРУЈЕШ СВОЈИМ
ОСЕЋАЊИ-
МА, ЛУК, И
ТАКО ОТКРИ-
ЈЕШ ШТА
ЈЕ ДОБРО,
А ШТА
НЕ...

... НАРО-
ЧИТО У
ОВАКВОМ
СЛУЧАЈУ!



У ГЛАВИ МЛАДОГ
ЏЕДАЈЕ НАСТАВА
ЈЕ ЗЕРКА...

ОНДА ЈЕ ПРЕОВАЛАО ИНСТИКТ,
И ПОНОВО, КАО ТОЛИКО
ПУТА ДО САДА,
УГЛЕДАО ЈЕ
ПОЗНАТО
ПРИВИЉЕ-
ЊЕ...



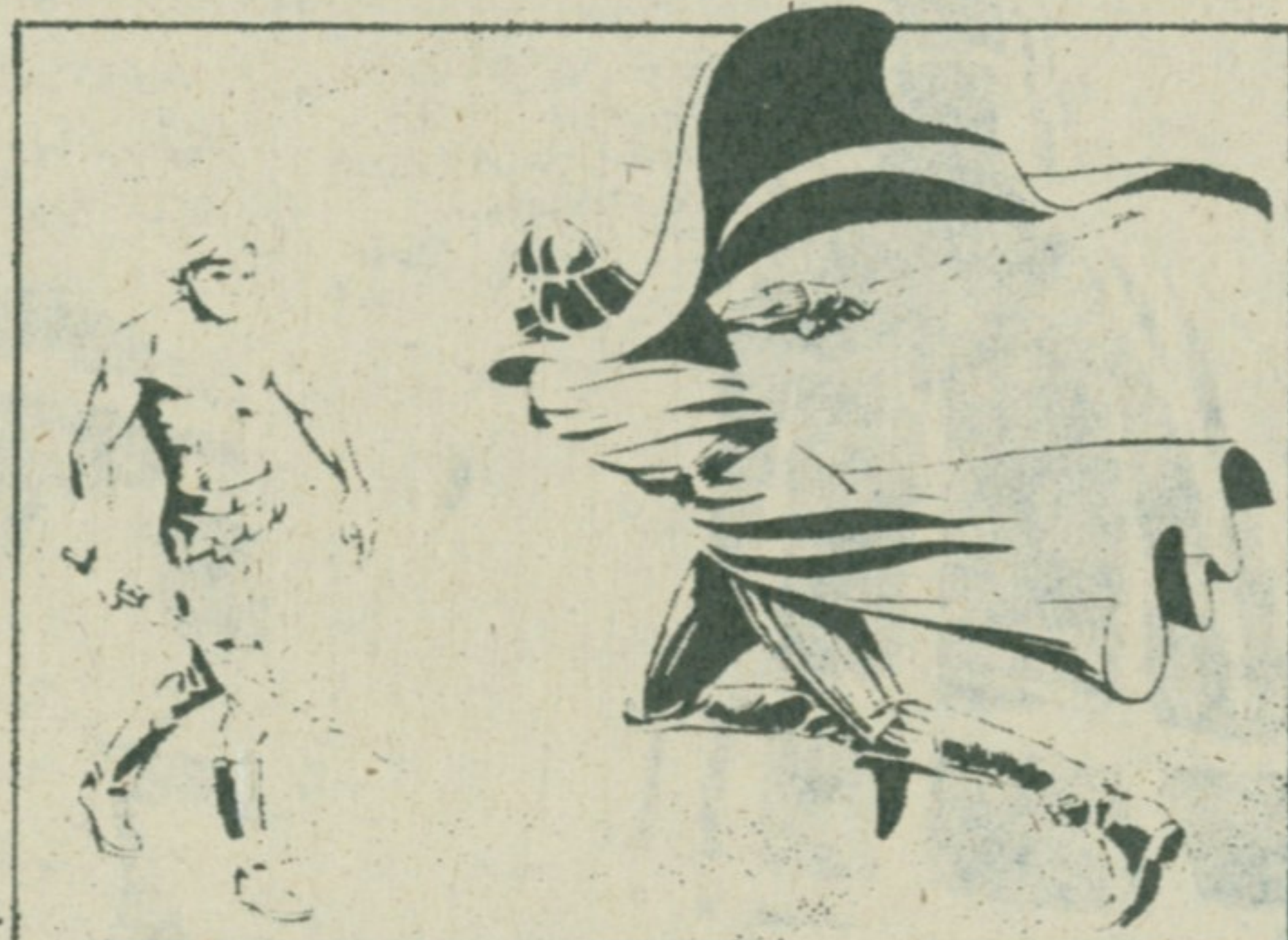
УНИШ-
ТИ
МЕ,
ПРЕ
НЕГО
ШТО
ЈА
ТЕБЕ
УНИШ-
ТИМ!

ОДЈЕДНОМ ЈЕ
СХВАТИО ДА
ЈЕ ПРЕД НЕЧИМ
ШТО ЈЕ
ВИШЕ
ОД ГОС-
ПОДАРА
ТАМЕ...

ЛУК СЕ
САМО
НАСМЕ-
ШИО И
ИСПУСТИО
МАЧ...

НЕ!

ПОШАО ЈЕ ПРЕМА ТОЈ МРАЧНОЈ
СИЛИ, ДАРТУ ВЕЈДЕРУ...



ЊЕГОВ САН СЕ ЗАВРШИО
ЕКСПЛОЗИЈОМ ЦРВЕНИЛА, КОЈЕ
ЈЕ СВЕ НАДВЛАДАО...

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ГАЛЕРИЈИ ЈЕ БИЛА ТИ-
ШИНА. ЧУЛИ СУ СЕ САМО НЕРВОЗНИ КОРАЦИ
ВУКИЈА И РАД МОТОРА ДРОИДА-ПРЕВОДИОЦА...

СВИ СУ БИЛИ НАПЕТИ ДОК ЈЕ ЧУВАКА МУМ-
ЛАО И СТЕЊАО ПРИСЕЂАЈУЋИ СЕ СТРАШ-
НИХ ДЕТАЉА...



А ТРИПНО, МАЛО-ПОМА-
ЛО, САСТАВЉАО ЈЕ ДЕ-
ЛОВЕ НЕОБИЧНЕ ПРИЧЕ...

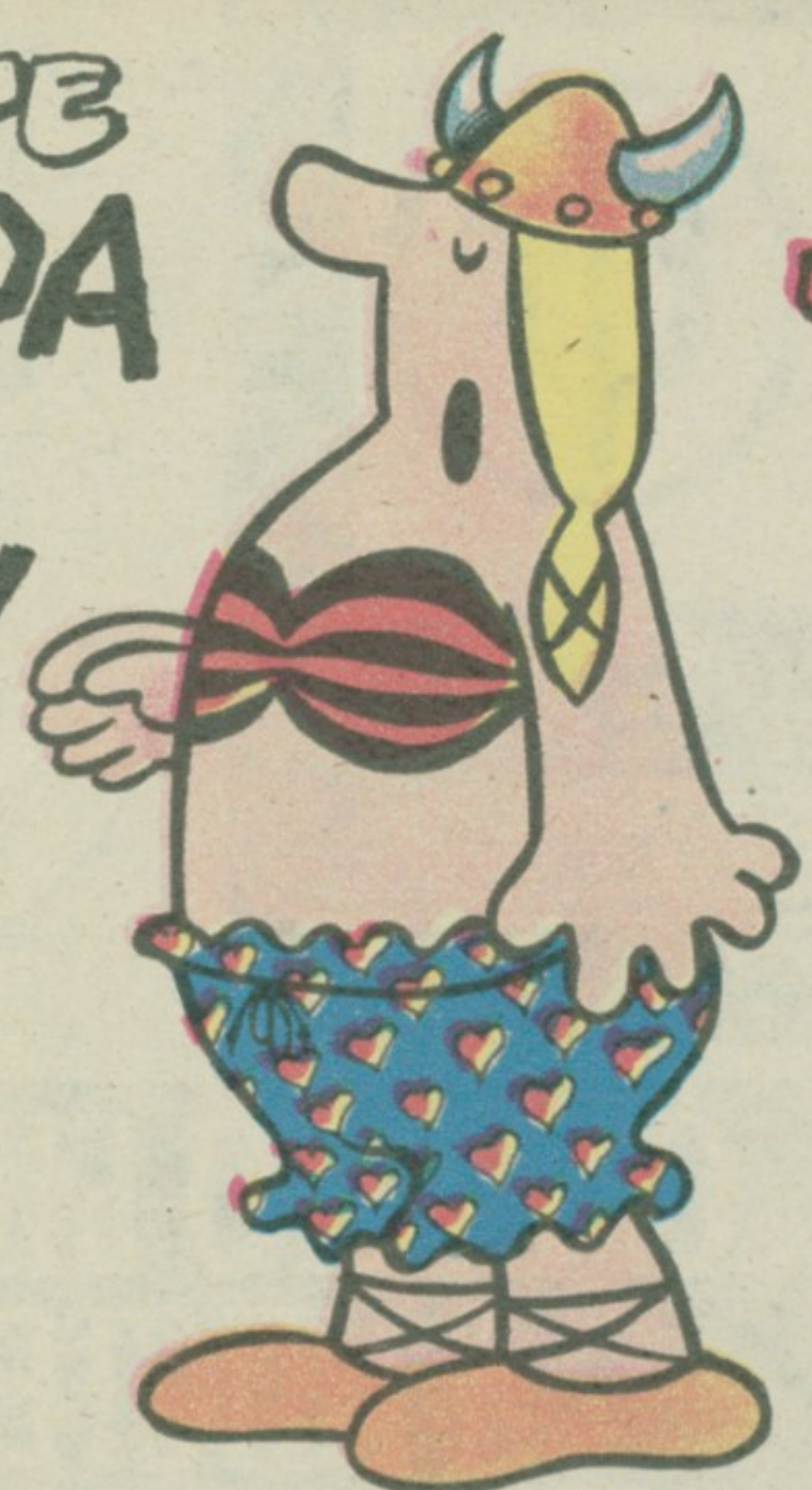


НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ
БРОЈУ

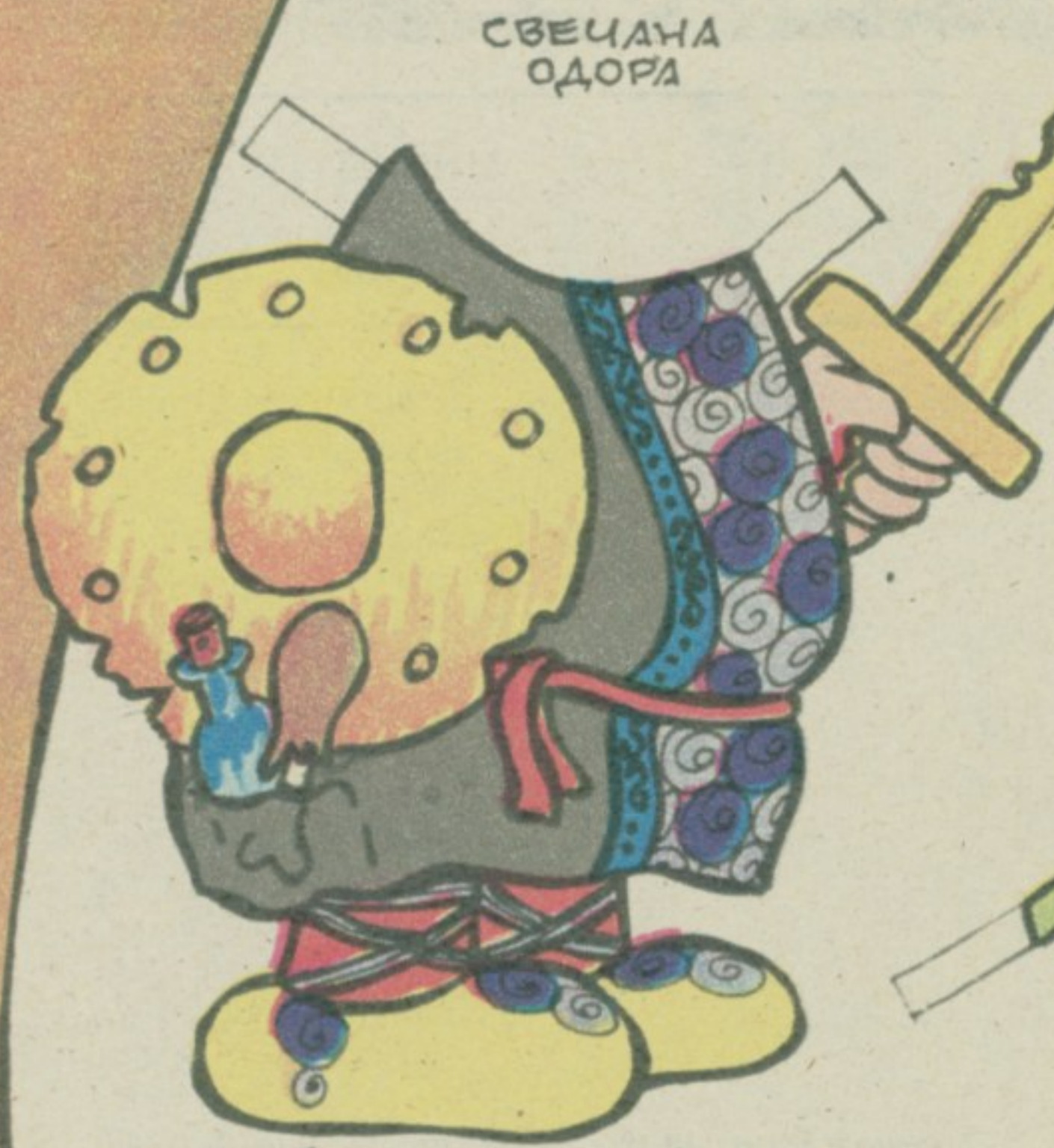
ОБУЧИТЕ ХОГАРА И ХЕЛГУ

МОДА 1086

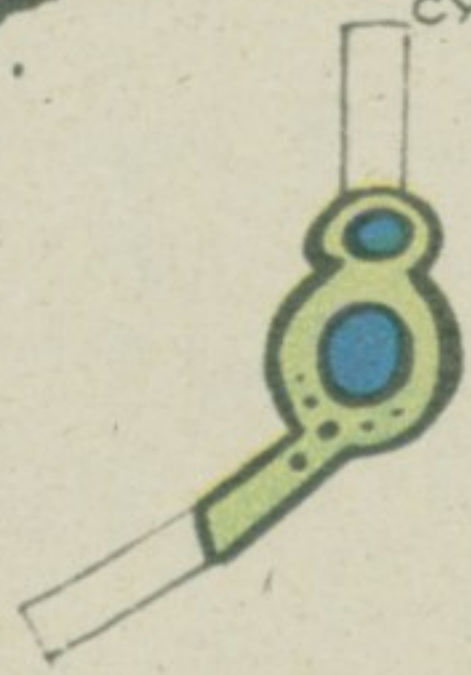
ЛУТКЕ ЗАЛЕПИТЕ
НА КАРТОН
И ИСЕЦЬТЕ



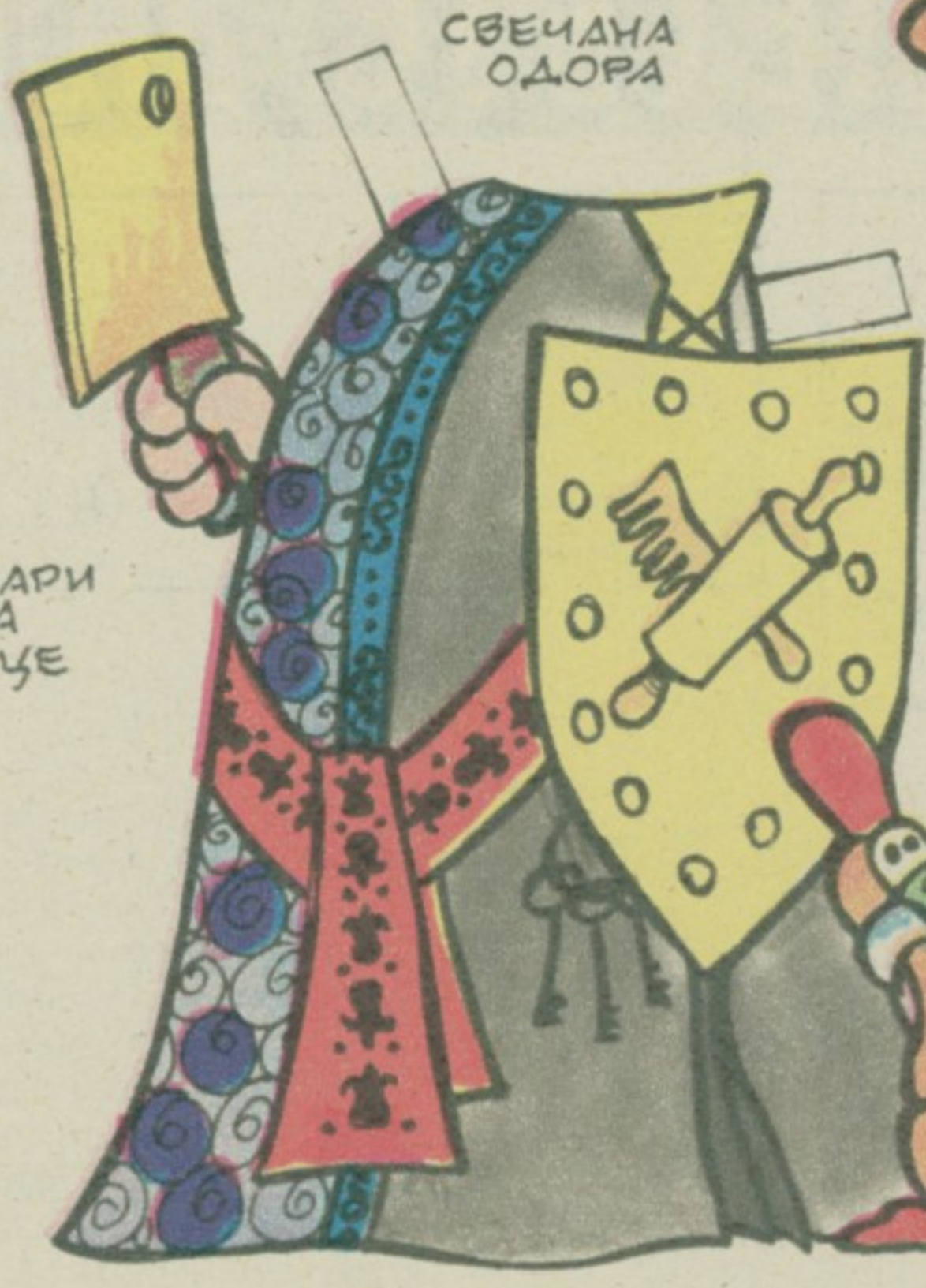
СВЕЧАНА
ОДОРА



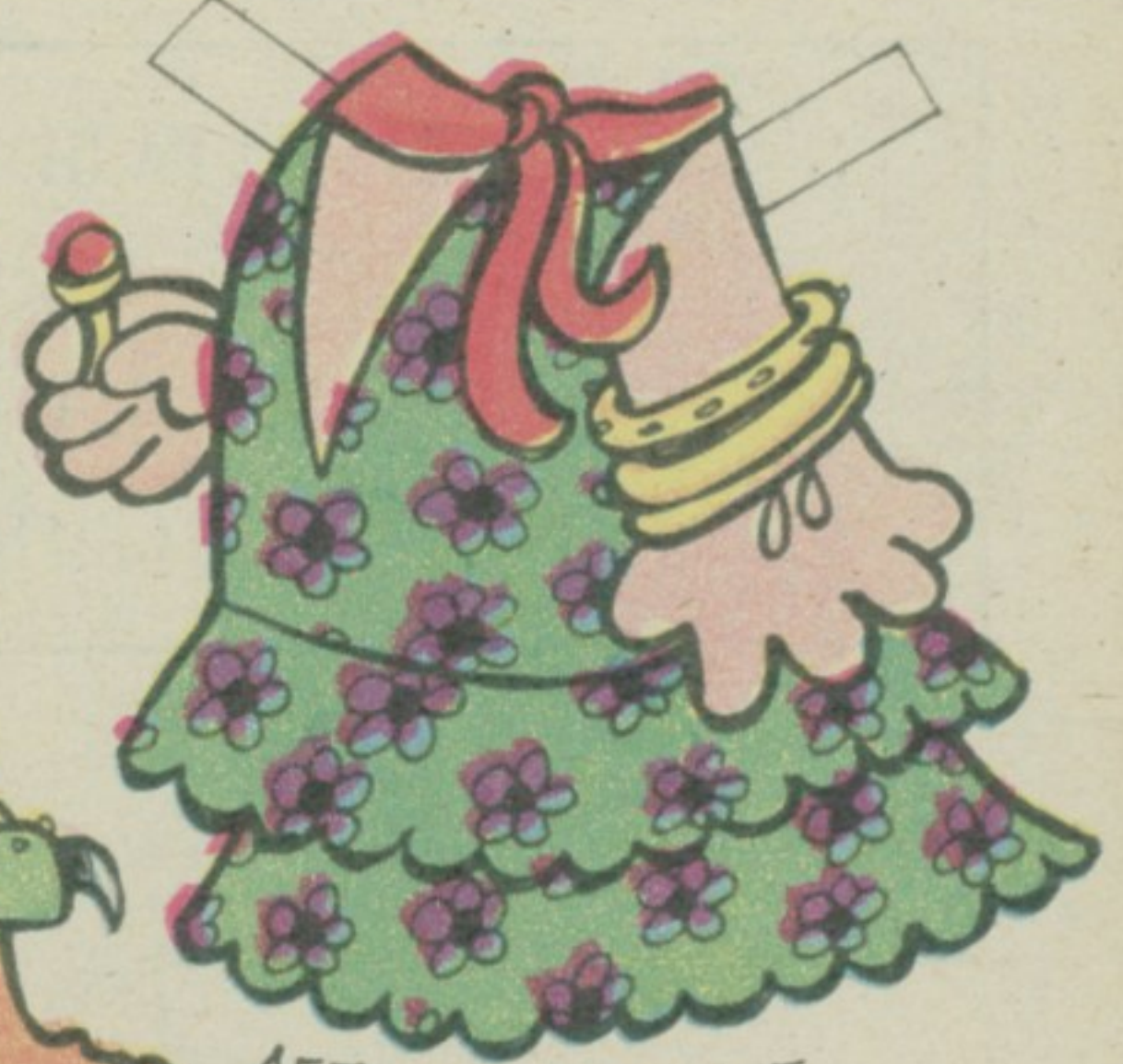
НАОЧАРИ
ЗА
СУНЦЕ



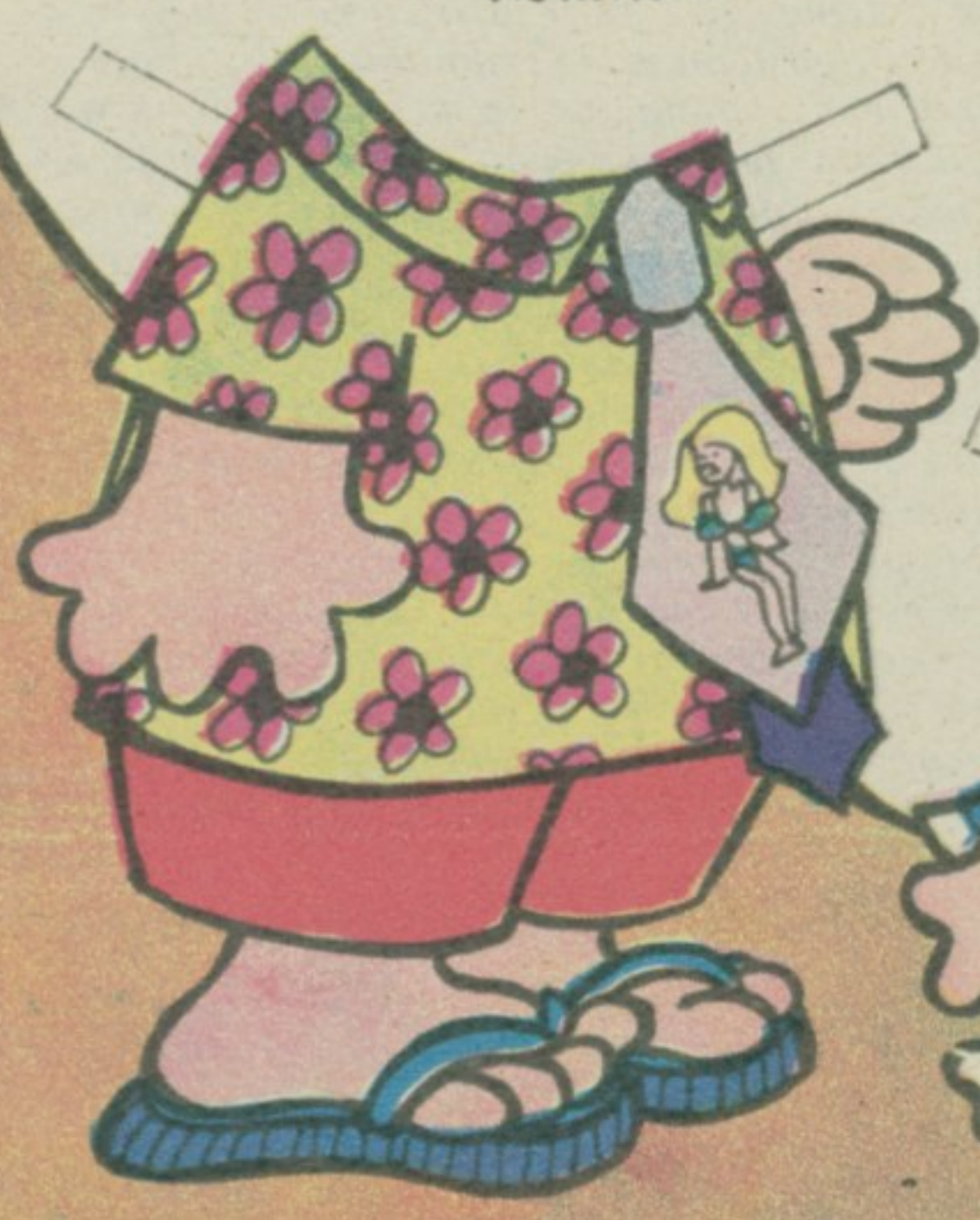
СВЕЧАНА
ОДОРА



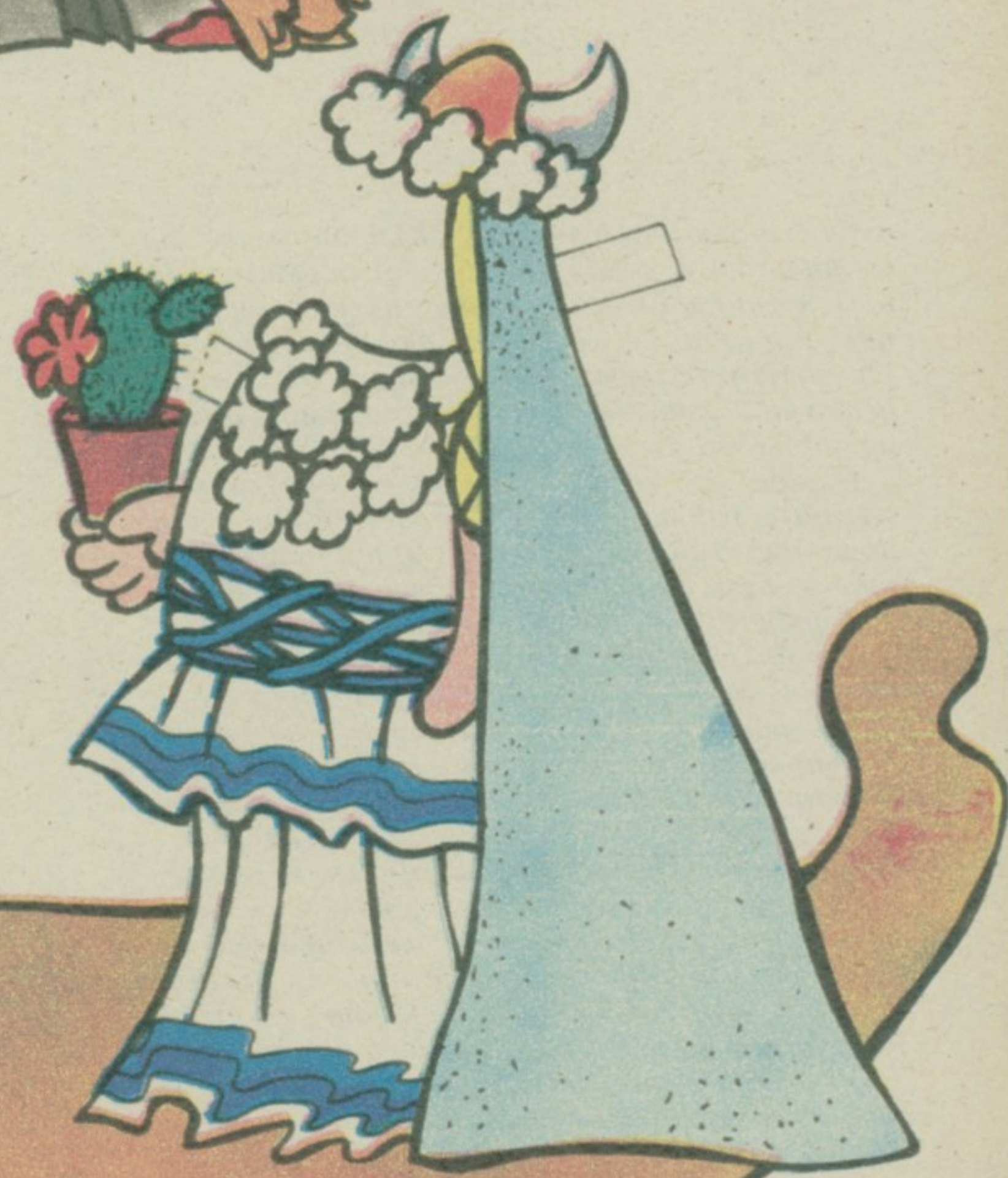
ЛЕТЊИ
КОМПЛЕТ

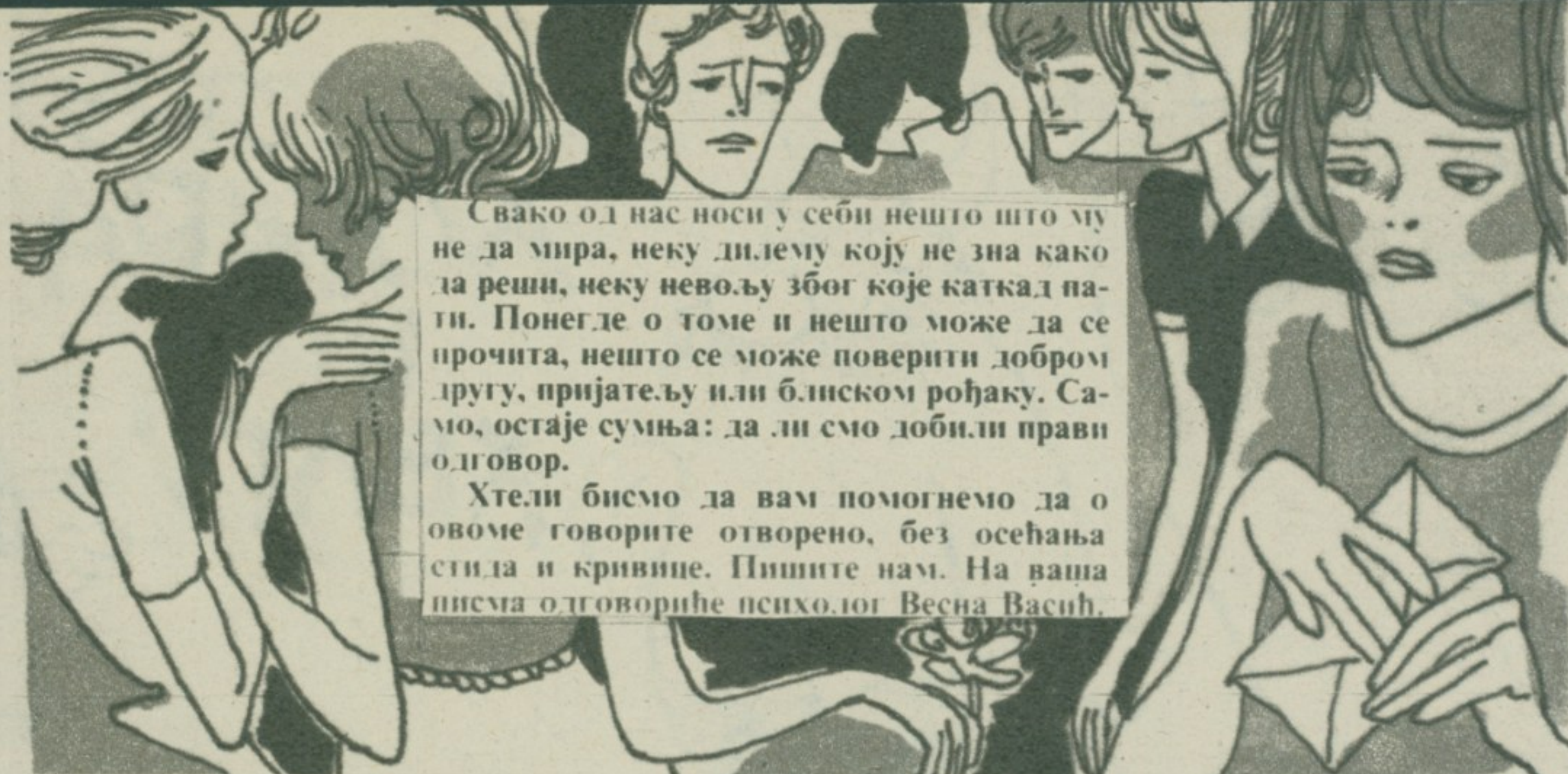


ЛЕТЊИ
КОМПЛЕТ



ТОДЛЕТЕ ЗА
ПРОСЛАВУ
ДНА
НЕДИРНУТЕ
ПРИРОДЕ





Свако од нас носи у себи нешто што му не да мира, неку дилему коју не зна како да реши, неку невољу због које каткад пагн. Понегде о томе и нешто може да се прочита, нешто се може поверити добром другу, пријатељу или блиском рођаку. Само, остаје сумња: да ли смо добили прави одговор.

Хтели бисмо да вам помогнемо да о овоме говорите отворено, без осећања стида и кривине. Пишите нам. На ваша писма одговориће психолог Весна Васић.

СВЕ ШТО БИСТЕ ХТЕЛИ ДА ЗНАТЕ О СЕБИ А НИСТЕ СЕ УСУДИЛИ ДА ПИТАТЕ

ШТА ДА РАДИМО КАД НАМ СЕ НЕКО СВИЋА?

Драга наша Весна,

Хтеле бисмо да те замолимо да нас посаветујеш шта да радимо кад нам се неко свиџа: да ли је боље да он то сазна или не? Ми смо по природи такве да се плашимо да би нам се могао свидети неко коме се ми не свиџамо.

Лела и Снежа

Ваш страх није изузетак. Не плашите се само ви да ћете, уколико се отворите особи која вам се свиџа, бити одбијене, дочекане са пронијом или на неки други начин повређене. Признајем, то и јесте ризик, и он не може да се искључи. Само, може да се промени ваш однос према њему!

Најпре, ако се и догоди то чега се толико плашите, то бисте могле доживети и као једно ново искуство, истина болно, али и драгоцену, које ће вам, између осталог, помоћи да се боље снађете у будућим ситуацијама. Надаље, могле бисте размислити и о особинама младића који вас је грубо одбио: поред онога да се прави важан и да вас није достојан – на шта се обично мисли – могле бисте се запитати није ли и он можда у нечему несигуран, па то испољава на такав начин? Најзад, не треба да заборавите ни то да се особа у коју смо заљубљени идеализује, односно доживљава као неко изузетно биће, док ми сами себи изгледамо мање вредни – то се касније покаже нереалним, а само отежава контакт. И још нешто: не би требало да вас збуњује то што сте девојчице. Преузмите иницијативу! Ви и не слутите да многи од тих гордих младића, којима се не усуђујете да приђете, преживљавају исте муке, само их можда мало више крију.

МЕНИ НЕПОЗНАТО ОСЕЋАЊЕ

Хтео бих да те питам да ли је то осећање, које се изненада појавило у мени, љубав? Ја само знам да је било лепо, тајанствено и мени дотад непознато. А све је почело оног тренутка кад сам је први пут угледао како замисљена пролази поред мене. Или можда кад сам јој угледао очи из којих је зрачила доброта? Не, можда се све догодило баш код њене сестре, моје школске другарице? Сећам се сваког њеног погледа и речи...

С коликом сам жељом чекао да се с њом упознам! Толико пута сам се преспинавао шта ћу јој рећи! Желео сам да будем интелигентан, занимљив, духовит. Прижељкивао сам тај сусрет и бојао сам га се... А све се одиграло тако брзо, спонтано и једноставно! Она није ни приметила моје узбуђење, мада су ми образи горели и чинило ми се да то свако може да види.

Не смем да отворим очи, да се наш сусрет не распрши као сан после буђења. Непрестано су ми у мислима њене благе очи, њено мило држање. Осим ње никог не примећујем. Мислим да је волим.

Зоран

И ја мислим, Зоране. То је она прва, романтична и касније никад заборављена љубав. Само, нећемо више о њој, да не ометамо, непотребно, сан на који је налик... Можда би било добро да мало читаш трубадурску поезију?

ПРОСТО САМ ПОЛУДЕЛА

Весна, ти ћеш се насмејати кад будеш прочитала моје писмо. Али, шта да радим? Радим се о мојој љубави према једном познатом певачу народне музике. Кад сам први пут чула за њега, пре две године, просто сам полудела. У ствари, и писам сигурна да је то баш љубав... Па он је старији од мене четири-пет година! Сад само сањам о томе како да се упознам с њим, да му будем ближе, да попричам.

Дуња

Мени се чини да је то још увек љубав. Само, с обзиром да траје две године, променила је свој вид, вероватно зато што си се и ти у међувремену променила. Од првобитног „просто сам полудела“, дошла си до жеље „како да му будем ближе, да попричам“, па изгледа да је твоја љубав, уместо страсног, добила духовити вид. Такође, имам утисак да свој узор лагано напушташ, јер се помало самој себи подсмеваши (у виду страха да бих то ја могла учинити), а разлика од 10 година чини ти се већом него пре неку годину. Што се упознавања с њим тиче, хтела бих да ти нагостим и могућност разочарења. Конкретни контакт са идилом нешто је сасвим друго него доживљај „из даљине“, кад му можемо придати и оне особине које он реално нема. Одилика је на теби, а мени дозволи да ти кажем да постоји још једна могућност: да се окренеш мало и око себе...



Vesna Vasić



У ЗНАК СОЛИДАРНОСТИ С КРАВАМА

Кинески фармер Чу Мин пре осам година пожељео је да осети укус траве коју су његове краве с таквим уживањем свакодневно пасле. Чу Мин је траву прво пробао, онда је схватио да му се та „храна“ допаде. Од тада, без траве не може да замисли исхрану. Када је прошле године коначно одлучио да се одвикне те лоше навике и бацио се на уобичајена јела, почеле су невоље са здрављем. Добио је страховите главобоље, непрекидно га је мучио стомак. Није имао куд него да се врати – траву. Кинески лекари покушавају да одговорно случај Чу Мина али им то за сада није пошло за руком. ■

У СМРТ ЗБОГ КИВИЈА

На једној фарми на Новом Зеланду сељаци су имали вишка киви воћа које је већ почело да трули. Да га не би бацили, неколико дана су тим екзотичним воћем хранили своје краве. Нису могли ни да претпоставе да ће краве толико да заволе укус кивија. Када је залиха тог воћа понестало, краве су данима одбијале сваку другу храну. А онда се једне ноћи двадесет

крава залетело на жичану ограду кроз коју је пуштена струја и на тој оградни скончало. Вероватно су желеле на слободу не би ли негде нашле још кивија. ■



НОВАЦ У ГРЛУ

Хирурги с Тајвана недавно су имали необичну операцију. Некој тридесетпетогодишњој жени извадили су новчић из душника. Једва су чекали да се пацијенткиња пробуди из анестезије да сазнају откуд пара у њеном грлу. Она се сетила да је као петогодишња девојчица случајно прогутала новчић и убрзо на тај догађај заборавила. Мада је током три деценије имала тешкоћа с дисањем, није то доводила у везу с догађајем из детињства. ■



АКО ЈЕ И ОД ЕНГЛЕЗА, МНОГО ЈЕ

Енглези пију чај, то није никаква новост. Али Јоркширац Хери Грентем је у испијању тог тоглог напитка баш претерао. Њему чаја никад доста. Хери недељно потроши 300 кесича чаја, 7 литара млека и 5 килограма ше-

ћера. Значи да он дневно припрема у својој кући у Шефилду између 40 и 50 литара чаја! Ова Херијева навика



НЕСЛАНА ШАЛА

Младенци стоје пред олтаром. Свештеник који треба да обави чин венчања пита младожењу Антонију Јериљу да ли пристаје да узме Марију Кроче. Он, на опште запрепашћење свих, одговара – „не“. Марија пада у несвест, њена мајка плаче, црквом се проламају кри-



ши. Антонио почиње да се смеје. Само се шалио, наравно да пристаје да се венча Маријом. Али, свештеник је ван себе од беса. Са њим он одбија да обави венчање. Ако мла-

денци заиста желе да ступе у брак, мораће да траже дозволу бискупа.

Бискуп је тек после дугог наговарања дао дозволу да се брак закључи

и то тек за недељу дана. А шта на све то каже младожења шаливица? Слеже раменима, не схвата шта је то тако страшно урадио. ■



НАДА СЕ НАДА КАРЛОСУ

У заточеништву животиње нису баш претерано расположене да било шта ураде за продужење врте. Зато није чудно да је Карлос, горила из зоолошког врта из Мемфиса у америчкој држави Тенеси, толико тражен. До сада, Карлос је већ два пута (са различитим женкама) постао поносни отац. Сада му са свих страна стижу позиви. Наравно, не њему лично, већ управи врта. Они су све понуде убацили у компјутер и као следећу изабраницу Карлосовог срца одредили – Наду, женку горице из зоолошког врта у Северној Каролини. Ако све буде по плану, Карлос ће и трећи пут бити отац. ■



„УНАТРАШКИ“ ТРКАЧ

Ми смо писали о Данилу Влаховићу, човеку који је поставио рекорд возећи бицикл уназад. Да ли има залуђеника који и трче унатрашке? Па, наравно. За сада рекорд у трчању уназад држи индијски студент из Лондона, Арвину Пандија. Арвину је недавно претрчао стазу у дужини од хиљаду четрестот километара за 29 дана, 5 сати и 39 минута. Сав новац сакупљен у овој јединственој трци био је намењен хендикепираној деци. ■



да падне на памет. Постављени су и посебни чувари који контролишу ову одлуку. У току приказивања филма чувари иду по сали с батеријама и следеју ко с ким и до кога седи. Није им тешко да виде да ли се грађани придржавају реда јер све сељане добро познају. ■

УХВАТИ ГРОЗД У ЛЕТУ

Има људи који по сваку цену желе да уђу у „Гинисову књигу рекорда“. Један од тих је и Пол Табиља, Шпанац пореклом, држављанин САД. Свој рекорд постигао је у Токију. Пол је успео да ухвати зрно грозђа бачено с педесет другог спрата једног токијског солитера. Ухватио га је устима!

Али, када је пожељео сам себе да надмаши, није му пошло за руком. Зрно грозђа бачено са седамдесет другог спрата једне даласке вишеспратнице прошло му је поред уста. ■



БИЛО ЈЕДНОМ
НА
ДИВЉЕМ
ЗАПАДУ

КЛИН СЕ

Ко зна колико би дуго Цулс Бени, храбри али грамзиви дошљак из Канаде, царевао у долини Свитвотера у Колораду, да Трансконтинентална поштанска компанија није закључила да ће пропасти ако не сузбије овог насилника. Наиме, Стари Цулс, како су звали Бенија, окупио је око себе банду безобзирних револвераца и са свога ранча у насељу Цулсберг, које се и данас тако по њему зове, владао ранчерима и фармерима као да су његови робови. Наплаћивао је свој „порез“ од трговине, а пљачкао сточне караване у пролазу, исто као и поштанска кола Трансконтиненталне компаније.

Клин се клином избија, господо – рекао је један од шефова на састанку руководства Трансконтиненталне. – Тај клин се зове Цек Слејд! – Мислиш на шефа наше релејне станице у Форт Кернију? – упита директор Бен Фикин. – Баш на њега! Ако он не сабије роге Старом Цулсу, слободно можемо да укинемо линију кроз Свитвотер. Предлажем да му удвостручимо плату и да га преместимо у Цулсберг.

Напрасит неки момак

Наредног јутра, а било је то фебруара 1859, шеф компаније се лично појавио у Форт Кернију и чврсто стегао руку пргавом Слејду. Испричао му је како Стари Цулс са својим убицама отима њихова поштанска кола у долини Свитвотера, па после „налази“ запрежне коње и уз новчану награду враћа их компанији или ноћу потпаљује релејне станице, а онда се појављује као продавац новог сена...

– Па бар да је и то право сено, него обичан коров – жалио се председник компаније. – А цена је двострука, јер осим њега нико не сме да нас снабдева...

Цек Слејд је седео. Ноге је држао на столу и мирно слушао загладан у сјајне врхове својих чизама. Онда је раширио стопала и пљунуо тачно између њих, не мењајући при томе позу, па је рекао:

– То значи да би ја требало да преузмем релеј у Цулсбергу?

– Погодио си, Цек! – обрадовао се шеф компаније и додао да ће му удвостручити плату.

– То је о-кеј, мада бих и из чистог задовољства кренуо у Цулсберг. Овде је сувише монотono.

– Цек, умећемо то да ценимо... Само, пре него што пођеш, нађи себи два поуздана помоћника па их поведи.

Цек Слејд се презриво осмехну и устаде протежући се, а онда се дупи по футролама својих тешких „колтова frontiјера“:

– Ова двојица су ми довољни за ту стару битангу!

Цек Слејд је у то време имао тридесет година и бурну прошлост иза себе.

Непослушни син угледног посланика из Илиноиса, који је наследнику наменио студије права, у седамнаестој години је побегао од куће на Дивљи запад. У осамнаестој се као добровољац борио у рату против Мексика и зарадио нареднички чин са неколико медаља. Војници су га запамтили као сујетног и напраситог момка и многи су одахнули кад је нестао из јединице, јер је у тучи која се изродила из најобичније свађе каменицом убио свог ратног друга. Од закона је пребегао преко Мисисипија у област која се тада звала

ЦУЛСБЕРГ (КОЛОРАДО) ЛЕТО 1859.

ГОДИНЕ. У ЛОКАЛНОМ САЛУНУ

ЧУЛА СЕ РЕЧЕНИЦА: – ОВА

СМРДЉИВА СЕЛЕНДРА НЕМА

ШЕРИФА. ВРЕМЕ ЈЕ ДА ГА ДОБИЈЕ.

ПРЕДЛАЖЕМ СЕБЕ... ИМА ЛИ НЕКО

ПРОТИВ? НЕМА! СЈАЈНО!

Велика америчка пустиња, па је ту неко време радио као водич насељеника. Све док једном, опет у свађи, није пуцао у једног другог водича. Док су потере трагале за њим, он се придружио Индијанцима и, потпуно прилагођен њиховом начину живота, провео неколико наредних година. После се опет вратио међу „бледелике“ и запослио као кочијаш поштанских кола. Кад је неколико пута довезао кола, упркос разбојничким засадама, остављајући за собом мртве и рањене бандите, шефови Трансконтиненталне су га унапредили у шефа релеја у Форт Кернију.

Демократски избор

У Цулсбергу је Цек Слејд дојахао на свом дорату Билију Беју око подне и одмах се распитао за Старог Цулса. Рекоше му да је газда у салуну.

Цек сјаха, па уђе и за шанком угледа здепастог проселог човека обученог у западњачко скупочено одело. Био је наоружан исто тако скупим „колтовим“, с кундацима од слоноваче.

Пошто је од бармена наручио виски, Цек се обратио здепастом:

– Ти си Стари Цулс?

– Па шта онда? – процеди подругљиво господар Свитвотера.

– Ништа. Ја сам Цек Слејд који од овог часа управља овдашњом релејном станицом Трансконтиненталне. Ако неко има нешто

против, нека одмах потегне пуцаљку! „Ајде, да си ми жив и здрав, матори!“

Стари Цулс се не помаче, само му се челичноплаве очи злобно засветлишаше, док му је на лицу и даље титрао презрив осмех. Цек плати виски, подиже кажипрет до обода свог црног стетсона и лагано изађе свестан да је повукао први потез и зарадио поен. Али само три дана касније испред Цулсберга опљачкана су једна кола

Трансконтиненталне. Кочијаш је узбуђено објашњавао да су била тројица нападача, а гомила становника Цулсберга слушала је без икаквих коментара. Становници овог насеља одавно су знали да је хутање – злато...

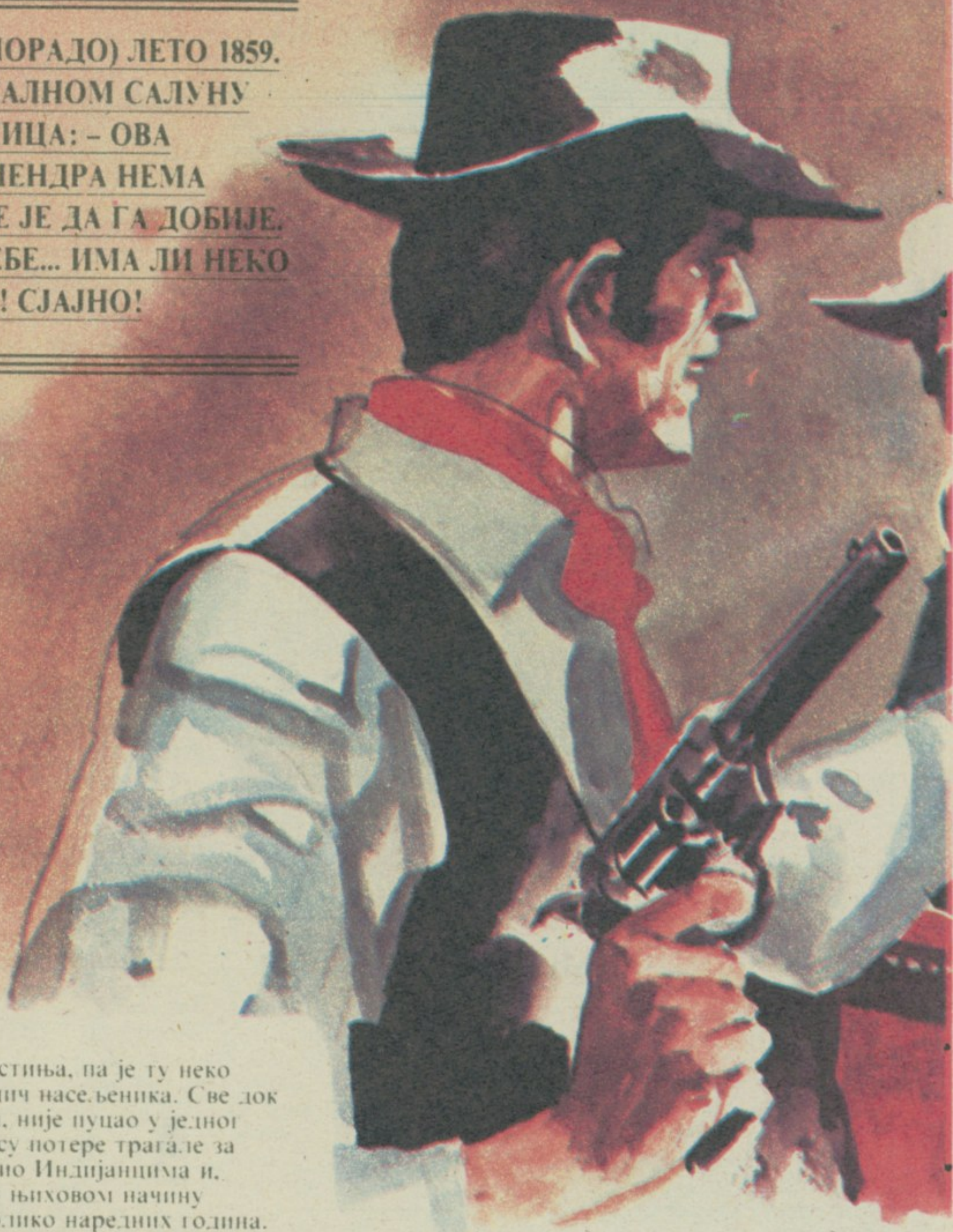
Цек Слејд упаде у салун пун људи, прогута се до шанка, извади један од својих тешких „фронтјера“ и положи га испред зранутог бармена. Настаде тајац.

– Ова смрдљива селендра нема шерифа!

– подвикну Цек. – Време је да га добије...

Предлажем Цека Слејда за шерифа! Има ли неко да је против? Нема! Сјајно!

У општем муку извади из џепа некакву шерифску звезду, прикачи је себи на прстук,



ЖИВНОМ ИЗБИЈА



па вративши „колт“ у футролу, мирно изађе на улицу. У једном скоку нашао се на леђима свог дората који полете у прерију. После два дана вратио се са тројицом везаних бандита. Увео их је у салун и на сличан начин предложио и изабрао самог себе и за тужиоца, и за судију и за пороту. Затим је сву тројицу огласио кривим и осудио их на смрт вешањем. Нико од присутних није се усудио да заузме. Чак ни Стари Цулс коме су тројица несрећника стално упућивала значајне погледе. Одмах затим Џек их је, онако везане, извео на улицу и једног по једног обесио на најближе дрво. Мада је све то било ужасно, становници Цулсберга па и остали у долини Свитвотера у себи су одобравали Слејдове поступке. Тиранија Старог Цулса давно им је дозлогрдила. Али те зиме се више ништа није догађало, изузев што је Џек из Форт-Кернија довео своју жену Вириџију Дејл, по опису хроничара „најшармантнију жену Дивљег запада“. Џек је у њу био заљубљен као тетреб, а при томе се понашао као најуглађенији центлмен са Источне обале.

Кад је грануло пролеће 1860, Слејд закључи да је време да започне отворено против Старог Цулса. Сачекао га је једног јутра пред својим „офисом“ и са прикаченом звездом, а рукама спремно спуштеним до кундака својих „фронтјера“, рекао: — Цулсе Бени, можете да бирате: или ћете мојој компанији платити све што сте од ње покрали последње три године, или ћете одмах изветрити одавде да би вас обесили на неком другом месту!

Тринаест куршума

Уместо да на овако отворену увреду одговори као прави човек, лукави насилник му узврати имитирајући исти тон: — Слејде, ви сте млада и дрчна будала. Зар не видите да овде нико није спреман да изврши самоубиство сведочећи против Старог Цулса? А ви сте сувише зелени да ми наредите да одем одавде. Све што можете, то је да допустите да вас убију! Џек је кинтео од беса, али се ипак савладао и пустио Старог Цулса да му окрене леђа и мирно продужи својим путем. Но, како је време пролазило без „догађаја“, Џек се такође опустио и све више искрено примао знаке наклоности које су мештани показивали не само према њему, шерифу-самозванцу, него и према његовој госпођи. То га умало није стајало главе. Кад се једног дана без оружја појавио насред већ давно умреног Цулсберга, Стари Цулс без опомене отворио ватру на њега. Покођен,

Џек Слејд паде с коња, а Стари Цулс мирно испали у њега и преостале метке из „колта“ па онда испод седла извуче ловачку пушку и, за сваки случај, из обе цеви сасу у већ полумртвог шерифа прегришт сачме. Ужаснути пролазници дограбише Слејда и унесе у једну трговину па га положише на тезу. За њима уђе Стари Цулс и пуцајући од смеха добаци:

— Сместите га у сандук што пре, јер је већ почео да смрди! Џек је још био при себи. Подиже се на лакат и процеди:

— Цуке, нећу умрети пре него што ти одерем кожу!

У том тренутку у насеље стиге дилижанса у којој је био шеф Трансконтиненталне Фикин. Охрабрен и Слејдови пријатељи дограбише Старог Цулса, везаше му руке на леђа, па га обесише на балкон изнад трговине где је лежао савртник. Али, чим је Стари Цулс почео да крља, спустише га на земљу, испопиваше водом да се прибере, па га опет подигоше на вешала.

— Немојте, људи — повикао је Бен Фикин. Ако га убијете, Џек Слејд вам то никад неће опростити!

То је Старом Цулсу спасло живот, мада нико није веровао да ће Слејд преживети. Али није му било суђено да умре. Војни хирург из Форт-Ларамии извадио му је из тела равно тринаест куршума и драмдија. Кад је после неколико месеци опет могао да уздасе, већ је знао да се Стари Цулс изгубио ка истоку, према Роки Бриџу, где су се скривали многи бандити који су код њега служили у Цулсбергу.

Џек је очистио своје тенке „фронтјере“, подмазао их, напунио и, пољубивши своју Вириџију, кренуо да наплати дуг. Али ни Стари Цулс није био лакомилен: на многим местима испред свог уточишта стално је држао заседе. Џек Слејд је упао у једну и, још неопорављен, био је убрзо савладан и везан. Плаћеници Старог Цулса су баш намеравају да га обесе у једној колиби, кад се изненада појавила верна Слејдова супруга. Испуњена злом сузњом пратила је кришом, и на пристојном растојању, мужа. Уплакана, преклињала је бандите да јој дозволе да се насамом опрости с мужем пре него што га обесе. Очистио је њеном лепотом која их је поистетила да према „колеку части“ морају с поштовањем да се опходе према женама, бандити јој дозволише. А Вириџија, чим се нашао с Џеком у колиби, задиге сукњу и са својих белара одвеза два нова „колта“. Минут-два касније пред колибом су лежала два мртва и један тешко рањен бандит, а Слејдови су галопом журили кроз прерију...

Неколико дана касније на фарми Ченсе, на ивици Роки Бриџа, Џек Слејд је, с неколико пријатеља из Цулсберга, савладао плаћенике Старог Цулса.

Онла је свој душманина везао за стуб у коралу и оставио га тако целу ноћ да размисли о освети која ће бити грозна. Прича се да је ујутро изашао из куће с чашом вискија у руци, наздравно Цулсу и онако му метак у једно колено. После један сат, поново је испио виски и другим метком разнео друго Цулсово колено. Предвече, већ потпуно пијан, Џек Слејд је пришао Старом Цулсу и испалио последњи метак — у главу.

Д. Брандон

Илустровао Брана Јовановић

ХИТ

ХИТ

ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ ХИТ

НЕПОЗНАТО

„БИ ФИФТИТУЗ“ („B-52'S“)

је радила као спремачица у једном бару у енглеском граду Њукастлу.

Њихови први наступи били су на локалним журевима. Већина концерата из те фазе била је на унапред припремљеним тракама, а „уживо“ су ишли само вокали и удараљке.

Први комерцијални наступ пред публиком имали су у „Макс Канзас Сити Клубу“ у Њујорку. Добили су 17 долара, а пут до Њујорка их је коштао 50.

Чланови групе су, пре него што су постали професионални музичари, радили различите послове у Атини. Кејт и Рики су носили кофере на аутобуској станици, иначе власништву Кејтиних родитеља; Синди је била конобарица у једном експрес-ресторану; Фред је био каубој и конобар у вегетаријанском ресторану (као каубој зарађивао је новац бацајући ласо на локалним такмичењима); Кејт је била рекламни модел у локалним новинама, а радила је и као контролор производње глинених толубова.

но време су били најтраженија група без уговора. За њих су се занимали и људи од имена и угледа, па су Брајен Ино (Brian Eno) и Френк Запа (Frank Zappa) били међу онима који су желели да буду продуценти њиховог првог албума. На крају, победиле су две куће: „WEA“ је откупила права за дистрибуцију њихових плоча у САД, а „Ајленд“ за остатак света. Крис Блеквел из компаније „Ајленд“ био је продуцент њиховог деби албума.

Чини се да су људи у Атини постали срећни када су се преселили у Њујорк. „Већина нас је мрзела“, каже Рики, „чинило им се да ми нарушавамо њихов провинцијски мир што је, иначе, и било тачно“. „Гађали су ме циглама“, каже Кејт, „а када бисмо изашли на подијум у дискотеци да играмо, сви остали би, као по команди, отишли. Била је то нека врста психолошког бојкота“.

У Њујорку су се пробае у прво време одржавале у бившој жртвачници.

Ни њихови нови суседи нису их примили много боље него људи из Атине. На јавном скупу једна куvariца је рекла да је „Хоменни сигурно био под утицајем наше свирке када је забранио рок музику“.

☆☆☆

Обе девојке из групе имају велике колекције од по тридесетак перика које нарочито за њих креира Ла Верн, фризер-уметник из Атине (у Цоринји, наравно).

Одећа коју чланови групе носе, јавно и приватно, купљена је углавном у продавницама половне робе. Њихов обожаваца Тами Стив из Њујорка повремено им шаље кутије пуне половне гардеробе коју нико други не жели.

Менаџер им је Гари Кирфирст (Gary Kirfirst) који је и менаџер групе „Токинг Хелс“.

Рики је свирао гитару на соло албуму бившег вође групе „Телевижн“, Тома Верлена који се зове „Време снова“ („Dreamtime“).

До сада су објавили само четири албума: „Д би фифтитуз“ („The B-52's“) – 1979. године, „Дивља планета“ („Wild Planet“) – 1980; „Месопотамија“ – 1982. и „Уеми“ („Whammy“) – 1983. Већина песама са прва два албума објављена је у ремиксованим верзијама на албуму „Party Mix“ – 1981. године.

Фред Шнајдер је 1984. године објавио соло албум „Фред Шнајдер и играчко друштво“ („Fred Schneider And The Shake Society“).

Управо када је 13. октобра 1985. године требало да уђу у студио и почну да снимају своју пету плочу, Рики Вилсон је умро од рака лимфних жлезда. Сулбина групе је многоме неизвесна, мада људи из њихове диско куће тврде да су они и даље на окупу.

Песма „Рок јастог“ показала се као добра врста терапије за укључивање у нормалан живот ментално заостале и неча деце. Пустили су им ову песму и она су уз њу играли. То је по мишљењу лекара добар почетак за схватање света који ту децу, а и нас, окружује.

**ПОЈАВИЛИ СУ СЕ НА СВЕТСКОЈ
РОК СЦЕНИ 1979. ГОДИНЕ И
ДОНЕЛИ СВЕЖИНУ И
ОРИГИНАЛНОСТ КАО МАЛО КОЈА
ГРУПА ДО ТАДА. ОДНЕДАВНО СУ
НЕАКТИВНИ, АЛИ ЈЕ ЊИХОВ
УТИЦАЈ И ДАЉЕ ВЕЛИКИ**

Ова петочлана група из Атине (Athens) у америчкој држави Цоринји, није, како се то обично мисли, добила име по чувеном бомбардеру америчке авијације, већ по јужњачком жаргонском изразу за велике перике које су носиле чланице групе на почетку каријере. Почели су у саставу: Фред Шнајдер III (Fred

Оригинална верзија песме „Рок јастог“ („Rock Lobster“) снимљена је за дан и по, заједно са песмом „52 девојке“. Студио су платили позајмљеним новцем. Захваљујући том снимку, који је постао култ хит, почела је велика битка дискографских кућа око групе. Јед-

ИЗЈАВА

Schneider III) – певач, свирач на клавиру – играчки и воки-токију; Кејт Пирсон (Kate Pierson) – гитара, клавијатуре и удараљке; Кејт Страјкленд (Keith Strickland) – бубњеви; и брат и сестра Вилсон (Wilson), Рики (Ricky) – гитара и Синди (Cindy) – певачица.

Пре него што се придружила групи, Кејт Пирсон је путовала по Европи и шест месеци



НЕДЕЉЕ

„Слабо познајем географију, али мислим да нема тог места на свету на које би могли да стану сви они који воле да играју уз моје песме. Не знам само колика је та Сахара?“

Принсес

**ПРОВЕРИТЕ
СВОЈЕ ЗНАЊЕ**

О...

„РИБЉОЈ ЧОРБИ“

- Географија:** У ком граду је рођен Бора Ђорђевић?
а) Нови Пазар
б) Чачак
в) Краљево
- Текстови песама:** Из које су песме наведени стихови?

Туризам кроз векове

Најобичнији и најмање оправдан, али и најпоузданији доказ да је туриста посетио неко место је његов потпис. Трагови те врсте, остали иза посетилаца пирамида у Гизи или Абу Сиру, могу да послуже за почетак приче о туризму – у Египту, 1500 година пре наше ере. Први туристи су, дакле, били Египћани, иако су њихова путовања најчешће имала религиозно-патриотска обележја и сврставају се у такозвани ходочасни туризам.

Да је Египат, баш као и данас, био омиљена мета туриста, сведоче Херодотови записи у којима стоји и то да су многи Грци одлазили у Египат – да би трговали, ратовали или, једноставно, посетили ту земљу. Ово последње важи и за њега. Био је богат и могао је да путује куда хоће. Зато није само „отац историје“, већ и први прави путописац.

У његово време, око 500. године старе ере, уз војнике, трговце и државне службенике, другим речима уз путнике по задатку, појављују се и они који путују из чистог задовољства. На располагању су им трговачки бродови који, ако их не ометају ветрови и пирати, редовно плове између лука у источном Средоземљу. Ту су и путеви – за везу између највећих градова, а крај њих ознаке за места где су путници могли да се одморе и окрепе. (Већ се појавио точак са паоцима а за вучу се користе коњи, магарци и муле.)

Осуђени на чување

Почети онога што данас називамо масовни туризам везују се за Грчку. Велике групе људи путовале су из једног места у друго нарочито у време олимпијских игара или верских свечаности. Окупљали су се, на пример, у светилиштима као што је Ескулапов храм у Епидауру. Место је познато и по извориштима минералне воде, па су се људи ту лечили, одмарали, забављали и дивили уметничким делима. Ту је већ био отворен музеј скулптура и изграђен амфитеатар са 17 хиљада седишта, чак и данас најчувенији у свету.

Било је и оних који су одлазили у Атину само да би видели Партенон. Ако су, при том, изнајмили собу за преноћиште, морали су сами да брину о храни, што и није било тешко, јер су се, нарочито у лукама, крчме тискале једна уз другу. Добростојећни су путовали организовано и углавном приватно одседали.

У сваком граду постојала је ондашња мењачница где је банкар примао и вредновао новац из различитих земаља. Рачуне су му кварице само банде које су пресретале и плаћкале путнике без одговарајуће пратње.

Прва два века нове ере донели су олакшање свима који су морали или хтели да путују. Пирати су били под контролом, путеви добри и добро чувани. Мењачнице нису ни биле потребне јер се римски новац свуда користио. Довољно је било да се зна латински или грчки да би се пропутавао читав ондашњи свет. Север-

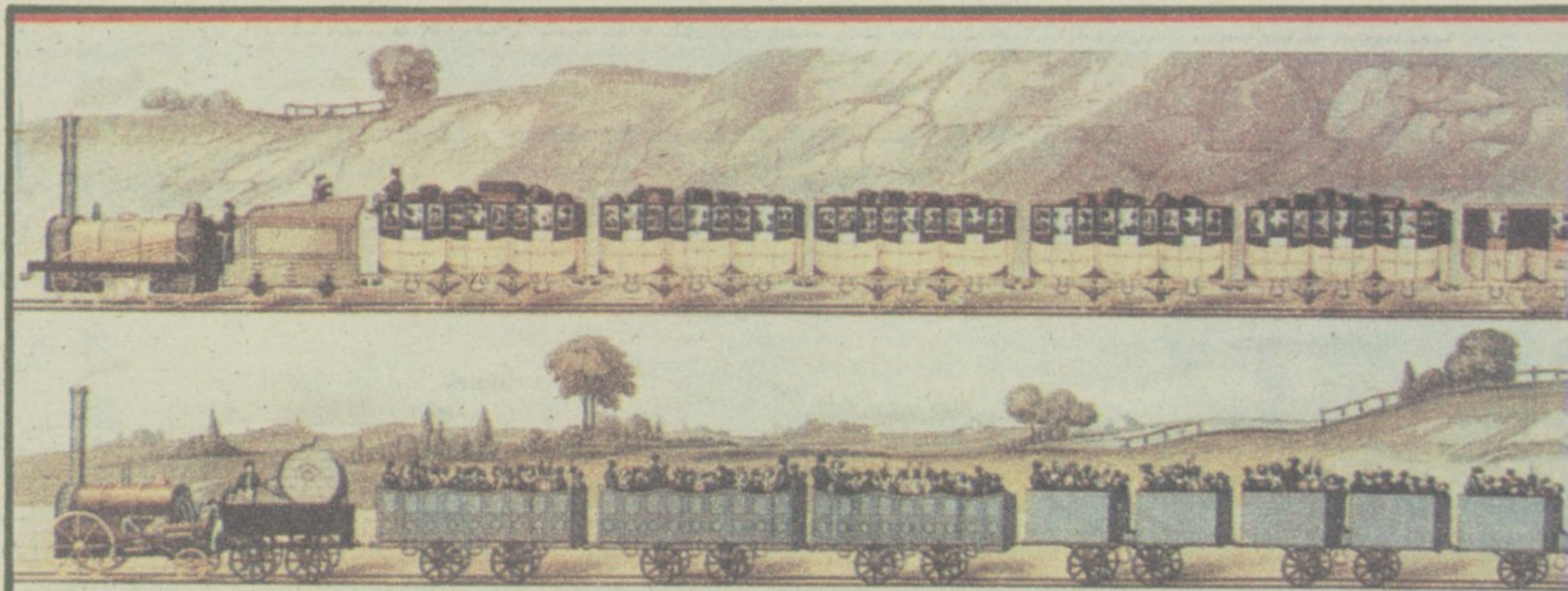
И ПРЕ
2500 ГОДИНА
УДОБНИЈЕ СУ
ПУТОВАЛИ ОНИ
С ДУБОКИМ
ЦЕПОМ, А ЗА
СВЕ ЈЕ ВАЖИЛО
ИСТО ПРАВИЛО:
ПРЕ ОДЛАСКА
НАПИШИ
ТЕСТАМЕНТ

ИДЕМ НА КРАЈ СВЕТА

на траница „туристичке зоне“, за овај наш део света била је Шкотска. На запад се ишло до Канар-

ских острва а на исток – све до Индонезије. Занзибар је био јужна граница.

У то време нико не путује да би уживао у неком пејзажу или панорами. Пажњу привлаче дела



Енглески возови из 19. века: вагони I, II и III класе



Американци
крстаре
Јадраном.
Дело
непознатог
уметника

ИЗЛЕТ 1841.

Прву туристичку агенцију основао је још 1841. Енглез по имену Томас Кук. Почетак његовог пионирског рада и касније веома успешног пословања, означио је излет возом, за групу студената из Лестера који су се прошетали до једног места удаљеног само 18 километара. Раздаљина мала а догађај револуционаран. Баш као и прво путовање бродом око света, у организацији његовог сина Цона. Године 1926. Кук је запошљавао више од 6.000 службеника.

НИШТА МИ НЕ СМЕТА!

човечијих руку, нарочито она која подсећају на прошлост. Највише их се налази по храмовима, тако да је обилазак светилишта истовремено ходочашће и посета музеју. Причало се како у неким грачким храмовима могу да се виде и разне необичности, од словенских кљова до чељусти кита. Ахилово копље и сандала лепе Јелене. А у Риму су заиста чували Цезаров мач и једног балсамованог крокодила!

Туристе посебно привлаче самотниши из пустиње у долини Нила. Хоће да упознају монашки живот и својим очима виде како у Сирији покајници чекају смрт чуећи на високим каменим стубовима. Такође, без имало устручавања ремете мир испосника широм света... Најрадије путују морем, иако бродови превозе углавном робу.

Онај ко се спремно за пут мора

прво да се јави капетану брода а затим... да чека... Чека да ветар буде повољан или да више силе одговоре на ритуалне жртве да у ваздуху и околини нема никаквих наговештаја зле судбине – да су морнари расположени за пловидбу... У пртљагу има све што му је потребно за припремање obroka и за спавање, јер на броду таквих погодности нема. Путовање је најчешће авантура која се памти по бурама, скретањима с пута, заустављањима и бесконачном стајању у месту.

Звуци из камена

Путовање копној је нешто мало срећеније, иако су римски путеви веома добри. Коњи су скупи и не пружају већу удобност од кола која су још крајње несавршена. Карј путева ипак стоје ознаке са именима и бојеним симболима могућности које се нуде. Да-

нашњи састављачи водича за путнике нису измислили ништа ново.

Из тог времена (180. године наше ере) веома се памти дело хеленског путописца Пausаније, одакле вам преносимо причу о „статуи која говори“. Грци су, напиме, веровали да је циновска камена фигура фараона Аменофиса III који је живео 15 векова раније, у ствари приказ Мемнона, митског краља Етиопије којег је, још као младића, убио Ахил. Вероватно после неког земљотреса, велика статуа се напола распадала. Део који је остао читав почео је, јутром, да емитује тонове сличне звуку неког жичаног инструмента. Брзо се проносило веровање да је то (вероватно производ ширења материјала на топлоти) у ствари глас Мемнона који разговара са својом мајком Аурором. Годинама су се људи

масовно окупљали на овом месту да би чули тајанствени глас, све док император Септимије Север није наредио да се порушени делови саставе. Тада је статуа престала да „говори“.

Пausанија је, кажу, био осредњи писац и мислилац, али је бележио сваки детаљ и оправдано се сматра утемељивачем историје туризма. Он је прави претходник озбиљног, вредног и тачног Карла Бедекера, творца савременог туристичког водича.

Кочијаш као водич

Интересовање за туризам, који није имао искључиво религиозно обележје, почиње средином осмог века, док у 11. веку круже „водичи“ који препоручују посете паганским споменицима Рима. Путовања су тешка јер су друмови у трајничком стању а превозна средства још нису усавршена.

Посета Италији све чешће се сматра обавезним делом културног образовања. Пажњу привлаче не само остаци прошлости, већ уметност ренесансе у процвату. У међувремену се обнављају путеви и на њима се појављују кочије које, на добро чуваним линијама, држе приватници.

У 18. и 19. веку свака држава настоји да организује саобраћај и комплетну услугу на путу. Кочијаш добија обавезу да се, за одређену надокнаду, брине о обезбеђењу хране и преноћишта, постојине, осветљења, па чак и грејања ако је то неопходно.

Почетком 19. века појављује се железница и бродови на парни погон чиме почиње ера колективног превоза. А то значи да се повећава и туристички промет.

Негде у исто време (1826) Енглези крећу према Индији и после 130 дана пловидбе стижу у Калкуту. Седам година касније воденим путем повезују Европу и Америку. Из Ливерпула, на пут око света, бродом „Океан“ долази прва група путника, очигледно инспирисана делима Жила Верна.

Године 1872. заслугом Џорџа Пулмана, у железнички саобраћај уведена су спаваћа кола, а 11 година касније и вагон-ресторан.

Пред крај века – још једна револуција. Појављује се бицикл, идеално средство за самосталне туристичке подухвате, слободу кретања и независност од средстава за организовани превоз.

Железница је крива што су путеви поново у јадном стању, али ће убрзо, тачније пре сто година, њима почети да се крећу аутомобили и брига за њихово одржавање и изградњу постаће стална обавеза.

Чим се усталило радно време и кад је прихваћен недељни одмор (у првим годинама овог века) одлазак у природу постаје мода. Развој моторизације шири границе и пружа нове могућности. Викенд је данас готово обавеза.

Најзад, седамдесетих година, млади почињу да лансирају такозвани херојски туризам из првих дана – кад се пре поласка на пут обавезно писао тестамент.

Диего Варагин



ЈЕДАН ЕНГЛЕСКИ ЦЕНТЛМЕН НИЈЕ СМЕО ДА ДОЗВОЛИ ДА У ЊЕГОВОМ ДОМУ ВЛАДА НЕРЕД

Кад ју је Реџиналд Арчер први пут видео, била је савршено једноставна и изгледала је овако:

Мрља као свака друга. Црна и помало неправилна. Све у свему обична, без икаквих претензија.

Раширила се на блештаво белом столњаку, недалеко од сребрног сталка за јаја.

Реџиналд Арчер се намрштио. У својој четрдесет и трећој години био је заклет нежења поносан на своје беспрекорно вођено домаћинство. Таква ствар као што је црна флека на белом столњаку изазвала је у њему крајње незадовољство. Позвонио је домару Фоксу.

Слуга је ушао и кад је угледао нагмурено господарево лице бојажљиво му се приближио. Накашљао се, лако се поклонио и, пратећи танак какипрет господара, угледао мрљу.

– Шта ово ради овде? – изустнио је Арчер.

Фокс је морао да призна да нема благу представу о пореклу и циљевима мрље, али је гарантовао да ће је одмах и заувек уништити.

Арчер је устао, оставивши до пола поједено јаје, и изашао из трпезарије.

Сваког јутра Реџиналд Арчер имао је обичај да се осами у свом кабинету где се занимао приспелом поштом и текућим пословима. Радио је то, као уосталом и све друго, крајње савесно. Сео је за прекрасни писаћи сто од ружиног дрвета и пружио руку према гомили уредно сложених писама кад је на зеленој чоји стола угледао:

Побледео је и поново позвао мајордома. Више него тачни Фокс појавио се са закашњењем а његово лице јасно је показивало збуњеност.

Г. ВИЛСОН

МРЉА

– Она флека, господине... – почео је Фокс, али га је Арчер прекинуо.

– Шта је ово? – показао је према увредљивој појави.

Фокс је беспомоћно зурio у сто:

– Не знам, господине – признао је.

– Никад нисам видео ништа слично.

– Ни ја такође – свечано је изјавио Арчер – а ни убудуће не желим да видим.

Фокс је пажљиво извукао чоју из кожных углова у које је била заденута и почео уредно да је слаже. Тек тада је Арчер обратио пажњу на чудан израз лица старог слуге и сетио се Фоксове незавршене реченице.

– Шта сте желели да ми саопштите? – упитао је.

Мајордом се загледао у њега и после колебања које је потрајало читав минут, изговорио:

– Она флека, господине... на столњаку... кад сам хтео да је погледам пошто сте ви изашли из собе... ја не разумем како се то могло догодити али она је – нестала!

– Нестала? – поновио је Арчер.

Мајордом је бацио поглед на чоју коју је држао у руци и укочио се забезекнут.

– И ова исто тако, господине! – једва је изговорио и показао савршено чисту чоју.

Схвативши да се дешава нешто чудно, Арчер се замишљено загледао испред себе.

– Погледајте, Фоксе, – зачуо се његов неприродно миран глас. – Овде, на зид.

Тамо, на тапетима, тачно изнад слике која је приказивала брод у олуји, налазила се:

Арчер се придигао, па су обојица прешла преко собе.

– Шта то може да буде, господине? – запитав је Фокс.

– Појма немам – одговорио је Арчер.

Окренуо се и тама зауставио да нешто каже кад је приметно како га мајордом гледа. Брзо је вратио поглед на зид, али касно. Мрља је нестала.

– Мора се стално гледати... – промрмљао је Арчер и гласно додао: –

– Тражите је, Фоксе, тражите. А кад је угледате, ни секунду не скидајте поглед с ње.

После кратке истраге Фокс је узвикнуо:

– Ево је, господине! На дасци од прозора. – Арчер је пожурно до њега и угледао:

– Не испуштајте је из вида – зашиптао је.

Арчер је грозничаво размишљао. Ма шта да је ова мрља, с њом треба завршити, и то што брже. Не може дозволити да у његовој кући влада овакав неред!

Али, како се спасти флеке? Морало се признати да у њој постоји нешто... натприродно. Ко би могао да изађе крај с њом?

Арчер се толико узбудио да је гурнуо руке у џепове.

Одједном му је синула мисао. Гари Мандифер. Сер Гари Мандифер! Наравно! Познавао је сер Гарија још из школе а и сада се њих двојица често срећу јер су у истом клубу. Гари је почео с писањем, постао популаран, а онда је кренуо да се бави спиритизмом и постао ауторитет број један у овој области. Да, сер Гари, он је прави човек.

Арчер је одлучно пришао телефону и окренуо број. После уобичајеног поздрава Арчер му је детаљно испричао јутрошње догађаје. Не би ли сер Гари могао да дође? И то брзо... Добивши потврдан одговор Арчер је захвално топло, онолико колико је он то био у стању, и с олакшањем одахнуо. Само што је окачио слушалицу, зачуо се Фоксов очајнички вапај. Стари управитељ немоћно је ширио руке:

– Само што сам трепнуо, господине – изговорио је дрхтавим гласом. – Само трепнуо!

Али, то је било доста. За тај делић секунде мрља је нестала са прозорске даске.

Луксузна црна кола зауставила су се пред Арчеровом кућом и Мандифер, који је изашао из кола, с дивљењем је посматрао прекрасно здање из времена краља Џорџа. Не журећи се сер Гари се попео степеништем и тама је пружио руку да удари алком, кад су се врата широко отворила и из куће је искочио стари Фокс унезвереног погледа.

– Тако се радујем што сте дошли – изговорио је жалосно. – Ми просто не знамо више шта да радимо, господине. На њу се уопште не може пазити!

– Смитите се, Фоксе, смирите – одговорио је сер Гари и сигурно, као клипер под пуним једрима, упловио у хол. – Није ваљда све тако страшно.

– Јесте, јесте – кукао је Фокс ситно корачајући за Мандифером. – Она се не може задржати, господине. И сваки пут кад се појави већа је, сер.

– У кабинету? – упитао је Гари отварајући врата.

Укочио се у месту и само су његове широко отворене очи показивале колико је запањен. Јер, слика која му се указала збуњила је чак и њега, искусног човека који је навикао на свакојаке призоје.

Замислите висеког мршавог британског центлмена, одевеног по свим прописима, како пузи на коленима у углу собе с очима избуљеним у правцу зида на коме је некаква мрља.

– Занимљиво – узвикнуо је сер Гари Мандифер.

– Драго ми је што сте дошли, сер Гари – пригушено је изговорио Арчер, не мењајући позу. – Извините што вас нисам дочекао. Схватите, дозвољено је да макар за секунду одвојим поглед или чак само да трепнем, па да... До врага!

Мрља је у том часу нестала са зида. Арчер је очајнички покрио лице рукама и сео на под.

– Немојте ми, Фоксе, причати где је она сада – зајечао је. – Не желим да знам, не желим више да чујем за њу.

Фокс није ништа одговорио, само је дрхтавом руком кинуо сер Гарија по леђима и показао му на тепих. Тамо се усред среде скупог тепиха налазила:

– Мотрите на њу добро, стари. Гледајте да је не испустите – шапнуо је сер Гари на уво Фоксу, а затим се обратио Арчеру: – Занимљива стварчица, а?

Арчер је раширио прсте и кроз отвор мрачно погледао говорника. Затим је полако спустио руке и устао. Кад је очистио панталоне од прашине и поправно кравату, рекао је:

– Опростите, сер Гари. Бојим се да ме је све ово мало потресло.

– Свакога би то узбуђило – зачуо се Гаријев бас док је умирујући тапшао Арчера по леђима. – Чак и мени који сам свашта видео није баш пријатно.

И у замковима који су вртели од духова, и у долинама обраслим времем из којих се чуло нељудско стењање, увек је сер Гари имао посла с уплашеним људима, па је разрадио читав систем охрабривања који му се и овог пута нашао при руци.

- И тако кажете да је у почетку била мала? - пословно је упитао сер Гари.

- Тако, као пени.

- И, како се увећавала?

- Из ње су излазили пипши, растли, појављивали се нови и уопште цела та проклета ствар набубрила је као балон.

Сва тројица су помно и с неверицом посматрала мрљу која је сада у пречнику имала метар.

- Обратите пажњу - зачуо се глас сер Гарија. - Текстура тепиха не види се испод мрље, према томе то није мастило нити било која материја која боји, ова има своју независну површину.

Сагнуо се показујући неочекивану грациозност с обзиром на своју фигуру, извукао из џепа оловку и забо је у мрљу. Четвртина оловке је заронила у црну масу. Мандифер је пробао на другом месту - тамо је дебљина износила више од 20 центиметара.

- Видите - изјавио је сер Гари устајући. - Њена дебљина вара. Чини ми се да пред собом имамо биљку која нам је стигла из неког другог система мерења. Она прва мрља била је вероватно семе.

Арчер се правио да разуме.

- Али, зашто се овде појавила?

Сер Гари је и на ово питање имао спреман одговор, али га ми никад нећемо сазнати јер их је у тај час прекинуо Фокс:

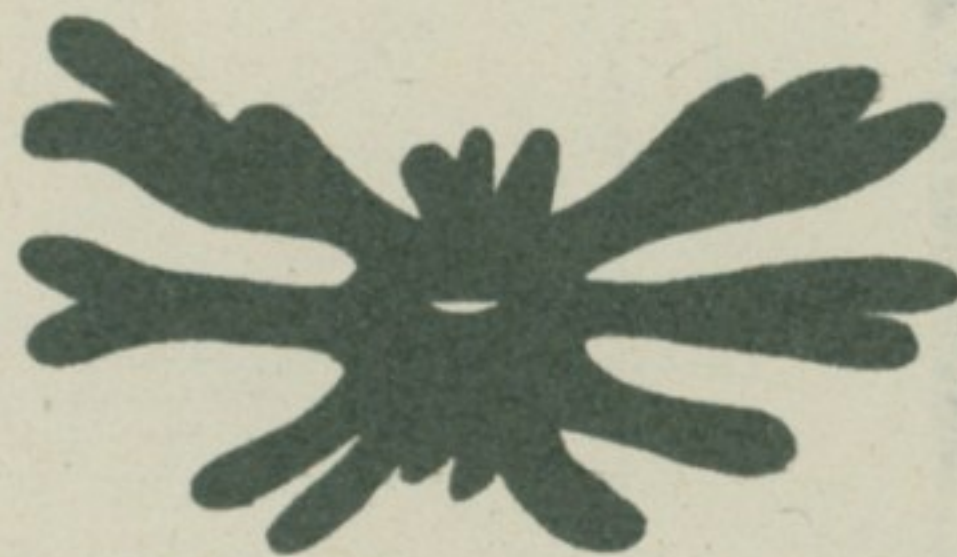
- Опет је ишчезла! - вриснуо је.

И заиста, испод ногу тројице центимена протичао се савршено чист тепих.

- Можда се вратила у трпезарију - претпоставио је сер Гари. Међутим, истрага у овој просторији прошла је без резултата.

- У ствари, нема разлога да се она ограничи на ове две собе - замишљено је изговорио сер Гари. - Или на ову кућу.

Фокс који је стајао најближе вратима која воде у хол наједном се заљуљао и пустио пригушен крик. Господа су се окренула. Тамо се прилепљена на зид налазила:



- Е, ово је превише - чуо се дрхтав Арчеров глас. - Треба нешто урадити што брже, иначе ће ме ова проклета ствар напросто избаци из рођене куће!

- Не скидајте ока с ње, Фоксе, - наредио је сер Гари. - Ни по коју цену! - А онда се обратио Арчеру: - Она је савршено материјална, то сам доказао, и може се уништити. Немате ли неки оштар предмет.

- Имам малајски бодеж - одговорио је хитро Арчер.

- Дајте ми га.

Арчер је истрчао из собе, узбуђено

стежући песнице. После паузе која се одужила, разлегао се његов глас:

- Не могу да га скинем!

- Помоћи ћу вам - одазвао се сер Гари и окренуо према Фоксу који је стражарио у пози пса трагача кад спази дивљач: - Држите се по сваку цену!

Двосекли малајски бодеж, који је Арчеров деда донео у Енглеску, био је причвршћен за зид сложеним системом изумијане жице тако да им је требало добра два минута да га ослободе. Кад су задувани дотрчали у хол, застали су као громом погођени...

Од мрље ни трага, али оно што је било много ужасније, нестало је и мајордом! Арчер и сер Гари измењали су изbezумљене погледе и почели наизменично да дозивају управитеља. Без успеха.

- Шта ово значи, сер Гари? - прошаптао је Арчер. - Боже драги, шта се овде десило?!

Сер Гари Мандифер није одговорио. Грчевито је стекао бодеж, очи су му севале. Арчер је с ужасом приметио да се његов пријатељ тресе. С великим напором Гари се коначно прибрао:

- Морамо је наћи, Арчеру, - изустно је испривши се. - Морамо је наћи и уништити. Ако је поново упустимо, више нам се таква могућност неће пружити.

Један за другим, напред је ишао сер Гари, обилили су први спрат, собу по собу, али ништа нису нашли. На другом спрату исто.

- А шта ако се вратила тамо одакле је дошла - упитао је Арчер гласом који се тресао од ужаса.

- Тешко да ће то бити - уследио је мрачан одговор. - Бојим се да се дошљаку допао наш свет...

- Али, шта је он?! - повикао је Арчер.

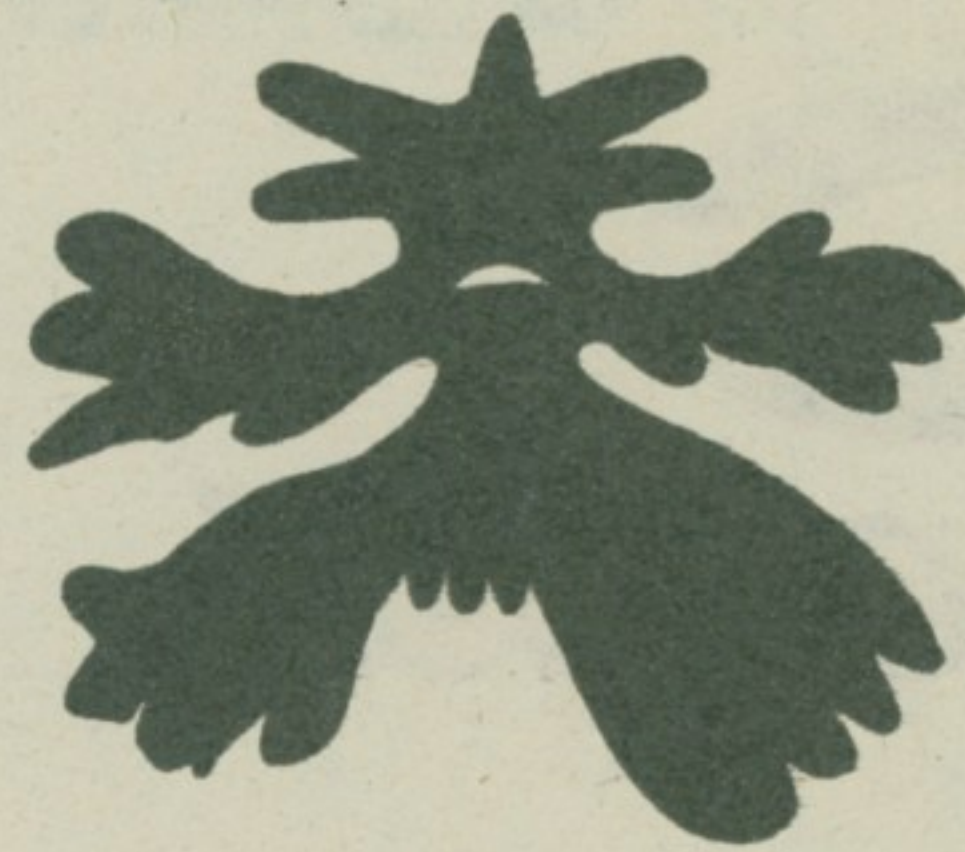
- Рекао сам вам већ - биљка - одговорио је сер Гари отварајући врата просторије на трећем спрату. - Нарочита биљка.

Прошли су и трећи спрат и почели да се пењу уским степеницама које су водиле на таван. Арчер је једва дизао ноге држећи се слабир рукама за лакирани гелендер.

- И храни се месом? - шапнуо је. - Је ли тако, сер Гари?

Сер Гари Мандифер се зауставио пред малим вратима и окренуо према пријатељу.

- Тачно тако, Арчеру, - одговорио је док су се врата иза његових леђа полако одшкринула. - Она је месождер...



УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ФУД- БАЛЕР "ПАР- ТИЗА- НА"	ДРВО СА МИРИС- НИМ ЦВЕТОВИМА	ЛЕК У ПРИБО- РУ ЗА ЛИЧНУ ДЕКОН- ТАМИН	ОСОБИ- НА ОНО- ГА ШТО ТРЕПЕ- РИ	ИМЕ ИЗ МИФА ЗА СИНД ПРАВИТИ НИСКУ	ЗНАК ЗА СУМПОР	ЗНАК ЗА ЦИРКВЕ- НИ ЗА- КОН
ЗЛАТНИ НОВАЦ, ЦЕ- КИН	З	Л	А	И	Н	Н	К
ИЗЛОГ ЗА ИЗ- ЛАГАЊЕ РАЗНИХ ПРЕДМЕ- ТА	Б	Н	И	Р	И	Н	А
ВУДАН, ОБАЗ- РИВ	О	Н	Р	Е	З	А	И
НАО- ПАНКЕ	И	А	О	Н	А	К	О
ЈЕДАН СУ- ГЛАС- НИК	К	ЈЕДАН БРОЈ	С	Е	И	"НЕУ- ТРОН"	У
ЕГИ- ПТСКИ БОГ ПОД- НОСТИ И СНА	О	З	Н	Р	И	С	ВЕЛИКА ПЛАВА ТИКВА
ОВИЈЕ РАНО	Б	У	Н	А	"ПЛАТИ- НА"	ВРСТА ЗАНИ- МАЊА	И
ПРВА СЛОВА АЗБУКЕ	А	Б	ФИЛМ ГЛУМИЦА АЛИДА	Б	А	Л	И
МУШКО ИМЕ	Б	А	Г	О	Б	А	И
ВЕЛЕ- ТРО- ВАЦ	А	Р	О	С	И	С	И
ПРВАК ШАМ- ПИОН	А	С	1000КГ. ГА ГРАД АВГА- НИСТА- НА	И	О	И	Г
ПРИПО- ВЕТКА СИМЕ МАТА- ВУГА	"ТЕНИС- КИ КЛУБ"	ПРВИ ПРИМЕ- РАК	И	К	И	И	Р
ЗНАК ЗА ПИ- КО	О	Б	А	Р	Е	И	А
СУ- ЖАЊ	Р	О	О	С	И	С	И
АУТО- ОЗНА- КА ИТАЛИ- ЈЕ	И	ДЕСНА ПРИТО- КА СА- ВЕ ВЕРНА	У	И	А	"СЕКУН- ДА"	С
ПО- ГО- ДАК У ФУД- БАЛУ	П	О	Л	И	А	И	И
ИВАН ДОН- ЧЕ- ВИ	И	Г	ПЛАНИ- НА У БУТАР- СКОЈ	Р	И	Л	А
ОСОБИ- НЕ УО- БРАЗ- ЈЕН	И	А	Р	О	З	И	И
ЖИ- ВАХНО (МУЗ.)	А	Г	И	И	А	И	О
РАД- НИК КОЈИ ВРШИ РАДОВЕ	Л	Г	К	И	Р	Е	Б

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: конгрес, оперета, макадам, правило, Ра, Ито, Оторино, мина, п, и, Атина, семинар, ЛО, гро, Бе, брат, уморити, нерадан, Антиб, А, Талес, Ј, карта, Ел, грн, доломит, ателажа, новинар.

Eskimko



C
CENTRO
proizvod

КОМАНДОСИ СА „ШАРЛА ДЕ ГОЛА“

**НА НАЈВЕЋИМ
СВЕТСКИМ
АЕРОДРОМИМА
ОПАСНЕ ПТИЦЕ
ГРАБЉИВИЦЕ
ПОСЛУШНО
ИЗВРШАВАЈУ СВОЈ
ЗАДАТАК –
РАСТЕРУЈУ ПТИЦЕ
КОЈЕ ОМЕТАЈУ
УЗЛЕТАЊЕ И
СЛЕТАЊЕ АВИОНА**

Тридесет километара северно од Париза, на простору од 3000 хектара, недавно је отворено 14 нових радних места за 14 соколова и 14 њихових дресера. Место се зове Роаси, аеродром је „Шарл де Гол“ и дневно овде узлети и слети 400 авиона. Разлог: током 1984. године само у Француској забележено је 355 судара птица са авионима у лету! При том је у педесет шест случајева дошло до оштећења авиона, најчешће мотора, или поремећаја реда лета, мања или већа закашњења. Занимљиво је да се 66 одсто ових судара догодило на врло малој висини – на мање од двадесет метара изнад тла – баш у оном критичком тренутку кад се авион одлепљује од писте, или се спушта.

Исплати се – не исплати се

Пространа поља око аеродрома свуда у свету неодољиво привлаче птичју армију: врапци, вивци, галебови, чворци, разне чавке, вране и гаврани, голубови, у великим јатима просто преплављују простор око писта. Њихов се број још више повећава у време зимске сеобе, доласком птица са севера, што само увећава „шансу“ за судар метална птица –

перната птица. Зато се последњих двадесетак година на различите начине покушавало доскочити птичјој напасти. Боље заштитени авионски мотори постали су отпорнији на сударе с птицама, постављена су и разна звучна страшила која емитују застрашујуће крике снимљене на траку, околна поља засејавају се тотално неатрактивним културама.

Свим овим мерама Техничка служба за авионски саобраћај у Француској додала је 1983. нов начин борбе против птица. Довела је на аеродром Тулуз-Блањак њихове најљуће непријатеље – птице-грабљивице. Углавном соколове. На крају сезоне утврђено је да је број нежељених сусрета птица – авион (овде су у питању били вивци) смањен за 75 одсто у односу на претходну годину, а цела операција стајала је 260.000 франака. На истом месту 1984/85. изведен је контраексперимент: са истим методама, људством, уређајима, али без соколова. Резултати су били слични, трошкови су пали на 150.000!

На аеродрому „Шарл де Гол“, међутим, сасвим је другачија ситуација јер су његове димензије такве да ту класични методи нису довољни. Писте су, рецимо, удаљене једна од друге по три километра, околу врви не од једне врсте птица као у Тулузу

већ од читаве армије најразличитијих напасника који не реагују исто на звучна страшила, а поврх свега овде је и промет далеко

дромима се најчешће користе јастреб, сиви соко (зову га још и соко-селац) и голубији соколић дугачак свега 30 центиметара.

Што убитацнији

Тешко да иједна грабљивица уједињује у себи брзину са хитрим и неочекиваним покретима као што то чини јастреб, што је утолико необичније кад се узме у обзир да је доста велик, и до 60 центимета-



Опасан хибрид добијен укрштањем женке великог ловачког сокола и женке сивог сокола. Неки сматрају да се овај неумољиви убица може још „усавршити“

већи. Очигледно, сваки је аеродром случај за себе.

Као чистачи на аеро-

ра. Ове птице су, могла би се рећи, прави командоси: на аеродрому се лако пребацију и изводе брзе и тачне акције. У стању су да зачас рашчисте писту пред узлетање авиона – паничан страх обузима све врсте птица чим примете да им се приближавају.

У природи, међутим, јастреб лови у жбуњу или ивицом шуме полећући са неке узвишице. Управо због тога су у Роасију његове могућности ограничене. Велики отворен простор без узвишења не задовољава основне потребе ове врсте тако да се јастребови овде лако уморе гонећи жртву.

Док се читава тактика

јастребовог лова заснива на изненађењу, сиви соко полаже све карте на своју брзину и силину удара. Пикирајући достиже брзину од 250 km/h! Кад креће у лов, он се диже високо у небо тако да њему широко пространство аеродрома веома одговара.

На „Шарлу де Голу“ поред четири сива сокола тестирано је и шест соколова који су резултат укрштања мужјака сивог сокола и женке великог сокола који живи на Исланду, Гренланду, у Финској... У хибриду су спојене добре особине обе врсте и добијена је птица изванредних могућности чврсте грађе. То је одличан летач који достиже велике висине, одлично издржава различите временске прилике итд. итд.

Па ипак, управо овај успео хибрид уплашио је љубитеље птица и њихове истинске заштитнике. Ево и зашто.

Терор познатих мутаната

Утврђено је да су мешанци између сивог и великог ловачког сокола „запослени“ у Роасију доста плодни. Сад претпоставите да један такав соко побегне с аеродрома или га соколар изгуби (што се дешава много чешће него што се мисли) и створи у природној средини нову „врсту“ птица парећи се са обичним сивим соколима, али сада изван човекове контроле и са ко зна каквим последицама по сокола-селца који је ионако већ опасан угрожен. (Број им се од 1970. алармантно смањио, места за гнезђење су им све више угрожена, све је већи број женки стерилних због загађености околине). Какве би шансе да преживи имао обичан сиви соко у оштрој конкуренцији са хибридом?

Можда треба све хибридне соколове стерилизовати – предлажу неки. Али, тешко да се то може остварити кад се зна да се вредност мешанца креће и до 100.000 франака (скоро милијарда старих динара), а нема љубитеља сокола који не би желео да га има. Истина, много је мање оних који то себи могу да приуште. Али, можда неко мало пегаво јаје купљено упола цене на црној берзи која цвета?

В. Милићевећ

О ГРАБЉИВИЦАМА

- У Енглеској већ 800 година, при краљевском дому, постоји чувар сокола.
- Најмањи од свих дневних птица грабљивица је соколић са Филипина, дуг 15 центиметара, тако да личи на ласту.
- Правих сокола има 37 врста и најнастрљивији су од свих птица грабљивица.
- Вид је код орлова, јастребова и сокола најбољи међу свим кичмењацима. Раван је ономе који човек постиже тек уз помоћ догледа.
- Брачна веза код већине грабљивица траје читавог живота.
- Јастреб осичар који насељава скоро целу Евроазију обично полаже јаја у већ готово врнано гнездо.
- Најпознатији орао у Северној Америци је белоглави орао, национални симбол САД (стоји на грбу ове земље и поред протеста Бенџамина Франклина који је предлагао дивљу ћурку).

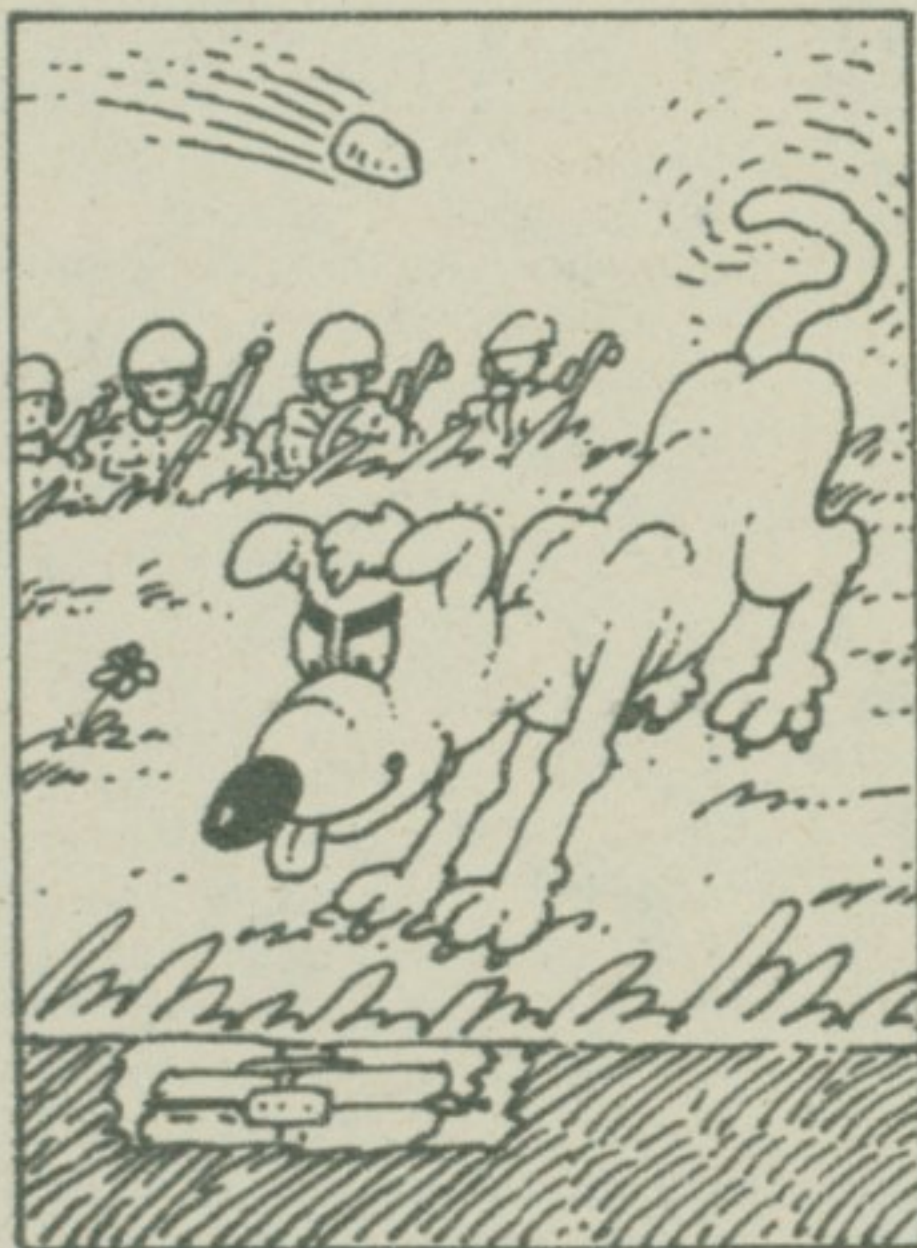


ЊУХ ОТКРИВА МИНЕ

✉ Да ли је тачно да дресирани пси могу да открију не само криминалце и дрогу, него и оружје и нагазне мине?

АНЂЕЛКО ПЕТРИЋ
Дунавска обала 116
21400 Бачка Паланка

Иако пас уз човека живи већ неколико хиљада година, могућности ове интелигентне и верне животиње као да открива тек савремена наука: данас се разне расе паса користе у циркусима, филмовима, медицини, криминологији, војсци. Оно што не могу понекад да открију ни најсложенији инструменти, на пример дрога или скривено оружје, проналазе пси. Забележено је да су савезници још у прошлом рату користили посебно школоване псе за откривање нагазних мина. Највећи подвиг на овим задацима извео је пас Зуша који се „борио“ у саставу совјетских јединица. За 18 дана Зуша је открио 2000 мина које су поставили Немци.



Зуша сигурно није последњи пас који помаже војсци. Зна се да његови сродници и те како „раде“ за разне војне и полицијске службе, али шта и како раде – свака армија и полиција чува као велику тајну.



ЕВО БЕЗ СУЗА СТИХОВИ БАКСУЗА

✉ Последњих неколико месеци на нашим радио-станицама хит је песма „Времена су кокузна, а ти си баксузна“ коју изводи сарајевска група МЕРЛИН. Иако и сама певушим ове стихове, речи у њима нису ми јасне. Зато бих желела да знам шта значи „кокузна“ и „баксузна“.

РАДМИЛА ГАЈИЋ
Ускочка 20
11300 Смедерево

Нова времена донела су овој песми старе речи: и кокуз и баксуз су турцизми. Увео их у свој Рјечник и Вук Стефановић Караџић.

Кокуз је човек без пара, кокузлук време без новаца, кокузан придев од ових именица. Дакле, кокузу није лако, али је баксузу ипак теже. То је несрећан или злосрећан човек или биће које другом доноси несрећу. Због тог се у народу обично каже: „Ако пустиш у кућу оног баксуза, све ће ти наопако поћи“. Од именице баксуз, потичу и речи баксузан (несрећан), баксузлук, баксузник... Постоји у народној песми стих „Мајка ме је баксуза родила...“.

ДА ЛИ ЈЕ ПАНА ХВАТАЛА ПАНИКА?

✉ Често чујем моју маму како каже да је од посла, цена, секирације и сл. „хвата паника“. И ја знам шта је паника, али не знам одакле потиче њено име.

ЗЕХРА МЕХОВИЋ
Вишеградска 54
36300 Нови Пазар

Према старогрчкој митологији, бог пашњака и стоке, пастира и ловаца био је Пан, чудесно створење с јарећим ногама, главом и роговима. Пан је волео музику и игру, свирајући на сиринги – пас-тирској фрули. Међутим, Пан је имао продоран, јарећи глас којим је, уз хистеричан смех, изненађивао људе, задајући им паничан страх. Према Пану је, дакле, и паника добила своје име.



наци овог спектакла су капетан брода, којег је изврсно играо Грегори Пек, и огроман бели кит, којег је „глумила“ 30 тона тешка и 30 метара дугачка грдосија од пластичне масе. Ово чудовиште пливало је и ронило захваљујући даљинском радио-управљачу. Док се овај чувени филм снимао, два оваква пластична кита су уништена, па је снимање окончано тек с трећим.

Међутим, сигурно је да Херман Мелвил није могао ни да претпостави да ће 65 година након његове смрти Моби Дик запливати и филмским екраном. Рођен 1819, Мелвил је у младости био морнар-китоловац и пустилов, а касније царински службеник. Своје доживљаје с узбурканих и тајанствених јужних мора описао је у романима Тајпи, Ому, Моби Дик, Били Бад... Умро је 1891. као седамдесет двогодишњи заборављени писац. Али, после првог светског рата његова дела постају опет занимљива, тако да је већ неколико деценија Мелвил међу најчитанијим писцима не само у Америци, већ у целом свету.

ЖИВО ЧУДОВИШТЕ ОД ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ

✉ Иако је филм „Моби Дик“ приказан на телевизији пре неколико месеци, ја га још нисам заборавио. Недавно сам прочитао и истоимени роман Хермана Мелвила. Волео бих да знам да ли је кит у филму био прави и кад је живео Мелвил.

МИРОСЛАВ СПАСИЋ
Моше Пијаде 76
38400 Призрен

Славни режисер Џон Хјустон снимно је 1956. дакле пре тридесет година, филм „Моби Дик“. Ју-

ТРУБА ЈЕ И РАДОСТ И ПОЧАСТ

✉ Станујем недалеко од касарне и свакодневно, од јутра до појутра, чујем војничку трубу. Навикао сам на њен звук и мислим да би ми било необично кад је не бих чуо бар у једном дану. Волео бих да знам кад се и где огласила прва војничка труба.

ЗОРАН ГАЛИЋ
ЈНА 95
74400 Дервента

Многи народи старих цивилизација, као Асирци, Египћани, Грци,

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1938. године

В. д. директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Минових

В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника

Зефирини Греси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љилана Златковић, Милан Илић, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић, Чланови Савета из Реданције: Влада Булатовић Вић, Зефирини Греси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАНЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Милединовић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Станковић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миланко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Манастирска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Манастирска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слаћу на деанзин рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Милвоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“

НАСЛОВНА СТРАНА
НЕНАД МИЛИЋЕВИЋ

ТРАЖИМО

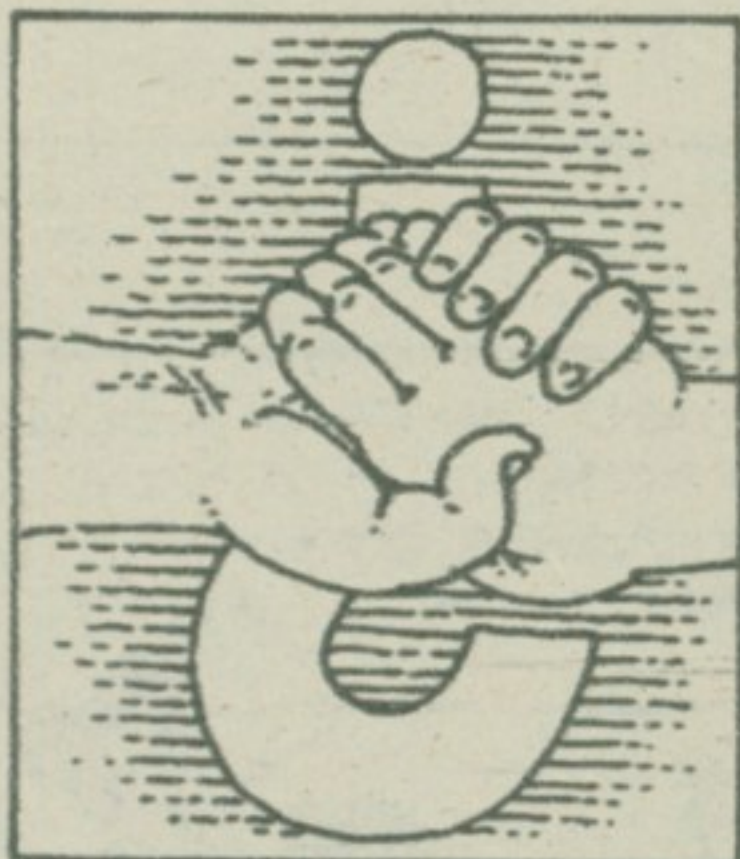
ПРИЈАТЕЉЕ

Сенад Ганић, Сјењак Ц – 8, 75000 Тузла – има 11 година, воли „Забрањено пушење“ и „Прљаво казалиште“, бави се кошарком, одговара на свако питање.

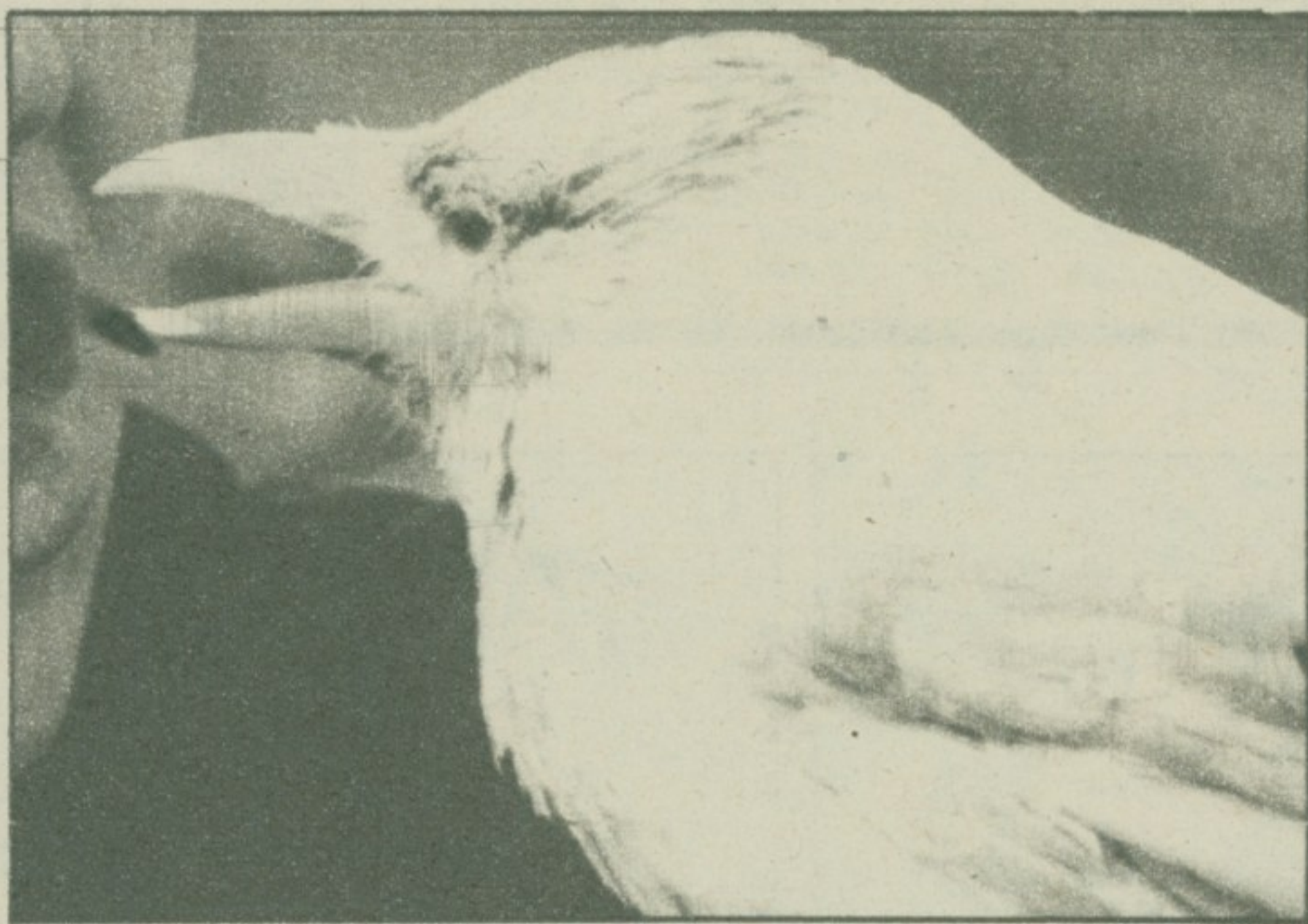
Лидија Јосић, Венац Петра Бојовића 2, 25000 Сомбор – воли забавну музику, спорт, навија за „Хајдук“ и „Цибону“, сакупља старинске предмете.

Слађана Марић, Булевар октобарске револуције 29/66, 34000 Крагујевац – има 13 година, скупља постере Бајаре и групе А-ха.

Ана Станинска, Дамаска 20 а, 91000 Скопље – има 10 година, воли Бајару.



Лидија Марзулић, Раде Тадић 14, 11500 Барич – има 13 година, воли стране језике, музику, скупља постере.



КАД ЈЕ ВРАНА СТВАРНО БЕЛА

✉ Тек сам завршио први разред основне школе, али ми то не смета да читам све чега се докопам кад су животиње у питању, посебно птице. Е, зато хоћу да те питам да ли стварно постоје беле вране јер мој деда Бранко кад год нешто урадим што му није потамањ каже да сам права „бела врана“.

САША САВИЋ,
Локрумска 4
11000 Београд

Твој деда је народски човек и зато, вероватно, често посеже за народним пословицама. Тако је и с том белом враном која, у народу, представља особу која се неким својим поступком или особином разликује од околине. Јер,

права је реткост видети белу врану у природи.

У природи су је, недавно, нашли дечаки из совјетског града Калинина. Нашли младунче испред гнезда из којег су га, очигледно, избацили згранути црни родитељи. Необичног птића су нахранили, напојили и однели познатом месном орнитологу Роману Фајерману.

Роман је необичну врану назвао Гриша и посветио јој много времена. Многобројни радозналци сад су у прилици да чују како бела врана сасвим разговетно изговара многе речи, а већ је стигла и на филмско платно. Занимљиво је да се стално дружи с папагајима, каларинцима, калифорнијским препелицама који живе код Фаермана. Вране, оне црне, избегавају сусрете са својим белим сродником.

и моје срце рушно је.

Откини зумбул с груди,
погни главу;
војника хоће да закопају,
а њему тако се живело.

Шта вреди поп што моли,
па крстача, па име,
неће се војник вратити у село,
неће пољубити коју воли.

Откини зумбул с груди,
погни главу,
Негде запјева труба.

писао је песнике, као нашег Момчила Настасијевића (1894–1938) који је написао песму

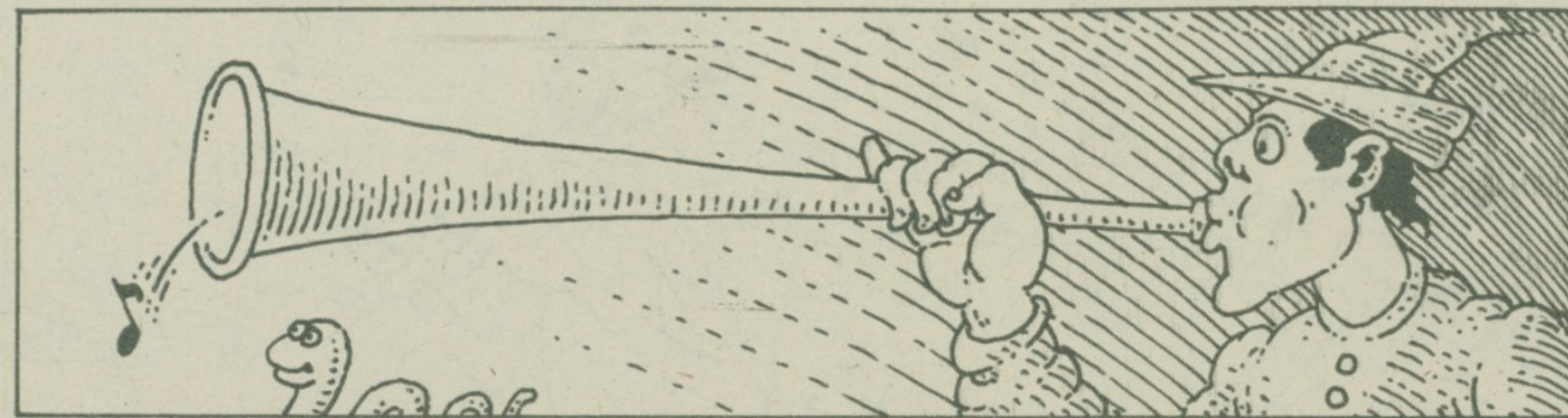
ТРУБА

Шта вреди плаветно небо,
и зумбул и девојче и ласте лет.
Негде запјева труба.

То иза гора и вода
лелек је рушне сељанке.

Род смо.
Кад умре човек

Хебреји и Римљани, користили су у разним приликама, нарочито при војним походима, инструменте сличне данашњој труби. Временом су се и такозвани трубни знаци одомаћили у војскама разних времена и састава: труба је позивала на борбу и у строј, на буђење и узбуну или је одавала почаст палом борцу. Садржећи у себи истовремено и радост и сету, труба је дуго и саставни део оркестара, од симфонијских до џез-састава. Зато су је на платнима представљали сликари, а њен звук инспи-



ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

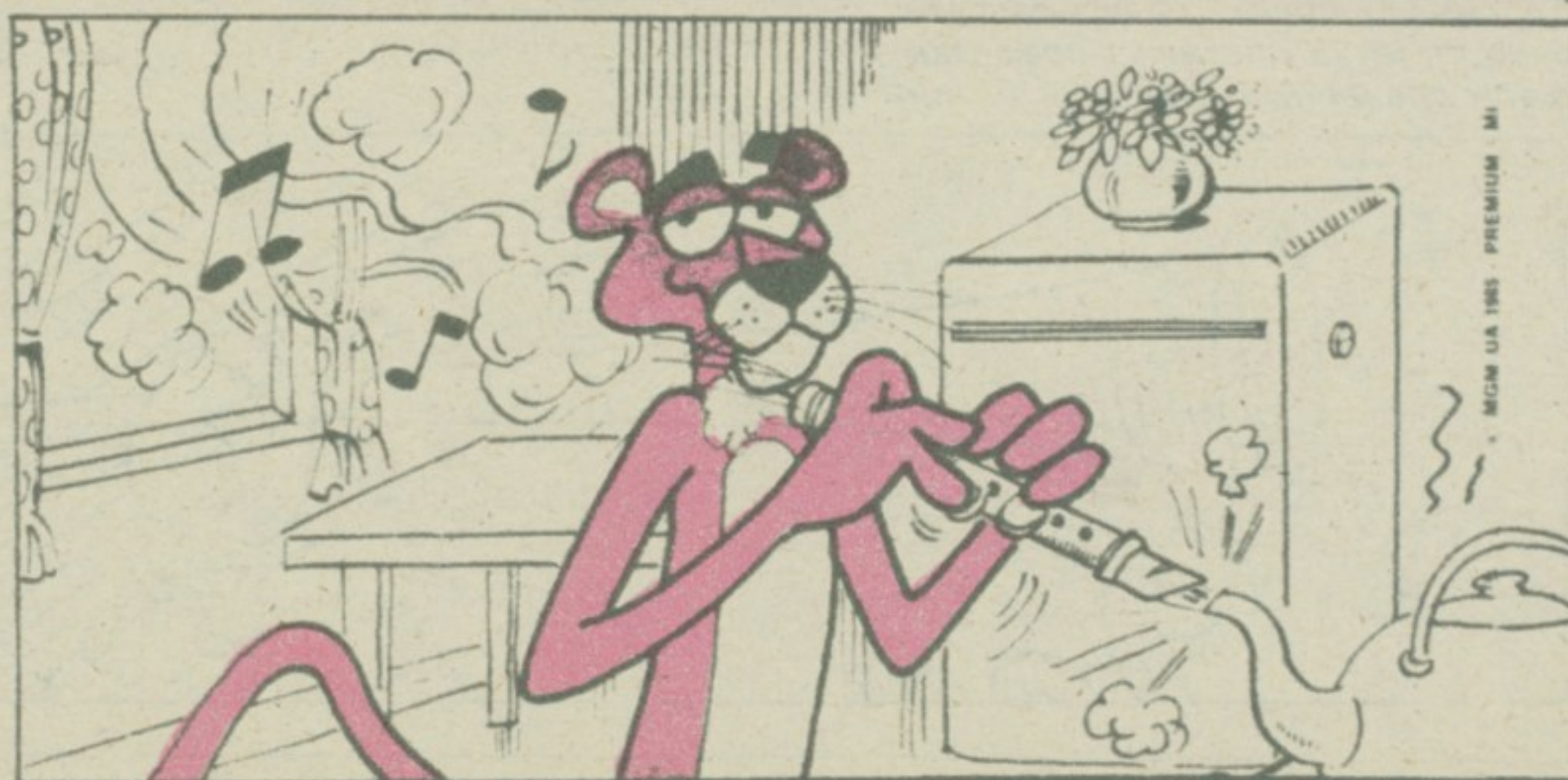
КАКАВ ПАС, ТАКАВ ГОСПОДАР

Баш као и његов безбрижни пратилац, и власник авганистанског хрта је по природи помирљив, лежеран и помало нехајан. Према Гију Квеинеку, професору Високе ветеринарске школе у Тулону, карактер

господара може да се открије по томе што неко одабере да држи овог а не оног пса. Тако он за власнике боксера, који су познати као раздражљиви и ђудљиви, тврди да су склони мизантропији, односно да не воле баш превише људе, а за оне који држе немачког овчара, да су агресивни и воле да господаре другима.



ПАНТЕР ПАНТА



**ЉУБОМИР
МИЛОЈЕВИЋ
ЉУБАЦ**

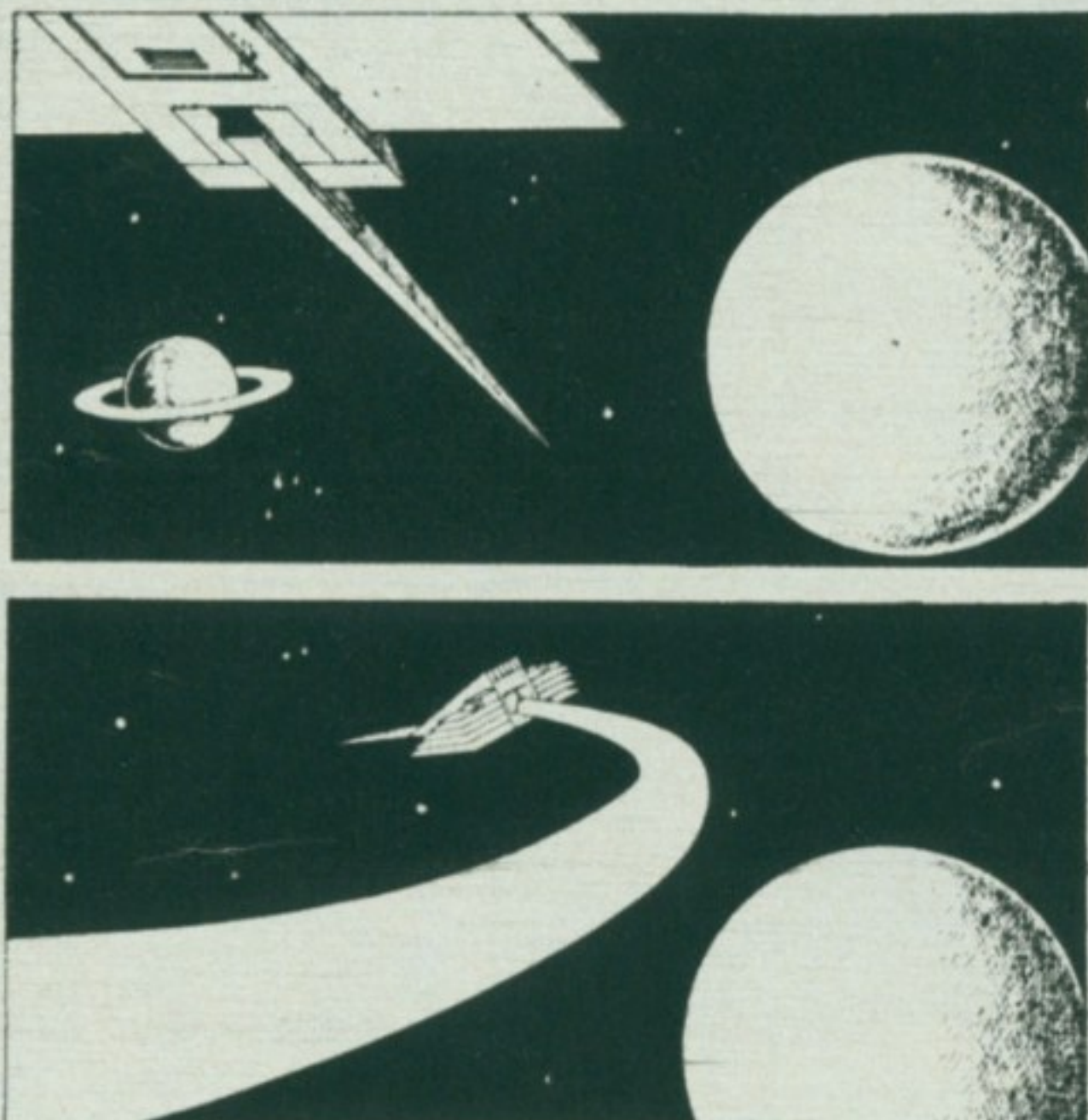
Рођен је 1948. године у Крагујевцу. Бави се карикатуром, илустрацијом и дизајном књига и плоча. Стрипом се бави интензивније крајем седамдесетих година, у време ауторског таласа „трећа генерација“. У то време је и добио другу награду листа „Младост“ за млади југословенски стрип 1978. го-

дине. Стрип „Сф“, којим га представљамо, појавио се први пут у „Видицима“ 1978. године. То је прича о научно-фантастичном сну једног бумбара. У ствари, то је прича о жељи да будемо оно што нисмо или још нисмо. Такве снове сањају многи од нас.

избор: Зоран Ђукановић



ЉУБАЦ



ИЗ НОВИЈЕ ИСТОРИЈЕ
ЈУГОСЛОВЕНСКОГ СТРИПА

